

STATUTUL
PENTRU ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE¹

CUPRINS

Dispoziții generale	4
PARTEA I	
Organizarea	5
CAPITOLUL I	
<i>Organizarea centrală</i>	9
Dispoziții comune	9
<i>SECȚIUNEA I</i>	
<i>Organismele centrale deliberative</i>	10
A. Sfântul Sinod	10
B. Sinodul Permanent	14
C. Adunarea Națională Bisericească	15
<i>SECȚIUNEA a II-a</i>	
<i>Organismele centrale executive</i>	16
A. Patriarhul	16
B. Consiliul Național Bisericesc	19
C. Permanența Consiliului Național Bisericesc	19
<i>SECȚIUNEA a III-a</i>	
<i>Organismele centrale administrative</i>	21
A. Cancelaria Sfântului Sinod	21
B. Administrația Patriarhală	22
CAPITOLUL II	
Organizarea locală	23
Despre personalitatea juridică	23
<i>SECȚIUNEA I</i>	
A. Parohia	24
B. Parohul	24
C. Adunarea parohială	26
D. Consiliul parohial	27
E. Administrarea bunurilor bisericești	28
F. Comitetul parohial	29
<i>a. Serviciul social</i>	30
<i>b. Serviciul misionar</i>	30
<i>c. Serviciul cultural</i>	30
<i>d. Serviciul pentru tineret</i>	31
<i>e. Serviciul administrativ-gospodăresc</i>	31

¹ Textul cuprinde amendamentele (roșu) aprobate de Sfântul Sinod în ședința de lucru din 17 februarie 2011, prin hotărârea nr. 385/2011

	SECȚIUNEA a II-a	
A. Protopopiatul (protoieria)		31
B. Protopopul		32
	SECȚIUNEA a III-a	
Vicariatul (Ortodox Ucrainean)		33
	SECȚIUNEA a IV-a	
A. Mănăstirea		34
B. Conducerea mănăstirii		35
	SECȚIUNEA a V-a	
A. Eparhia (arhiepiscopia și episcopia)		36
B. Chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul eparhiot)		37
C. Adunarea eparhială		39
D. Consiliul eparhial		41
E. Permanența Consiliului eparhial		43
F. Cancelaria și Administrația eparhială		44
	SECȚIUNEA a VI-a	
A. Mitropolia		46
B. Sinodul mitropolitan. <i>Organizare și atribuții</i>		46
C. Mitropolitul		47
	PARTEA a II-a	
Despre cler		48
	CAPITOLUL I	
Învățământul teologic pentru pregătirea clerului. Predarea religiei. Școlile confesionale		48
	CAPITOLUL II	
Recrutarea personalului bisericesc		49
	SECȚIUNEA I	
<i>Numirea personalului bisericesc</i>		49
	SECȚIUNEA a II-a	
Alegerea ierarhilor în Biserica Ortodoxă Română		51
A. Alegerea Patriarhului		52
B. Alegerea mitropolitului		54
C. Alegerea arhiepiscopului sau episcopului eparhiot		55
D. Alegerea episcopilor-vicari patriarhali, episcopilor-vicari și arhierilor-vicari		57
E. Alegerea ierarhilor de la eparhiile ortodoxe române din afara granițelor țării		58
F. Hirotonia și întronizarea		58
	SECȚIUNEA a III-a	
Despre vacanțe		59
	CAPITOLUL III	
	SECȚIUNEA I	
Asistența religioasă în Biserica Ortodoxă Română		59

	SECȚIUNEA a II-a	
Asistența socială și medicală în Biserica Ortodoxă Română		60
	SECȚIUNEA a III-a	
Despre conferințele clerului		61
	SECȚIUNEA a IV-a	
Distincțiile bisericești		62
	CAPITOLUL IV	
Disciplina clerului		63
	PARTEA a III-a	
Instituții bisericești cu scop misionar		68
<i>A. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă</i>		68
<i>B. Instituții media</i>		69
<i>C. Centre sociale, medicale, culturale și educaționale</i>		69
<i>D. Casa de ajutor reciproc a clerului și salariaților bisericești</i>		69
	PARTEA a IV-a	
Dispoziții diverse		69
A. Dispoziții privind patrimoniul bisericesc		69
B. Dispoziții cu privire la edificiile bisericești și cimitirele parohiale		71
<i>I. Edificiile bisericești</i>		71
<i>II. Cimitirele parohiale, mănăstirești și eparhiale</i>		73
C. Dispoziții privind cheltuielile bisericești și ajutorul Statului		73
D. Dispoziții privind dreptul de succesiune al ierarhilor și al monahilor		74
E. Dispoziții privind stemele și sigiliile eparhiale		74
F. Dispoziții privind Buletinul Oficial și revistele centrale bisericești		75
G. Dispoziții privind incompatibilități în organismele de conducere		75
Dispoziții finale		75

STATUTUL PENTRU ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE²

Dispoziții generale

Art. 1³ – Biserica Ortodoxă Română este comunitatea creștinilor ortodocși⁴, clerici, monahi și mireni, constituiți canonic în parohii și mănăstiri din eparhiile Patriarhiei Române aflate în interiorul și în afara granițelor României, care mărturisesc pe Dumnezeu în Sfânta Treime, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, pe temelii Sfintei Scripturi și al Sfintei Tradiții și participă la viața Bisericii prin aceleași Sfinte Taine, slujbe liturgice și rânduieli canonice.

Art. 2 – (1) Biserica Ortodoxă Română, de origine apostolică, este și rămâne în comuniune și unitate dogmatică, liturgică și canonică cu Biserica Ortodoxă universală⁵.

(2) Biserica Ortodoxă Română este autocefală și unitară în organizarea și în lucrarea sa pastorală, misionară și administrativă.

Art. 3 – (1) Biserica Ortodoxă Română are conducere sinodală ierarhică, potrivit învățaturii și canoanelor Bisericii Ortodoxe și tradiției sale istorice.

(2) Biserica Ortodoxă Română se administrează în mod autonom prin organisme proprii reprezentative, constituite din clerici și mireni, potrivit Sfintelor Canoane, dispozițiilor prezentului statut și altor dispoziții ale autorității bisericești competente.

Art. 4⁶ – (1) Biserica Ortodoxă Română este autonomă față de Stat⁷ și față de alte instituții⁸.

(2) Biserica Ortodoxă Română stabilește relații de dialog și cooperare cu Statul și cu diferite instituții pentru împlinirea misiunii sale pastorale, spiritual-culturale, educaționale și social-filantropice.

² *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* a fost aprobat de Sfântul Sinod prin hot. nr. 4768/28 noiembrie 2007 și, în temeiul Legii 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, a fost recunoscut de Guvernul României prin H.G. nr. 53/16 ianuarie 2008, și publicat în *Monitorul Oficial* nr. 50/22 ianuarie 2008. Textul acestui Statut este în vigoare cu toate amendamentele aduse de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

³ Articol modificat succesiv prin hot. ANB nr. 9084/26 septembrie 1990 și prin hot. Sf. Sinod nr. 4768/28 noiembrie 2007.

⁴ Cf. Fapt. 11, 22; 13, 1; 14, 27; 15, 4; I Cor. 1, 2; 14, 33; I Petru 5, 13; Apoc. 1, 4, 11; 3, 1; 22, 16.

⁵ **Biserica Ortodoxă este o comuniune de Biserici locale ce se află într-o strânsă interdependență dogmatică, cultică și canonică**, și care se disting între ele în special prin gradul lor de autonomie bisericească. Astfel, în Ortodoxie, avem *Biserici locale autocefale* și *Biserici locale autonome* (care depind încă de Biserica lor Mamă). În plus, datorită importanței istorice sau politice a scaunului întâistătătorului ei, o Biserică locală ocupă un loc precis în ordinea de precedență (ράξις) a Bisericii Ortodoxe. Potrivit acestei ordini de precedență, *Bisericile locale autocefale* sunt: Patriarhia Constantinopolului, Patriarhia Alexandriei, Patriarhia Antiohiei, Patriarhia Ierusalimului, Patriarhia Georgiei, Patriarhia Moscovei, Patriarhia Română, Patriarhia Bulgară, Patriarhia Sârbă, Arhiepiscopia Ciprului, Arhiepiscopia Greciei, Arhiepiscopia Albaniei, Mitropolia Poloniei, Mitropolia Cehiei și Slovaciei. *Bisericile locale autonome* sunt: Biserica Sinaiului (sub autoritatea Patriarhiei Ierusalimului), Biserica Ortodoxă a Finlandei (sub autoritatea Patriarhiei Constantinopolului), Biserica Ortodoxă Japoneză (sub autoritatea Patriarhiei Moscovei) și Biserica Ortodoxă Chineză (sub autoritatea Patriarhiei Moscovei).

⁶ Articol modificat succesiv prin hot. ANB nr. 1058/6 martie 2003 și prin hot. Sf. Sinod nr. 4768/28 noiembrie 2007.

⁷ Ecleziologia ortodoxă precizează că Biserica se manifestă în cadrul societății umane, care este organizată într-o comunitate politică, și pentru aceasta locul Bisericii este întotdeauna în interiorul Statului. Baza acestui tip de relaționare între Biserică și Stat este fundamentată pe învățătura ortodoxă, conform căreia Biserica este atât o realitate duhovnicească, mistică, cât și o realitate instituțională, socială, iar omul – ca subiect al istoriei – aparține atât Împărăției Cerurilor, cât și celei a Cezarului (cf. Matei 22, 17-22). Acest tip de raport se desfășoară doar între anumite limite și se fundamentează pe baza unor condiții invocate în mod reciproc. Așadar, **modelul ortodox de relație între Biserică și Stat impune atât autonomia Bisericii față de autoritatea politică, cât și o colaborare distinctă, în spirit de respect reciproc, între cele două instituții** (cf. can. 30, 84 ap., 3 VII ecum.).

⁸ După 1989, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin hot. nr. 9084/25 septembrie 1990, a aprobat eliminarea tuturor acelor prevederi statutare și regulamentare care contraveneau principiului autonomiei bisericești.

Art. 5 – (1) Biserica Ortodoxă Română cuprinde pe creștinii ortodocși din țară și pe creștinii ortodocși români din afara granițelor țării, precum și pe cei primiți canonic în comunitățile ei.

(2) Biserica Ortodoxă Română este națională și majoritară⁹ potrivit vechimii apostolice, tradiției, numărului de credincioși și contribuției sale deosebite la viața și cultura poporului român. Biserica Ortodoxă Română este Biserica neamului românesc.

PARTEA I **Organizarea**

Art. 6 – (1) Biserica Ortodoxă Română este organizată ca Patriarhie, cu titulatura „**Patriarhia Română**”.

(2) Patriarhia Română cuprinde eparhii¹⁰ (arhiepiscopii și episcopii) grupate în mitropolii, precum și alte unități în interiorul sau în afara granițelor României, după cum urmează:

I. Mitropolia Munteniei și Dobrogei, cuprinzând:

1. Arhiepiscopia Bucureștilor, cu sediul în municipiul București.
2. Arhiepiscopia Tomisului, cu sediul în municipiul Constanța.
3. Arhiepiscopia Târgoviștei, cu sediul în municipiul Târgoviște.
4. **Arhiepiscopia** Argeșului și Muscelului, cu sediul în municipiul Curtea de Argeș.
5. **Arhiepiscopia** Buzăului și Vrancei, cu sediul în municipiul Buzău.
6. **Arhiepiscopia** Dunării de Jos, cu sediul în municipiul Galați.
7. Episcopia Sloboziei și Călărașilor, cu sediul în municipiul Slobozia.
8. Episcopia Alexandriei și Teleormanului, cu sediul în municipiul Alexandria.
9. Episcopia Giurgiului, cu sediul în municipiul Giurgiu.
10. Episcopia Tulcii, cu sediul în municipiul Tulcea.

II. Mitropolia Moldovei și Bucovinei, cuprinzând:

11. Arhiepiscopia Iașilor, cu sediul în municipiul Iași.
12. Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților, cu sediul în municipiul Suceava.
13. **Arhiepiscopia** Romanului și **Bacăului**, cu sediul în municipiul Roman.
14. Episcopia Hușilor, cu sediul în municipiul Huși.

III. Mitropolia Ardealului, cuprinzând:

15. Arhiepiscopia Sibiului, cu sediul în municipiul Sibiu.
16. Episcopia Covasnei și Harghitei, cu sediul în municipiul Miercurea Ciuc.

IV. Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului¹¹, cuprinzând:

17. Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, cu sediul în municipiul Cluj-Napoca.
18. Arhiepiscopia Alba Iuliei, cu sediul în municipiul Alba Iulia.
19. Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei, cu sediul în municipiul Oradea.
20. Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, cu sediul în municipiul Baia Mare.
21. Episcopia Sălajului, cu sediul în municipiul Zalău.

⁹ Expresia „*Biserica Ortodoxă Română este națională și majoritară*” a fost introdusă în Statut prin hot. ANB nr. 300/14 ianuarie 1994.

¹⁰ *Eparhia* (ἐπαρχία), din punct de vedere administrativ, reprezintă unitatea administrativ-bisericască ce se află sub autoritatea unui episcop și care este compusă din parohiile și mănăstirile ce se găsesc pe acel teritoriu. Termenul de „*eparhie*” a fost împrumutat din limbajul juridic roman. Împăratul Constantin cel Mare (306-337) – urmând exemplul predecesorului său, împăratul Dioclețian (285-305) – a împărțit Imperiul în 4 *prefecturi*, ce se subdivideau în *diocese*. Diocesele erau alcătuite din mai multe provincii, care, în limba greacă, erau identificate prin termenul de eparhii (ἐπαρχία). De aici, termenul de „*eparhie*” a trecut ulterior în limbajul bisericesc, la început cu înțelesul de „*provincie*” (mitropolie), iar mai apoi cu cel actual de „*episcopie*”.

¹¹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4523/20 octombrie 2005 și nr. 187/18 ianuarie 2006.

V. Mitropolia Olteniei, cuprinzând:

22. Arhiepiscopia Craiovei, cu sediul în municipiul Craiova.
23. **Arhiepiscopia Râmnicului**, cu sediul în municipiul Râmnicu Vâlcea.
24. Episcopia Severinului și Strehaiei, cu sediul în municipiul Drobeta-Turnu Severin.
25. Episcopia Slatinei **și Romanaților**, cu sediul în municipiul Slatina.

VI. Mitropolia Banatului, cuprinzând:

26. Arhiepiscopia Timișoarei, cu sediul în municipiul Timișoara.
27. **Arhiepiscopia Aradului**, cu sediul în municipiul Arad.
28. Episcopia Caransebeșului, cu sediul în municipiul Caransebeș.
29. **Episcopia Devei și Hunedoarei, cu sediul în municipiul Deva.**

VII. Mitropolia Basarabiei, autonomă și de stil vechi și Exarhat al Plaiurilor¹², cuprinzând:

30. Arhiepiscopia Chișinăului, cu sediul în municipiul Chișinău¹³.
31. Episcopia de Bălți (fostă a Hotinului), cu sediul în orașul Bălți¹⁴.
32. Episcopia Basarabiei de Sud (fostă de Cetatea Albă-Ismail), cu sediul în orașul Cantemir¹⁵.
33. Episcopia Ortodoxă a Dubăsarilor și a toată Transnistria (fostă Misiunea Ortodoxă Română din Transnistria), cu sediul la Dubăsari¹⁶.

VIII. Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale¹⁷, cuprinzând:

¹² *Mitropolia Basarabiei* a fost creată după Marea Unire din 1918 prin decizia Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române luată în ședința sa de lucru din 15 noiembrie 1923. În timpul ocupației sovietice din 1940/1941 și, mai apoi, sub regimul sovietic din perioada 1944-1991, *Mitropolia Basarabiei* și-a încetat activitatea, fiind înlocuită de *Eparhia Chișinăului* aflată sub autoritatea Patriarhiei Moscovei. După proclamarea independenței Republicii Moldova (27 august 1991), ca urmare a *Actului Patriarhal* □i *Sinodal* nr. 8090 din 19 decembrie 1992, Sinodul Permanent al Bisericii Ortodoxe Române, la solicitarea membrilor Adunării eparhiale, în □edin□a din 19 decembrie 1992, a hotărât reactivarea *Mitropoliei Basarabiei* (cf. hot. nr. 8090/19 decembrie 1992). Prin hotărârea nr. 8090 din 19 ianuarie 1993, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și-a însușit și aprobat *Actul Patriarhal și Sinodal* □i hotărârea Sinodului Permanent din 19 decembrie 1992. Prin hotărârea nr. 7427/ 24 octombrie 1995, Sfântul Sinod a aprobat modificarea titlaturii *Mitropoliei Basarabiei* astfel: „*Mitropolia Basarabiei, autonomă și de stil vechi, și Exarhat al Plaiurilor*”.

¹³ *Arhiepiscopia Chișinăului*, cu sediul în municipiul Chișinău (Republica Moldova), a fost creată la 8 martie 1923, reactivată la 3 octombrie 1995 și înregistrată ca persoană juridică și parte componentă a *Mitropoliei Basarabiei* din cadrul Patriarhiei Române prin Certificatul nr. 2008 din 1 decembrie 2004, emis de *Serviciul de Stat pentru Problemele Cultelor* de pe lângă Guvernul Moldovei. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin hotărârea nr. 4555/22 octombrie 2007, a aprobat înscrierea acestei eparhii în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*.

¹⁴ *Episcopia de Bălți* (fostă a Hotinului), cu sediul în orașul Bălți (Republica Moldova), a fost creată la 8 martie 1923, reactivată la 14 septembrie 1992 și înregistrată ca persoană juridică și parte componentă a *Mitropoliei Basarabiei* din cadrul Patriarhiei Române prin Certificatul nr. 2017 din 17 decembrie 2004, emis de *Serviciul de Stat pentru Problemele Cultelor* de pe lângă Guvernul Moldovei. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin hotărârea nr. 4555/22 octombrie 2007, a aprobat înscrierea acestei eparhii în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*.

¹⁵ *Episcopia Basarabiei de Sud* (fostă de Cetatea Albă – Ismail), cu sediul în orașul Cantemir (Republica Moldova), a fost creată la 8 martie 1923, reactivată la 14 noiembrie 2006 și înregistrată ca persoană juridică și parte componentă a *Mitropoliei Basarabiei* din cadrul Patriarhiei Române prin Certificatul nr. 2254 din 14 noiembrie 2006, emis de *Serviciul de Stat pentru Problemele Cultelor* de pe lângă Guvernul Moldovei. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin hotărârea nr. 4555/22 octombrie 2007, a aprobat înscrierea acestei eparhii în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*.

¹⁶ *Episcopia Ortodoxă a Dubăsarilor și a toată Transnistria* (fostă Misiunea Ortodoxă Română din Transnistria), cu sediul la Dubăsari (Republica Moldova), a fost creată la 15 august 1942, reactivată la 25 noiembrie 2004 și înregistrată ca persoană juridică și parte componentă a *Mitropoliei Basarabiei* din cadrul Patriarhiei Române prin Certificatul nr. 2255 din 15 noiembrie 2006, emis de *Serviciul de Stat pentru Problemele Cultelor* de pe lângă Guvernul Moldovei. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin hotărârea nr. 4555/22 octombrie 2007, a aprobat înscrierea acestei eparhii în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*.

¹⁷ În anul 1972, Sfântul Sinod a ratificat hotărârea Sinodului Permanent din data de 10 martie 1972, ca „*Eparhia Ortodoxă Română pentru Europa Occidentală*”, cu sediul la Paris, să fie primită în cadrul Bisericii Ortodoxe Române (cf. hot. Sf. Sinod nr. 1157/28 aprilie 1972). În 1974, Sfântul Sinod a hotărât ridicarea acestei eparhii la rang de arhiepiscopie cu titlatura de „*Arhiepiscopia Ortodoxă Română pentru Europa Centrală și Occidentală*” (cf. hot. Sf. Sinod nr. 11042/12 decembrie 1974). În 4

34. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Europei Occidentale, cu sediul la Paris¹⁸.

35. Episcopia Ortodoxă Română a Italiei, cu sediul la Roma¹⁹.

36. Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei, cu sediul la Madrid²⁰.

IX. Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale și de Nord²¹, cuprinzând:

37. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, **Austriei și Luxemburgului**, cu sediul la Nürnberg²².

38. Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord, cu sediul la Stockholm²³.

X. (39) Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi, cu sediul la Chicago²⁴.

XI. (40) Episcopia Daciei Felix, cu sediul administrativ în Vârșeț, în jurisdicția directă a Patriarhiei Române²⁵.

XII. (41) Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, cu sediul în Gyula, în jurisdicția directă a Patriarhiei Române²⁶.

XIII. (42) Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande, cu sediul la Melbourne, în jurisdicția directă a Patriarhiei Române²⁷.

XIV. Vicariatul Ortodox Ucrainean, cu sediul în municipiul Sighetu Marmăției, în jurisdicția directă a Patriarhiei Române²⁸.

ie 2004, Sfântul Sinod a aprobat ridicarea Arhiepiscopiei la rang de mitropolie, cu titulatura „*Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale*”.

¹⁸ Înființată în 1949 sub autoritatea episcopului Visarion Puiu, „*Eparhia Ortodoxă Română pentru Europa Occidentală*” a fost primită oficial în Biserica Ortodoxă Română în anul 1972 (cf. hot. Sf. Sinod nr. 1157/28 aprilie 1972). Doi ani mai târziu, această eparhie a fost ridicată la rang de arhiepiscopie cu titulatura de „*Arhiepiscopia Ortodoxă Română pentru Europa Centrală și Occidentală*” (cf. hot. Sf. Sinod nr. 11042/12 decembrie 1974).

¹⁹ *Episcopia Ortodoxă Română a Italiei* a fost înființată în anul 2007, prin hotărârea Sf. Sinod nr. 2705/20 iunie 2007.

²⁰ *Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei* a fost înființată în anul 2007, prin hotărârea Sf. Sinod nr. 4587/22 octombrie 2007.

²¹ În anul 1993, Sfântul Sinod, prin hotărârea nr. 436/22 ianuarie 1993, a aprobat înființarea „*Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa*”. Prin hot. nr. 4382/26 noiembrie 2002, Sfântul Sinod a aprobat completarea titlaturii Mitropoliei astfel: „*Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania, Europa Centrală și de Nord*”.

²² Prin hot. nr. 5823/29 octombrie 2008, Sfântul Sinod a aprobat modificarea titlaturii acestei eparhii astfel: „*Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului*”.

²³ *Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord* a fost înființată de către Sfântul Sinod prin hot. nr. 4586/22 octombrie 2007.

²⁴ Ca urmare a solicitării venite de la românii ortodocși din America, Sfântul Sinod a hotărât în anul 1930 crearea „*Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America*” (cf. hot. Sf. Sinod 10219/1 noiembrie 1930). În anul 1974, Sfântul Sinod a ridicat această eparhie la rang de arhiepiscopie (cf. hot. Sf. Sinod 14079/12 decembrie 1974). În anul 1991, s-a hotărât eliminarea termenului de „*misionară*” din titulatură, eparhia urmând să se numească „*Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi*”.

²⁵ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 7303/29 octombrie 2009

²⁶ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 7303/29 octombrie 2009.

²⁷ Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin hotărârea nr. 1289/26 iunie 2006, a aprobat înființarea „*Vicariatului Ortodox Român pentru Australia și Noua Zeelandă*”, cu sediul la Melbourne (Australia). Prin hotărârea nr. 4708/22 octombrie 2007, Sfântul Sinod a aprobat ridicarea acestui vicariat la rang de episcopie cu titulatura „*Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande*”, precum și înscrierea acesteia în Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române ca eparhie depinzând direct de Patriarhia Română.

²⁸ Până în anul 1948, populația ucraineană din România era, în majoritate, de confesiune greco-catolică. După acest an, credincioșii ucraineni, trecuți la Ortodoxie, au fost organizați într-un vicariat cu sediul la Sighetu Marmăției (județul Maramureș), care cuprindea parohii din Maramureș, Transilvania, Crișana și Banat. În anul 1952, *Vicariatul Ortodox Ucrainean* a fost transformat în protopopiat ortodox ucrainean de coordonare, cu sediul în comuna Poienile de Sub Munte, județul Maramureș, aflat în subordinea Episcopiei Ortodoxe a Clujului. În această organizare, protopopiatul a funcționat până în anul 1990, primind sprijin financiar de la Patriarhia Română. După 1989, prin decizia Sfântului Sinod nr. 1432/12 februarie 1990, s-a reînființat *Vicariatul Ortodox Ucrainean*, cu sediul la Sighet, organizat în două protopopiate: Sighet și Lugoj (jud. Timiș), care cuprind 33 de parohii cu 33 de lăcașuri de cult în care slujesc 29 de preoți și 3 mănăstiri (Rona de Sus și Ruscova - jud. Maramureș; Pereu-Criciova - jud.

XV. Reprezentanțe și comunități ale Patriarhiei Române în străinătate: Reprezentanța Patriarhiei Române la Locurile Sfinte (Așezământul Românesc de la Ierusalim; Așezământul Românesc de la Ierihon cu Centrul de Studii și Pelerinaje „Sfântul Cuvios Ioan Iacob”, Așezământul Românesc de la Iordan), Reprezentanța Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene (Bruxelles), Reprezentanța Patriarhiei Române de la Sofia (Bulgaria), Comunitatea Ortodoxă Română din Turcia (Istanbul), Comunitatea Ortodoxă Română din Africa de Sud (Johannesburg), Comunitatea Ortodoxă Română din Cipru (Nicosia), Comunitatea Ortodoxă Română din Japonia (Tokyo, Osaka)²⁹, Comunitatea Ortodoxă Română din Siria (Damasc) și altele, înființate conform principiilor înscrise la art. 8 alin. (1) și art. 14 lit. l) din prezentul statut³⁰.

XVI. Unități ortodoxe române din străinătate, care păstrează legături spirituale și culturale cu Patriarhia Română: Așezămintele Românești din Sfântul Munte Athos (Prodromu, Lacu și alte schituri sau chilii), precum și alte unități asemănătoare acestora³¹.

Art. 7 – (1) Înființarea, desființarea, modificarea teritorială și schimbarea titlaturii mitropoliilor, arhiepiscopiilor și episcopilor se fac prin hotărâri ale Sfântului Sinod³² ținând seama de cerințele pastoral-misionare și luând în considerare organizarea administrativ-teritorială a statului³³.

(2) Titlatura mitropoliților, arhiepiscopilor și episcopilor este cea a mitropoliei sau a eparhiei în care păstoresc³⁴. Titlatura episcopilor-vicari patriarhali, a episcopilor-vicari și a arhierilor-vicari se stabilește de Sfântul Sinod, la propunerea Patriarhului pentru episcopii-vicari patriarhali și a chiriarhului locului pentru episcopii-vicari și arhierii-vicari.

(3)³⁵ Ierarhii eparhioți din unele scaune chiriarhale cu trecut istoric recunoscut și cu importanță pastoral-misionară, administrativă și cultural-națională, care s-au distins printr-o slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii, la propunerea Patriarhului, făcută în consultare cu Sinodul Permanent, pot primi, cu aprobarea Sfântului Sinod, ranguri cu titlu personal, de mitropolit onorific cei dintre arhiepiscopi și de arhiepiscop onorific cei dintre episcopi³⁶, eparhia păstrându-și în continuare locul stabilit în dipticele³⁷ canonic și administrativ al Bisericii Ortodoxe Române³⁸. De asemenea, episcopii vechi pot deveni arhiepiscopii, pe baza unei motivații temeinice.

Timiș). Numărul credincioșilor este de circa 53.300. Din punct de vedere canonic, Vicariatul este în jurisdicția Patriarhiei Române. Specific credincioșilor ucraineni este folosirea calendarului pe stil vechi.

²⁹ Înființate prin hotărârile Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 5 august și 24 septembrie 2008, ratificată prin hot. Sf. Sinod nr. 7359/29 octombrie 2008.

³⁰ Paragraf completat în conformitate cu hot. Sfântului Sinod nr. 3592/29 octombrie 2008.

³¹ **Numărul, titlatura și rangul eparhiilor din acest articol au fost modificate succesiv prin:** hot. ANB nr. 3161/26 februarie 1950, nr. 22854/10 noiembrie 1951, nr. 8576/10 iunie 1973, nr. 421/23 ianuarie 1991, nr. 6227/5 octombrie 1993, 179 și 8474/11 ianuarie 1994, 6444 și 7435/15 februarie 1996, 3048/16 iulie 1998, 2944/24 februarie 2000, nr. 602/1 februarie 2001, nr. 6146/21 februarie 2001, nr. 550/6 martie 2003, 960/6 martie 2003, nr. 545/11 februarie 2004, nr. 863/4 martie 2005, nr. 187/1 martie 2006, nr. 704/14 febr. 2007, precum și prin hot. Sf. Sinod nr. 4526/22 octombrie 2007, nr. 4768/28 noiembrie 2007, nr. 946/26 februarie 2009, nr. 3621/19 iunie 2009, nr. 4191/19 iunie 2009 și nr. 7303/29 octombrie 2009.

³² Cf. can. 14 ap., 16 Antiohia.

³³ Cf. can. 17 IV ecum. și 38 trulan.

³⁴ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4502/22 octombrie 2007.

³⁵ Articol conform hot. Sf. Sinod nr. 4502/22 octombrie 2007, completat prin hot. Sf. Sinod nr. 3621/19 iunie 2009.

³⁶ Cf. can. 7 I ecum., 12 IV ecum.

³⁷ În trecut, termenul de *diptice* (τὰ δίπτυχα) însemna un fel de tăbliță dublă ce se putea plia în două – adesea decorată pe exterior și cu inscripții în interior –, pe care creștinismul a folosit-o pentru a nota numele celor care aparțineau Bisericii, vii sau morți. Atunci când un membru al Bisericii devenea eretic, acesta era imediat șters din această listă. Astăzi, în *diptice* sunt înscrise toate Bisericile locale ortodoxe în ordinea lor onorifică (τάξις). Înscriserea unei Biserici locale în diptice demonstrează că aceasta este în comuniune canonică, dogmatică și culturală cu Biserica Ortodoxă și indică locul ei exact în ordinea de precedență (τάξις). De asemenea, în interiorul fiecărei Biserici locale autonome sau autocefale există un diptice canonic și administrativ în care sunt înscrise, potrivit ordinii proprii de precedență, eparhiile ce alcătuiesc respectiva Biserica.

³⁸ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4502/22 octombrie 2007.

(4)³⁹ Membrii Sfântului Sinod cărora li se acordă ranguri onorifice cu titlu personal vor fi înscrși în lista membrilor Sfântului Sinod și pomeniți la slujbele religioase după mitropoliții, respectiv, după arhiepiscopii din ordinea administrativă a Bisericii Ortodoxe Române⁴⁰.

(5)⁴¹ Succesorii în scaunul arhiepiscopilor și episcopilor care au primit ranguri onorifice cu titlu personal nu preiau dreptul de a folosi aceste ranguri⁴².

(6) Hotărârile luate în temeiul prevederilor alin. (1), (2) și (3) din prezentul articol se comunică ministerului de resort⁴³.

Art. 8 – (1) Organizarea canonică și pastorală a credincioșilor ortodocși români din afara granițelor României se asigură de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române⁴⁴.

(2) Episcopiile, arhiepiscopiile, mitropoliile și alte unități bisericești din afara granițelor țării sunt organizate și funcționează în conformitate cu statutele proprii, aprobate de Sfântul Sinod, concordante cu Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

(3) În cazul înființării de noi eparhii în afara granițelor țării, mitropolitul locului sau delegatul Sfântului Sinod va proceda la organizarea eparhiilor nou-înființate, inclusiv întocmirea statutelor eparhiilor respective, informând periodic Patriarhia Română despre stadiul misiunii sale.

CAPITOLUL I

Organizarea centrală

Art. 9 – În Biserica Ortodoxă Română, la nivel central funcționează:

I. Organisme centrale deliberative:

- A. Sfântul Sinod,
- B. Sinodul Permanent,
- C. Adunarea Națională Bisericească.

II. Organisme centrale executive:

- A. Patriarhul,
- B. Consiliul Național Bisericesc,
- C. Permanența Consiliului Național Bisericesc.

III. Organisme centrale administrative:

- A. Cancelaria Sfântului Sinod,
- B. Administrația Patriarhală.

Dispoziții comune

Art. 10 – (1) Organismele centrale deliberative și executive bisericești sunt valabil constituite cu prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor lor⁴⁵ și iau hotărâri **cu jumătate plus unu din voturile valide, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 14 lit. g), k), m) – alegerea de Patriarh, p) și q) din prezentul statut. Pentru situațiile care privesc alegerile sau retragerile de ierarhi, votul organismelor centrale deliberative sau executive este secret, iar pentru situații de procedură, votul este deschis.**

(2) Validarea sau invalidarea mandatelor membrilor clerici și mireni aleși se face de către

³⁹ Alineat modificat potrivit hot. Sf. Sinod nr. 4502/22 octombrie 2007.

⁴⁰ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4502/22 octombrie 2007.

⁴¹ Alineat modificat potrivit hot. Sf. Sinod nr. 4502/22 octombrie 2007.

⁴² Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4502/22 octombrie 2007.

⁴³ Cf. hot. ANB nr. 9084/25 sept. 1990 și a hot. Sf. Sinod nr. 4768/28 noiembrie 2007.

⁴⁴ Cf. can. 34 ap. Articol modificat succesiv prin hot. ANB nr. 9084/25 sept. 1990 și a hot. Sf. Sinod nr. 4768/28 noiembrie 2007.

⁴⁵ Cf. can. 6 I ecum.; hot. ANB nr. 3161/26 februarie 1950 și nr. 9084/26 septembrie 1990.

Adunarea Națională Bisericească.

(3) Convocarea organismelor centrale deliberative, cu precizarea ordinii de zi, se face de către președinte⁴⁶, cu cel puțin 14 zile **calendaristice** înainte de data fixată pentru ședință, iar, în cazuri excepționale, în cel mai scurt timp posibil.

(4) Deschiderea și închiderea ședințelor de lucru ale organismelor centrale deliberative și executive se face de către președinte⁴⁷.

(5) Procesul-verbal al fiecărei ședințe de lucru a organismelor centrale deliberative și executive se semnează de președinte⁴⁸ și de secretarii desemnați.

(6) Hotărârile organismelor centrale deliberative și executive sunt obligatorii pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română⁴⁹.

SECȚIUNEA I

Organismele centrale deliberative

A. Sfântul Sinod

Art. 11 – Sfântul Sinod este cea mai înaltă autoritate a Bisericii Ortodoxe Române, în toate domeniile ei de activitate⁵⁰.

Art. 12 – (1) Sfântul Sinod se compune din: Patriarh și toți mitropoliții, arhiepiscopii, episcopii eparhioți, episcopii-vicari patriarhali, episcopii-vicari și arhieriei-vicari în funcțiune⁵¹. Ierarhii în funcție au îndatorirea de a-și desfășura activitatea în cooperare sinodală, supunându-se hotărârilor Sfântului Sinod⁵² și prevederilor prezentului statut. De asemenea, ierarhii retrași din funcție au îndatorirea de a păstra disciplina canonică sinodală.

(2) Președintele Sfântului Sinod este Patriarhul⁵³. În **absența** Patriarhului, președinte al Sfântului Sinod este, în ordine, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, mitropolitul Ardealului, mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, mitropolitul Olteniei, mitropolitul Banatului, ceilalți mitropoliți, arhiepiscopi sau episcopi în conformitate cu ordinea canonică a eparhiilor din Patriarhia Română (diptice)⁵⁴.

(3) Secretarul Sfântului Sinod este unul dintre episcopii-vicari patriarhali desemnat de plenul acestuia, la propunerea Patriarhului.

Art. 13 – Sfântul Sinod se întrunește anual în cel puțin două ședințe de lucru în perioadele de primăvară și toamnă⁵⁵, iar în ședințe extraordinare, ori de câte ori este nevoie. Sfântul Sinod se poate întruni și în ședințe solemne.

Art. 14 – (1) Atribuțiile Sfântului Sinod sunt **următoarele**:

⁴⁶ Cf. can. 19 IV ecum., 8 VI ecum., 20 Antiohia.

⁴⁷ Cf. can. 4 I ecum., 9 și 17 IV ecum., 19 și 20 Antiohia; cf. hot. Sf. Sinod nr. 9084/ 26 sept. 1990.

⁴⁸ Cf. can. 4 I ecum.

⁴⁹ Cf. can. 1 IV ecum., 1 trulan și 1 VII ecum.

⁵⁰ Cf. Fapte 15, 1-21; can. 14 și 34 ap., 7 III ecum., 9 și 16 Antiohia.

⁵¹ Cf. can. 76 Cartagina; hot. ANB nr. nr. 3161/26 febr. 1950. În Biserica Ortodoxă Română reactivarea instituției episcopului-vicar la arhiepiscopie și a arhierelui-vicar la episcopie s-a aprobat prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 7616/1967. Prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 1681/1969 s-au stabilit atribuțiile de principiu ale acestora, în baza cărora aceștia primesc din partea chiriarhului Decizia de atribuții care se aprobă de Sfântul Sinod. Prin hotărârea nr. 4159/2009 a Sfântului Sinod s-a hotărât ca „*toți chiriarii care au împlinit vârsta de 75 de ani și care nu au episcop-vicar sau arhieriu-vicar să propună statutar, în timp de 3 luni de la data comunicării acestei hotărâri, candidați pentru a fi aleși în aceste posturi, recomandabil tineri (între 30-45 ani), eligibili pentru această demnitate bisericească*”. În aceeași hotărâre se preciza și faptul că „*episcopul-vicar și arhieriu-vicar au îndatorirea pastorală și misionară de a fi prezenți pe teren, cel puțin 3 (trei) zile pe săptămână*”.

⁵² Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia.

⁵³ Cf. can. 34 ap., 4 I ecum., 9 și 17 IV ecum., 19 și 20 Antiohia.

⁵⁴ Alineat modificat succesiv prin hot. ANB nr. 3161/1950, nr. 8576/10 iunie 1973 și nr. 9084/ 26 sept. 1990.

⁵⁵ Cf. can. 37 ap., 5 I ecum., 19 IV ecum., 8 trulan, 6 VII ecum., 20 Antiohia.

a) păstrează unitatea dogmatică, liturgică și canonică, **statutară și regulamentară**, în Biserica Ortodoxă Română, precum și comuniunea cu întreaga Biserică Ortodoxă⁵⁶;

b) promovează coresponsabilitatea, consultarea și cooperarea între ierarhii săi, în timpul și între ședințele de lucru, prin conslujire la diferite evenimente bisericești centrale și regionale, prin scrisori de felicitare, prin conlucrare permanentă între sinoadele mitropolitane învecinate, la nivel pastoral-misionar, social-filantropic și cultural, prin întrajutorarea frățească a eparhiilor mai sărace din interiorul și din afara granițelor țării și prin solidaritate spirituală și materială exprimată în cazuri de urgență (dezastre, calamități naturale etc.)⁵⁷;

c) examinează orice problemă de ordin dogmatic, liturgic, canonic și pastoral-misionar, pe care o soluționează în conformitate cu învățătura Bisericii Ortodoxe și hotărăște, potrivit Sfintelor Canoane, asupra problemelor bisericești de orice natură⁵⁸;

d) se îngrijește de sfințirea Marelui Mir, potrivit cerințelor pastoral-misionare din Biserica Ortodoxă Română⁵⁹;

e) aprobă canonizarea sfinților și emite tomosul **sinodal**⁶⁰ de canonizare⁶¹;

f) exprimă poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Române asupra proiectelor de acte normative ale statului referitoare la activitatea cultelor, la învățământul teologic și religios, la asistența socială și religioasă, la patrimoniul cultural-național, în special cel bisericesc, precum și în alte domenii de interes bisericesc și social⁶²;

g) aprobă, **prin vot deschis**, cu o majoritate de două treimi din numărul membrilor prezenți⁶³, Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și hotărăște **în privința** modificării acestuia⁶⁴;

h) aprobă, **prin vot deschis**, regulamentele bisericești întocmite în conformitate cu **prezentul statut și hotărăște în privința modificării acestora**⁶⁵;

i) inițiază și aprobă acorduri și parteneriate cu **statul și cu alte instituții** în domenii de interes general bisericesc⁶⁶;

j) exprimă poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Române în **probleme** de interes general ale societății⁶⁷;

k) aprobă, cu o majoritate de două treimi din numărul membrilor prezenți⁶⁸, înființarea, desființarea, modificarea teritorială⁶⁹ și schimbarea titulaturii **mitropoliilor, arhiepiscopiilor și episcopiilor din cadrul Patriarhiei Române**⁷⁰, iar, în cazul înființării de noi eparhii, emite tomosul **sinodal de înființare**⁷¹;

l) are dreptul și îndatorirea de a se îngriji de păstoria credincioșilor ortodocși români din străinătate⁷², în care scop aprobă sau retrimite, motivat, spre amendare statutele mitropoliilor,

⁵⁶ Cf. can. 37 ap., 7 III ecum., 95 Cartagina.

⁵⁷ Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia, 95 Cartagina.

⁵⁸ Cf. can. 37 ap., 95 Cartagina.

⁵⁹ Cf. can. 6 Cartagina.

⁶⁰ **Tomosul sinodal** este actul oficial care se aprobă și se emite de către Sfântul Sinod pentru *proclamarea canonizării de sfinți și pentru înființarea de noi eparhii* (cf. hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009).

⁶¹ Cf. can. 6 VII ecum.

⁶² Cf. can. 37 ap., 6 VII ecum., 18 Cartagina.

⁶³ Cf. can. 6 I ecum.

⁶⁴ Cf. can. 37 ap.

⁶⁵ Cf. can. 37 ap.

⁶⁶ Cf. can. 30 ap., 84, 3 VII ecum.

⁶⁷ Cf. can. 37 ap., 6 VII ecum., 18 și 95 Cartagina.

⁶⁸ Cf. can. 6 I ecum.

⁶⁹ Cf. can. 53 și 98 Cartagina.

⁷⁰ Cf. can. 37 ap.

⁷¹ Cf. can. 17 IV ecum., 25 trulan; hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009.

⁷² Cf. can. 34 ap.

arhiepiscopiiilor și episcopiiilor și ale altor unități bisericești din afara granițelor României și adresează acestora îndemnuri pastorale⁷³;

m) alege, cu două treimi din totalul voturilor valide, pe Patriarh, iar cu jumătate plus unu din totalul voturilor valide, pe mitropoliții, arhiepiscopii și pe episcopii eparhioți pentru eparhiile aparținătoare Patriarhiei Române⁷⁴;

n) alege, cu jumătate plus unu din totalul voturilor valide, pe episcopii-vicari patriarhali, pe episcopii-vicari și pe arhieriei-vicari⁷⁵;

o) emite gramata sinodală⁷⁶ pentru întronizarea Patriarhului⁷⁷;

p) hotărăște, cu o majoritate de două treimi din numărul membrilor prezenți, cu privire la retragerea ierarhilor și stabilește drepturile acestora⁷⁸;

q) hotărăște, cu o majoritate de două treimi din numărul membrilor prezenți, cu privire la trimiterea în judecată canonică a aceloră dintre membrii săi care sunt învinuiți de abateri de la învățătura și disciplina Bisericii⁷⁹;

r) stabilește criteriile după care arhimandriții sau preoții văduvi (prin deces) sunt eligibili pentru slujirea de arhieru⁸⁰;

s) aprobă propunerile privind componența Consistoriului Superior Bisericesc⁸¹;

t) aprobă sau respinge hotărârile Consistoriului Superior Bisericesc privind recursurile clericilor în materie de caterisire și se pronunță asupra cererilor de iertare ale acestora⁸²;

u) îndrumă și supraveghează ca activitatea organismelor deliberative și executive de la episcopii, arhiepiscopii, mitropolii și Patriarhie să se desfășoare potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești⁸³;

v) inițiază și cultivă relații frățești interortodoxe, relații de dialog și cooperare intercreștină și interreligioasă pe plan național și internațional⁸⁴;

w) aprobă, la solicitarea chiriarhului, înființarea, organizarea, funcționarea și desființarea unităților de învățământ teologic preuniversitar (școli de cântăreți bisericești/școli de arte și meserii, seminarii teologice liceale) și universitar (facultăți de teologie) și a altor unități de învățământ organizate de Biserica Ortodoxă Română, precum și normele privind predarea religiei în școlile de stat, particulare și confesionale. Stabilește normele privind învățământul confesional de toate nivelurile, precum și programele pentru catehizarea tinerilor și adulților⁸⁵;

x) aprobă înființarea și desființarea instituțiilor media scrise (reviste, ziare și periodice oficiale) și audiovizuale (radio, televiziune și altele) ale Patriarhiei Române și ale centrelor eparhiale, la propunerea temeinic motivată a Patriarhului României sau a chiriarhilor eparhiilor din țară și din afara granițelor țării, în scopul păstrării, promovării și apărării unității de credință și a unității vieții bisericești⁸⁶;

⁷³ Cf. can. 95 Cartagina.

⁷⁴ Cf. can. 6 I ecum.

⁷⁵ Cf. can. 6 I ecum.

⁷⁶ Gramata sinodală este actul aprobat și emis de către Sfântul Sinod pentru întronizarea Patriarhului României (cf. hot. Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 12 noiembrie 2009).

⁷⁷ Cf. Fapte 15, 1-21; can. 14 ap., 16 Antiohia; hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973.

⁷⁸ Cf. can. 6 I ecum.

⁷⁹ Cf. can. 74 ap., 6 II ecum., 9 IV ecum., 14, 15 și 17 Antiohia, 1 Constantinopol (394).

⁸⁰ Cf. 2 Cor. 4, 2; 5, 11; 6, 4; can. 57 Laodiceea.

⁸¹ Cf. can. 5 I ecum., 6 Antiohia, 14 Sardica, 11 Cartagina.

⁸² Cf. can. 5 I ecum., 6 Antiohia, 14 Sardica, 11 Cartagina.

⁸³ Cf. can. 34 și 37 ap., 9 Antiohia.

⁸⁴ Cf. can. 37 ap., 95 Cartagina.

⁸⁵ Cf. can. 34 ap., 19 trulan, 9 Antiohia, 26 și 40 Laodiceea, 95 Cartagina.

⁸⁶ Cf. can. 34 ap., 19 trulan, 9 Antiohia, 26 și 40 Laodiceea, 95 Cartagina.

y) aprobă normele activității misionar-pastorale și pe cele pentru promovarea vieții religioase și morale a clerului⁸⁷;

z) stabilește normele activității de asistență social-filantropică pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română și aprobă măsurile pentru organizarea asistenței religioase în armată, penitenciare, spitale, cămine pentru copii și pentru bătrâni, așezăminte sociale și medicale destinate persoanelor defavorizate etc.⁸⁸;

a¹) aprobă înființarea, organizarea și desființarea asociațiilor și fundațiilor bisericești cu caracter național care sunt constituite și conduse de către Biserica Ortodoxă Română⁸⁹;

b¹) acordă sau retrage binecuvântarea (aprobarea scrisă) pentru înființarea, organizarea și, respectiv, desființarea asociațiilor și fundațiilor cu caracter național, altele decât cele bisericești, care au fondator unic sau membri asociați unități de cult, având conducere proprie formată din creștini ortodocși, și contribuie la opera misionară, socială, culturală, educativă din Patriarhia Română, activând în eparhiile acesteia⁹⁰;

c¹) inițiază, autorizează și supraveghează traducerea, diortosirea, editarea și difuzarea Sfintei Scripturi, tipărirea și răspândirea cărților de cult și acatistelor, a calendarului bisericesc, manualelor de teologie și a manualelor de religie⁹¹; supraveghează din punct de vedere dogmatic, liturgic și canonic, lucrările de arhitectură, pictură, sculptură și alte forme de artă bisericească ortodoxă și ia măsurile cuvenite în caz de abateri⁹²;

d¹) aprobă anual modul de constituire și de repartizare a Fondului central misionar; instituie fonduri speciale și stabilește modul de constituire și destinația acestora⁹³;

e¹) interpretează, în formă definitivă și obligatorie, pentru toate organismele bisericești, dispozițiile statutare sau regulamentare⁹⁴.

(2) Asociațiile și fundațiile menționate la lit. a¹) și b¹) au obligația de a prezenta Cancelariei Sfântului Sinod, de două ori pe an (primăvara și toamna)⁹⁵, rapoarte privind activitatea desfășurată și, o dată pe an, raportul privind situația financiară⁹⁶.

Art. 15⁹⁷ – (1) Pentru studierea și formularea propunerilor asupra problemelor ce urmează a se supune deliberării, Sfântul Sinod alege, dintre membrii săi, 4 comisii sinodale.

(2) Fiecare comisie este prezidată de un mitropolit și are un raportor. Ceilalți mitropoliți sunt copreședinți ai comisiilor în care sunt repartizați de Sfântul Sinod.

(3) Comisiile Sfântului Sinod sunt:

a) Comisia pastorală, monahală și socială,

b) Comisia teologică, liturgică și didactică,

c) Comisia canonică, juridică și pentru disciplină,

d) Comisia pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase.

(4) Sfântul Sinod decide dacă o problemă trebuie examinată în comun de două sau mai multe comisii.

⁸⁷ Cf. can. 34 și 39 ap., 19 trulan, 9 Antiohia, 26 și 40 Laodiceea, 95 Cartagina.

⁸⁸ Cf. Fapt. 11, 29-30; 24, 17; Rom. 15, 25-26; I Cor. 16, 1; 2 Cor. 8, 14; Gal. 2, 10; can. 34, 37, 41 și 59 ap., 25 Antiohia, 95 Cartagina.

⁸⁹ Cf. Cf. can. 37 ap., 95 Cartagina.

⁹⁰ Cf. Cf. can. 37 ap., 18 și 95 Cartagina.

⁹¹ Cf. 1 Tim. 3, 2; 2 Tim. 2, 2, 24; Tit 1, 9; can. 34 ap., 7 III ecum., 9 Antiohia.

⁹² Cf. 1 Tim. 3, 2; 2 Tim. 2, 2, 24; Tit 1, 9; can. 34 ap., 7 III ecum., 82 trulan, 9 Antiohia.

⁹³ Cf. Fapt. 11, 29-30; 24, 17; Rom. 15, 25-26; I Cor. 16, 1; 2 Cor. 8, 14; Gal. 2, 10; can. 34, 37, 41 și 59 ap., 25 Antiohia, 95 Cartagina.

⁹⁴ Cf. Fapte 15, 1-21; can. 14 și 34 ap., 7 III ecum., 9 și 16 Antiohia.

⁹⁵ Cf. can. 37 ap., 5 I ecum., 19 IV ecum., 8 trulan, 6 VII ecum., 20 Antiohia.

⁹⁶ Cf. 95 Cartagina.

⁹⁷ Conținutul întregului articol este conform cu hot Sf. Sinod nr. 1957/6 iulie 2001 și hot. ANB nr. 1957/1 martie 2006.

(5) Pentru anumite probleme, cu caracter permanent sau temporar, Sfântul Sinod decide instituirea unor subcomisii speciale afiliate uneia din cele 4 comisii⁹⁸. Din subcomisii pot face parte și ierarhi din alte comisii și pot fi cooptați profesori de teologie, clerici, monahi, mireni, specialiști în domeniul abordat, după modelul Subcomisiei pentru canonizarea sfinților români.

Art. 16 – Sfântul Sinod poate invita la lucrările comisiilor sale, pentru consultări, profesori de teologie și specialiști din alte domenii.

B. Sinodul Permanent⁹⁹

Art. 17 – (1) Sinodul Permanent este organismul central deliberativ care funcționează în timpul dintre ședințele Sfântului Sinod, când importanța unor probleme impune examinarea lor fără întârziere.

(2) Sinodul Permanent se compune din Patriarh și toți mitropoliții în funcție de la eparhiile din țară și din afara granițelor României. Din Sinodul Permanent fac parte și alți 3 ierarhi eparhioți (un arhiepiscop și 2 episcopi) desemnați anual de Sfântul Sinod.

(3) Președintele Sinodului Permanent este Patriarhul. În lipsa Patriarhului, ședințele Sinodului Permanent sunt prezidate în ordinea prevăzută de art. 12 alin. (2) din prezentul statut.

(4) Convocarea Sinodului Permanent, cu precizarea ordinii de zi, se face de către Președinte, ori de câte ori este nevoie.

(5) Secretarul Sfântului Sinod este și Secretarul Sinodului Permanent.

(6) Sinodul Permanent ia hotărâri valabile prin consens sau cu votul a jumătate plus unu dintre membrii prezenți.

(7) Dispozițiile art. 16 din prezentul statut se aplică și cu privire la ședințele Sinodului Permanent.

Art. 18 – (1) Sinodul Permanent exercită, în timpul dintre ședințele Sfântului Sinod, următoarele atribuții: exprimă poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Române în relațiile ei cu Statul și în probleme de interes general ale societății; sprijină, în diferite forme, predarea religiei în școlile de stat, particulare și confesionale; inițiază și sprijină traducerea, diortosirea, editarea și distribuirea Sfintei Scripturi și a cărților de cult, inclusiv a acatistelor, a calendarului bisericesc, a manualelor de teologie și a manualelor de religie; semnalează Sfântului Sinod literatura teologică și spirituală sincretistă și confuză.

(2) Sinodul Permanent, la solicitarea Patriarhului sau a membrilor săi, examinează și formulează propuneri privind probleme ce urmează a fi aduse în dezbaterea Sfântului Sinod.

(3) Sinodul Permanent exercită și alte atribuții date de către Sfântul Sinod sau prin statut și regulamente.

(4) Sinodul Permanent aduce la cunoștință Sfântului Sinod, pentru ratificare, hotărârile luate în timpul dintre ședințele acestuia.

⁹⁸ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4610/15 iunie 2004, hot Sf. Sinod nr. 1957/6 iulie 2001 și hot. ANB nr. 1957/1 martie 2006.

⁹⁹ Instituția *Sinodului permanent* nu este prevăzută în mod expres în textul Sfințelor Canoane, ci a luat naștere în primul mileniu creștin, din rațiuni specifice situației din Imperiul bizantin. Mai precis, după ocuparea Patriarhiilor Antiohiei și Alexandriei de către arabi, mulți episcopi aparținând acestor Biserici, neamaivând posibilitatea rezidenței în scaunul lor episcopal, au rămas la Constantinopol și au participat la Sinodul de episcopi al Patriarhiei Constantinopolului. Acest tip de sinod ce cuprindea atât episcopii din Patriarhia Constantinopolului, cât și pe episcopii rezidenți (ἐνδημοῦντες) temporar în Constantinopol a fost numit *Sinod endemic* (ἐνδημοῦσα σύνοδος). De la acest tip de sinod s-a dezvoltat ulterior în Ortodoxie *Sinodul permanent*, adică actualul organism central deliberativ al fiecărei Biserici Ortodoxe locale autocefale, alcătuit dintr-un număr redus de episcopi, ce funcționează între ședințele de lucru ale Sinodului plenar de episcopi.

C. Adunarea Națională Bisericească¹⁰⁰

Art. 19 – Adunarea Națională Bisericească este organismul central deliberativ al Bisericii Ortodoxe Române, pentru problemele administrative, sociale, culturale, economice și patrimoniale.

Art. 20 – (1) Adunarea Națională Bisericească este alcătuită din câte trei reprezentanți ai fiecărei eparhii, un cleric și 2 mireni, delegați de adunările eparhiale, pe termen de 4 ani. Ei pot fi delegați pentru cel mult două mandate.

(2) Ierarhii Sfântului Sinod participă la lucrările Adunării Naționale Bisericești.

(3) Președintele Adunării Naționale Bisericești este Patriarhul. În lipsa Patriarhului, ședințele sunt prezidate în ordinea prevăzută de art. 12 alin. (2) din prezentul statut.

(4) Hotărârile Adunării Naționale Bisericești devin executorii după ratificarea lor de către Sfântul Sinod.

Art. 21 – Adunarea Națională Bisericească se întrunește o dată pe an în ședință de lucru, iar în caz de necesitate, ori de câte ori este nevoie. Adunarea Națională Bisericească se întrunește și în ședințe solemne.

Art. 22 – Atribuțiile Adunării Naționale Bisericești sunt următoarele:

- a) susține drepturile și activitățile Bisericii Ortodoxe Române;
- b) avizează regulamente de aplicare ale prezentului statut cu privire la domenii de activitate date în competența sa de către Sfântul Sinod;
- c) la propunerea Patriarhului, alege membrii Consiliului Național Bisericesc;
- d) adoptă măsuri generale pentru sprijinirea așezămintelor culturale, social-filantropice, economice și fundamentale ale Bisericii;
- e) stabilește mijloacele de ajutorare ale organismelor și instituțiilor centrale bisericești;
- f) examinează și aprobă Raportul general anual al Consiliului Național Bisericesc, privind activitatea din Biserica Ortodoxă Română și hotărăște cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru buna desfășurare a vieții bisericești;
- g) aprobă contul de execuție bugetară și bilanțul financiar-contabil al Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă și al instituțiilor centrale bisericești cu scop misionar;
- h) aprobă bugetul general al Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă și al instituțiilor centrale bisericești cu scop misionar;
- i) aprobă măsuri unitare privind administrarea bunurilor mobile și imobile, aflate în proprietatea sau folosința unităților de cult din întreaga Biserică Ortodoxă Română, precum și a celor fundamentale;
- j) aprobă proiecte sociale, culturale, educaționale și comunicaționale;
- k) stabilește mijloacele de ajutorare a românilor din afara granițelor țării;
- l) exercită și alte atribuții care îi sunt date prin statut, prin regulamentele bisericești sau de către Sfântul Sinod.

Art. 23 – (1) Pentru studierea problemelor și formularea propunerilor ce urmează a fi supuse deliberării, Adunarea alege, la începutul fiecărui mandat de 4 ani, dintre membrii ei clerici și mireni, 5 comisii de lucru permanente, care au câte un președinte, vice-președinte și raportor desemnați de plen, la propunerea Președintelui. Comisiile Adunării Naționale Bisericești sunt:

- a) Comisia administrativ-juridică și de validare,

¹⁰⁰ Adunarea Națională Bisericească reprezintă un sinod mixt, adică un sinod alcătuit din episcopi întruniți împreună cu reprezentanți ai credincioșilor (clerici și laici). Practica acestor sinoade este atestată de o mulțime de date istorice, atât în Biserica de Răsărit, cât și în cea de Apus, începând cu Sinodul apostolic, precum și de textele unor canoane ce nu intră însă în colecția fundamentală de canoane (*corpus canonum*) a Bisericii Ortodoxe. Sinodalitatea mixtă nu contrazice cu nimic sinodalitatea episcopală, după cum nici sinodalitatea episcopală nu contrazice sinodalitatea mixtă, ci amândouă sunt forme complementare autentice și canonice ale sinodalității sau ale modului în care s-a aplicat și se aplică constant principiul sinodal în Biserică.

- b) Comisia socială și pentru comunicații media,
- c) Comisia culturală și educațională,
- d) Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericești),
- e) Comisia pentru românii ortodocși de peste hotare și pentru relații externe bisericești.

(2) La lucrările Comisiei pentru românii ortodocși de peste hotare și pentru relații externe bisericești pot fi invitați și reprezentanți clerici și mireni ai eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor țării, când ordinea de zi impune acest lucru.

(3) La convocarea Președintelui, comisiile Adunării Naționale Bisericești se pot întruni și între ședințele acesteia, potrivit cerințelor.

SECȚIUNEA a II-a

Organismele centrale executive

A. Patriarhul¹⁰¹

Art. 24 – Patriarhul este Întâistătătorul¹⁰² între ierarhii Bisericii Ortodoxe Române și președintele organismelor centrale deliberative și executive bisericești¹⁰³.

Art. 25 – (1) Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române este și Arhiepiscopul Bucureștilor și Mitropolitul Munteniei și Dobrogei¹⁰⁴.

(2) Titulatura sa este: „**Preafericirea Sa**¹⁰⁵, **Preafericitul Părinte (N), Arhiepiscopul Bucureștilor, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**” sau „**Patriarhul României**”.

(3) În conformitate cu Sfintele Canoane, cu tradiția panortodoxă și cu practica Bisericii Ortodoxe Române, la serviciile religioase Patriarhul este pomenit de către mitropoliți, mitropoliții sunt pomeniți de către ierarhii sufragani, iar arhiepiscopii și episcopii sunt pomeniți de către preoții slujitori¹⁰⁶.

(4) Patriarhul poartă ca însemne distinctive: o cruce și două engolpioane, haine de culoare albă: reverendă și rasă, culion și camilafcă având cruce.

(5) Patriarhul exercită drepturile și îndeplinește îndatoririle prevăzute de Sfintele Canoane¹⁰⁷, de prezentul statut și de regulamentele bisericești.

(6) În exercitarea drepturilor și îndatoririlor sale, Patriarhul emite: tomosuri patriarhale¹⁰⁸, gramate patriarhale¹⁰⁹, acte patriarhale¹¹⁰, decizii¹¹¹ și dispoziții patriarhale, acte de acordare a unor

¹⁰¹ În Sfintele Canoane, termenul de „*patriarh*” apare pentru prima oară abia în canoanele Sinodului trulan (can. 2, 7 și 36), însă prevederi referitoare la întâistătătorul (πρωτοσ) unei Biserici locale se regăsesc în multe alte canoane (cf. can. 34 ap., 4, 6 și 7 I ecum., 2 și 3 II ecum., 1 și 8 III ecum., 25 și 28 IV ecum., 36 și 39 trulan, 11 VII ecum. 9, 19 și 20 Antiohia, 52 și 55 Cartagina, 14 și 14 I-II Constantinopol, 12 Laodiceea, 6 Sardica).

¹⁰² Potrivit ecleziologiei ortodoxe, întâistătătorul unei Biserici locale (πρωτοσ) este întotdeauna considerat ca un episcop printre episcopii sinodului acelei Biserici. Acesta este primul, însă primul între egali (cf. can. 34 ap., 9 Antiohia), căci, în cazul slujirii unui întâistătător, este vorba despre o diaconie și nu despre o putere. Totuși, sfintele canoane prevăd pentru întâistătătorul unei Biserici locale și anumite privilegii, cum ar fi, spre exemplu, dreptul de a convoca și prezida lucrările Sfântului Sinod (cf. can. 4 I ecum., 9 și 17 IV ecum., 19 și 20 Antiohia), dreptul de a supraveghea lucrările importante din Biserica sa (cf. 34 ap., 9 Antiohia), dreptul de devoluțiune (cf. can. 11 VII ecum), dreptul de a efectua vizite canonice și pastorale în eparhiile din Biserica sa locală (cf. can. 52 Cartagina), etc.

¹⁰³ Cf. can. 34 ap., 4, 6 I ecum., 2 II ecum., 9 Antiohia.

¹⁰⁴ Articol modificat prin hot. ANB nr. 9084/26 septembrie 1990.

¹⁰⁵ Cf. hot. Sin. Permanent nr. 3013/12 august 1950.

¹⁰⁶ Cf. can. 14 III Constantinopol.

¹⁰⁷ A se vedea notele 47, 48 și 49.

¹⁰⁸ **Tomosul patriarhal** este actul oficial emis de către Patriarhul României pentru ridicarea în rang a unei eparhii, care se aprobă de către Sfântul Sinod (cf. hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009).

¹⁰⁹ **Gramata patriarhală** este actul oficial emis de către Patriarhul României pentru întronizarea mitropolitului sau pentru acordarea de ranguri onorifice unor ierarhi (cf. hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009).

ordine, distincții și ranguri bisericești¹¹², prevăzute de prezentul statut și de regulamentele bisericești¹¹³.

Art. 26 – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române are următoarele atribuții:

a) convoacă și prezidează organismele centrale deliberative și executive bisericești¹¹⁴ și veghează pentru ducerea la îndeplinire a hotărârilor acestora¹¹⁵;

b) convoacă Sfântul Sinod în cel mult trei zile, în cazuri de urgență și de forță majoră¹¹⁶;

c) când constată că aplicarea unei hotărâri a Sfântului Sinod nu mai este favorabilă vieții bisericești, convoacă Sinodul Permanent, într-o ședință extraordinară, pentru a formula și propune Sfântului Sinod, spre dezbatere și aprobare, o nouă hotărâre prin care se modifică sau se completează hotărârea precedentă¹¹⁷;

d) dispune măsurile necesare, potrivit hotărârii Sfântului Sinod, pentru pregătirea și sfințirea Marelui Mir la Patriarhia Română¹¹⁸;

e) reprezintă Patriarhia Română în relațiile cu autoritățile publice centrale și locale, în justiție și față de terți, personal sau prin delegați împuterniciți¹¹⁹;

f) reprezintă Biserica Ortodoxă Română în relațiile cu celelalte Biserici Ortodoxe surori, personal sau prin delegați¹²⁰;

g) reprezintă, personal sau prin delegați, Biserica Ortodoxă Română în relațiile cu celelalte Biserici creștine, organizații intercreștine, organizații religioase și interreligioase, din țară și de peste hotare¹²¹;

h) adresează scrisori pastorale pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română, cu încuviințarea Sfântului Sinod sau a Sinodului Permanent¹²²;

i) efectuează vizite canonice (statutare) în eparhiile Bisericii Ortodoxe Române, la invitația chiriarhilor acestora¹²³;

j) efectuează vizite irenice la celelalte Biserici Ortodoxe și adresează scrisori irenice întâistătătorilor acestora, în scopul menținerii unității Ortodoxiei și al promovării comuniunii frățești¹²⁴;

k) efectuează vizite oficiale la alte Biserici creștine, la organizații creștine, religioase și civile în folosul Bisericii Ortodoxe Române¹²⁵;

l) se îngrijește de îndeplinirea prevederilor statutare pentru completarea eparhiilor vacante¹²⁶;

m) prezidează Sfântul Sinod pentru alegerea mitropoliților ortodocși români din țară și din afara

¹¹⁰ **Actul patriarhal** este emis de către Patriarhul României ca urmare a unei hotărâri a Sfântului Sinod pentru *anunțarea publică a alegerii de episcopi-vicari patriarhali, episcopi-vicari și arhieriei-vicari* (cf. hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009).

¹¹¹ **Decizia patriarhală** este emisă de către Patriarhul României pentru: *stabilirea datei alegerilor pentru organismele bisericești; confirmarea și dizolvarea adunărilor eparhiale; instituirea de corporații bisericești provizorii, în cazuri excepționale; stabilirea atribuțiilor episcopilor-vicari patriarhali; numirea și stabilirea cadrului de activitate a unor persoane de conducere sau execuție din instituțiile centrale bisericești; instituirea Comisiei de examinare a picturilor și zugravilor bisericești* (cf. hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009).

¹¹² Acestea sunt: **Distincția patriarhală, Diploma patriarhală și Ordinul patriarhal** pentru clerici și mireni, care cuprind: *Actul de acordare și ordinul propriu-zis* (cf. hot. Sf. Sinod nr. 389/6 martie 2008 și nr. 4189/29 octombrie 2009).

¹¹³ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009.

¹¹⁴ Cf. can. 4 I ecum., 9 și 17 IV ecum., 19 și 20 Antiohia.

¹¹⁵ Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia.

¹¹⁶ Cf. can. 4 I ecum., 9 și 17 IV ecum., 19 și 20 Antiohia.

¹¹⁷ Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia.

¹¹⁸ Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia, 6 Cartagina.

¹¹⁹ Cf. can. 11 Antiohia, 97, 104 și 106 Cartagina, 7, 8 și 21 Sardica.

¹²⁰ Cf. can. 9 Sardica.

¹²¹ Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia, 93 Cartagina.

¹²² Cf. can. 19 trulan.

¹²³ Cf. can. 52 Cartagina.

¹²⁴ Cf. can. 9 Sardica.

¹²⁵ Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia, 93 Cartagina.

¹²⁶ Cf. can. 34 ap., 25 IV ecum., 9 Antiohia.

granițelor¹²⁷;

n) hirotonește împreună cu alți ierarhi și întronizează pe mitropoliți¹²⁸;

o) emite gramata patriarhală pentru întronizarea mitropoliților¹²⁹ și a chiriarhilor din afara granițelor țării care se află în jurisdicția directă a Patriarhiei Române, gramata pentru acordarea de ranguri onorifice unor ierarhi (arhiepiscop sau mitropolit onorific), precum și tomosul patriarhal pentru proclamarea ridicării în rang a unei eparhii, pe baza aprobării Sfântului Sinod¹³⁰;

p) numește locțiitori de mitropoliți în cazul vacanței scaunelor mitropolitane¹³¹;

q) sfătuiește frățește pe ierarhii eparhiilor ortodoxe române din țară și din afara granițelor și conciliază eventuale neînțelegeri dintre aceștia¹³²;

r) examinează, în Sinodul Permanent, plângerile împotriva ierarhilor, iar rezultatul îl aduce la cunoștința Sfântului Sinod¹³³;

s) în consultare cu Sinodul Permanent, propune Sfântului Sinod candidați de episcop-vicar patriarhal și prezidează alegerea acestora¹³⁴;

t) numește, sancționează și revocă, într-o ședință a Permanenței Consiliului Național Bisericesc, personalul de conducere, precum și celelalte categorii de personal clerical și neclerical de la Cancelaria Sfântului Sinod, de la Administrația Patriarhală, de la Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă, de la celelalte instituții centrale bisericești cu scop misionar, precum și personalul de la unitățile bisericești din interiorul țării și de la reprezentanțele, comunitățile și unitățile bisericești din afara granițelor țării, aflate în jurisdicția directă a Patriarhiei Române¹³⁵;

u) prin decizie patriarhală dizolvă adunările eparhiale în vederea organizării de noi alegeri și confirmă noile adunări eparhiale¹³⁶. În cazul unor acțiuni potrivnice Bisericii din partea adunării eparhiale, la solicitarea chiriarhului locului sau a locțiitorului acestuia, Patriarhul, prin decizie, dizolvă respectiva adunare eparhială în vederea organizării de noi alegeri¹³⁷;

v) exercită dreptul de a primi apel și dreptul de devoluțiune în mitropolii și în eparhiile aflate în jurisdicția directă a Patriarhiei Române pentru restabilirea ordinii canonice și administrative¹³⁸;

w)¹³⁹ în mod excepțional și cu motivații justificate, în acord cu tradiția ortodoxă și cutuma românească, poate întemeia stravropighii¹⁴⁰ în interes bisericesc, cu acordul prealabil al chiriarhului locului¹⁴¹ și cu aprobarea Sfântului Sinod¹⁴², pe care le organizează și administrează prin delegații săi;

x) conferă distincții patriarhale clericilor și mirenilor din Biserica Ortodoxă Română, precum și unor personalități din țară și de peste hotare, care sprijină activitățile Patriarhiei Române¹⁴³;

¹²⁷ Cf. can. 34 ap., 4 I ecum., 28 IV ecum., 9 și 20 Antiohia.

¹²⁸ Cf. can. 4 I ecum., 28 IV ecum., 19 Antiohia.

¹²⁹ Cf. can. 4 I ecum., 28 IV ecum., 19 Antiohia; hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973.

¹³⁰ Cf. can. 37 ap., 98 Cartagina, hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009.

¹³¹ Cf. can. 25 IV ecum.

¹³² Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia.

¹³³ Cf. can. 74 ap., 6 II ecum., 9 și 17 IV ecum., 3 Sardica.

¹³⁴ Cf. can. 1 ap., 4 I ecum., 28 IV ecum., 19 Antiohia, 13 și 49 Cartagina.

¹³⁵ Cf. can. 34 și 39 ap., 9 Antiohia.

¹³⁶ Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia.

¹³⁷ Cf. can. 11 VII ecum.

¹³⁸ Cf. can. 11 VII ecum., 52 și 55 Cartagina, Novela 123, I, 2.

¹³⁹ Text stabilit prin hot. Sf. Sinod nr. 1515/7 martie 2008.

¹⁴⁰ Prin termenul de „stavropighii” (din cuvântul grecesc „σταυροπηγιον” – „așezare a unei cruci”) sunt desemnate acele biserici sau mănăstiri care, cu acordul prealabil al chiriarhului locului și cu aprobarea respectivului Sinod de episcopi, sunt trecute sub autoritatea directă a întâistătătorului unei Biserici autocefale. Această instituție a fost creată în Imperiul bizantin, fiind specifică Patriarhului Constantinopolului. Ulterior această practică s-a generalizat în întreaga Ortodoxie.

¹⁴¹ Cf. can. 4 IV ecum., 17 VII ecum., 1 III Constantinopol.

¹⁴² Cf. Fapte 15, 1-21; can. 14 și 34 ap., 7 III ecum., 9 și 16 Antiohia.

¹⁴³ Cf. can. 34, 38 și 41 ap., 9 Antiohia, hot. Sf. Sinod nr. 389/7 martie 2008.

y) exercită și alte atribuții prevăzute de Sfintele Canoane, de prezentul statut, de regulamentele bisericești și cele încredințate de Sfântul Sinod.

Art. 27 – Pentru desfășurarea activității curente, la dispoziția Patriarhului se află Cabinetul Patriarhului, coordonat de un consilier patriarhal, cu personalul corespunzător și serviciile aferente: secretariat, registratură, arhivă, bibliotecă etc.

B. Consiliul Național Bisericesc

Art. 28 – Consiliul Național Bisericesc este organism central executiv al Sfântului Sinod și al Adunării Naționale Bisericești.

Art. 29 – (1) Consiliul Național Bisericesc se întrunește la convocarea Președintelui, cel puțin de două ori pe an sau ori de câte ori este nevoie.

(2) Consiliul Național Bisericesc se compune din 12 membri ai Adunării Naționale Bisericești, câte un cleric și câte un mirean reprezentând fiecare mitropolie din țară, desemnați pe o perioadă de 4 ani și pentru cel mult două mandate.

(3) Președintele Consiliului Național Bisericesc este Patriarhul¹⁴⁴, iar în lipsă locțiitorul său, conform prevederilor art. 12 alin. (2) din prezentul statut. Membrii Sfântului Sinod pot participa cu vot deliberativ la ședințele Consiliului Național Bisericesc.

(4) Episcopii-vicari patriarhali sunt membri de drept ai Consiliului Național Bisericesc, cu vot deliberativ.

(5) Vicarul administrativ patriarhal, consilierii patriarhali și inspectorul general bisericesc sunt membri permanenți ai Consiliului Național Bisericesc, cu vot consultativ.

(6) Consiliul Național Bisericesc ia hotărâri valabile prin consens sau cu votul a jumătate plus unu dintre membrii prezenți.

(7) Secretar al ședințelor este consilierul coordonator de la Cabinetul Patriarhului, iar în lipsa acestuia unul din consilierii patriarhali, desemnat de Patriarh.

Art. 30 – Consiliul Național Bisericesc exercită în timpul dintre ședințele Adunării Naționale Bisericești atribuțiile acestea prevăzute de art. 22 lit. a), d) și e), precum și următoarele atribuții:

a) întocmește raportul anual privind activitatea generală a Bisericii Ortodoxe Române;

b) întocmește contul de execuție bugetară și bilanțul financiar-contabil al Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă și al celorlalte instituții centrale bisericești cu scop misionar;

c) întocmește bugetul general al Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă și al celorlalte instituții centrale bisericești cu scop misionar;

d) aprobă planul de activitate al editurii, tipografiei și atelierelor Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă;

e) hotărăște cu privire la modul de administrare a bunurilor mobile și imobile ale Administrației Patriarhale, ale Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, ale celorlalte instituții centrale bisericești cu scop misionar și ale fundațiilor bisericești centrale;

f) hotărăște, cu aprobarea prealabilă a Sinodului Permanent, în privința înstrăinării în orice mod (vânzare, schimb, donație, cedare de drepturi litigioase etc.) a bunurilor imobile bisericești ale Patriarhiei Române, cu excepția bunurilor sacre care sunt inalienabile¹⁴⁵;

g) exercită și alte atribuții care îi sunt date prin statut, regulamente sau prin hotărâri ale Sfântului Sinod și ale Adunării Naționale Bisericești.

¹⁴⁴ Cf. can. 34 ap., 4, 6 I ecum., 2 II ecum., 9 Antiohia.

¹⁴⁵ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 3781/18 iunie 2009 și nr. 4645/7 iulie 2010.

C. Permanența Consiliului Național Bisericesc

Art. 31 – (1) Între ședințele Consiliului Național Bisericesc funcționează Permanența Consiliului Național Bisericesc, ca organism central executiv.

(2) Ea se compune din Patriarh, ca președinte¹⁴⁶, episcopii-vicari patriarhali, vicarul administrativ patriarhal, consilierii patriarhali și inspectorul general bisericesc, ca membri și ia hotărâri valide prin consensul membrilor prezenți. **În funcție de agenda ședinței, pot participa și conducătorii eparhiilor, reprezentanțelor, comunităților și altor unități bisericești din interiorul și din afara granițelor țării, aflate în jurisdicția directă a Patriarhiei Române**¹⁴⁷.

(3) Din încredințarea Patriarhului, Permanența Consiliului Național Bisericesc poate fi prezidată de unul din episcopii-vicari patriarhali. În această situație, procesul-verbal al lucrărilor este supus aprobării Patriarhului. Hotărârile devin executorii numai după confirmarea lor în scris, de către Patriarh.

Art. 32 – Permanența Consiliului Național Bisericesc, prezidată de Patriarh, exercită atribuțiile Consiliului Național Bisericesc, cu excepția celor prevăzute de art. 30 lit. f), în perioada dintre ședințele sale, precum și următoarele competențe:

a) examinează orice problemă bisericească, misionar-pastorală, culturală, socială, administrativ-gospodărească, economic-financiară etc. din cadrul instituțiilor centrale bisericești ce urmează a face obiectul dezbaterilor organismelor centrale deliberative și executive și face propuneri statutare;

b) examinează și definitivează dările de seamă anuale asupra activității instituțiilor centrale bisericești;

c) prezintă spre definitivare contul de execuție bugetară și bilanțul financiar-contabil al instituțiilor centrale bisericești;

d) prezintă spre definitivare proiectul bugetului general anual al instituțiilor centrale bisericești;

e) întocmește planurile anuale ale activității instituțiilor centrale bisericești;

f) analizează și face propuneri Consiliului Național Bisericesc privind modul de administrare a bunurilor mobile și imobile ale instituțiilor centrale bisericești și ale fundațiilor bisericești centrale;

g) administrează Fondul central misionar, în limita bugetului aprobat de Sfântul Sinod, și prezintă anual acestuia contul de execuție bugetară;

h) administrează fondurile special instituite la nivelul Administrației Patriarhale potrivit destinației lor și în limita sumelor colectate, informând anual Sfântul Sinod despre situația acestora;

i) aprobă proiectele de investiții în limita bugetului Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune **Ortodoxă** și al celorlalte instituții centrale bisericești **cu scop misionar**;

j) face demersuri pe lângă autoritățile publice centrale și locale și pe lângă alte instituții pentru obținerea de sprijin destinat activităților interne și internaționale organizate de Patriarhia Română prin instituțiile centrale bisericești, precum și pentru acordarea altor forme de sprijin de la bugetul de stat sau de la bugetele locale alocate Bisericii, în general, sau unităților de cult din interiorul sau din afara granițelor României;

k) hotărăște **cu privire la** acceptarea donațiilor, legatelor, sponsorizărilor și cumpărării de bunuri în favoarea Patriarhiei Române, pentru instituțiile sale centrale, **precum și în legătură cu transmiterea folosinței bunurilor imobile bisericești (închiriere, comodat, arendare etc.), a grevării cu sarcini sau afectării de servituți a acestora**;

l) aprobă **înființarea și organizarea de instituții cu caracter economic, cu sau fără personalitate juridică, distincte de instituțiile administrative centrale bisericești sau de unitățile subordonate lor,**

¹⁴⁶ Cf. can. 34 ap., 4, 6 I ecum., 2 II ecum., 9 Antiohia.

¹⁴⁷ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 7303/29 octombrie 2010.

pentru susținerea activităților misionar-pastorale și social-filantropice ale acestora, în condițiile prezentului statut, ale regulamentelor bisericești și legislației în vigoare;

m) exercită și alte atribuții care îi sunt date prin statut, regulamente și prin hotărâri ale Sfântului Sinod, ale Sinodului Permanent și ale Adunării Naționale Bisericești.

Art. 33 - (1) Permanența Consiliului Național Bisericesc se întrunește, **de regulă, săptămânal**, la convocarea Președintelui sau a delegatului său.

(2) Consilierul coordonator al Cabinetului Patriarhului sau, în absența acestuia, unul dintre ceilalți consilieri patriarhali, desemnat de Președinte, întocmește procesul-verbal al ședințelor Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Art. 34 – Hotărârile Permanenței Consiliului Național Bisericesc sunt **duse** la îndeplinire de Cancelaria Sfântului Sinod și de sectoarele celorlalte instituții centrale bisericești.

SECȚIUNEA a III-a

Organismele centrale administrative

Art. 35 – (1) În exercitarea atribuțiilor sale executive de Președinte al organismelor centrale bisericești deliberative și executive și Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, Patriarhul este ajutat de:

A. Cancelaria Sfântului Sinod,

B. Administrația Patriarhală.

(2) Din încredințarea Patriarhului, Cancelaria Sfântului Sinod, sectoarele Administrației Patriarhale și celelalte instituții centrale bisericești sunt coordonate de episcopii-vicari patriarhali sau de către un delegat al Patriarhului.

(3) Episcopii-vicari patriarhali se aleg de către Sfântul Sinod în conformitate cu prevederile art. 131 din prezentul statut și sunt asimilați în drepturile de pomenire și cinstire cu episcopii eparhioți¹⁴⁸.

(4) Episcopii-vicari patriarhali îndeplinesc **atribuțiile** delegate lor, prin decizie, de către Patriarh¹⁴⁹ și desfășoară activități liturgice în Capitală și în Arhiepiscopia Bucureștilor, ca delegați ai Patriarhului României, de reprezentare în fața autorităților centrale și locale, precum și în relațiile cu organizații din țară și din străinătate¹⁵⁰.

A. Cancelaria Sfântului Sinod

Art. 36 – (1) Cancelaria Sfântului Sinod este organism central administrativ al Sfântului Sinod, al Sinodului Permanent, al Adunării Naționale Bisericești, al Patriarhului, al Consiliului Național Bisericesc și al Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

(2) Secretarul Sfântului Sinod, prin decizie patriarhală, coordonează Cancelaria Sfântului Sinod având colaboratori pe vicarul administrativ patriarhal și consilierul patriarhal de resort.

(3) Vicarul administrativ patriarhal și consilierul patriarhal din Cancelaria Sfântului Sinod, sub conducerea episcopului-vicar patriarhal, pregătesc lucrările pentru convocarea organismelor centrale deliberative și executive bisericești și cele care se supun examinării acestora.

(4) Cancelaria Sfântului Sinod elaborează, păstrează și pregătește pentru publicarea în revista „Biserica Ortodoxă Română”, procesele-verbale ale ședințelor de lucru ale organismelor centrale bisericești, comunică **tuturor** centrelor eparhiale hotărârile acestora și ține evidența modului de aducere a lor la îndeplinire, cu excepția celor care sunt date în competența sectoarelor Administrației Patriarhale prevăzute de art. 38 din prezentul statut sau altor instituții centrale bisericești.

(5) Elaborează corespondența organismelor centrale bisericești și a Președintelui acestora cu

¹⁴⁸ Cf. hot. ANB nr. 3161/26 februarie 1950, nr. 8576/10 iunie 1973, nr. 1047/24 februarie 2000.

¹⁴⁹ Cf. hot. ANB nr. 3161/ 26 februarie 1950.

¹⁵⁰ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4159/18 iunie 2009 și nr. 897/11 februarie 2010.

autoritățile publice centrale în probleme care privesc viața religioasă din Biserica Ortodoxă Română.

(6) Întocmește și supune aprobării deciziile patriarhale de atribuții ale personalului de conducere din cadrul Cancelariei Sfântului Sinod și de la celelalte instituții centrale bisericești.

(7) Centralizează datele referitoare la domeniile vieții religioase din Patriarhia Română pentru evidență și publicare în presa bisericească.

(8) Cancelaria Sfântului Sinod este păstrătoarea sigiliului Sfântului Sinod.

(9) Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, ca organism central administrativ, Cancelaria Sfântului Sinod are următoarele servicii: Oficiul canonic-juridic¹⁵¹, **Corpul de inspecție bisericească (disciplină și învățământ)**, Secretariat, Registratură și Arhivă, Personal-resurse umane, Biblioteca Sfântului Sinod și altele, a căror activitate este organizată de vicarul administrativ patriarhal.

Art. 37 – (1) Corpul de inspecție bisericească (disciplină și învățământ) are în componența sa:

a) Un inspector general bisericesc, cu atribuții generale de **inspecție bisericească (disciplină și învățământ)** și referent la **Consistoriul Superior Bisericesc**;

b) Inspectori pentru instituțiile de învățământ universitar și preuniversitar teologic (facultăți de teologie, seminarii teologice liceale și școli de cântăreți bisericești/**școli de arte și meserii**), **având competență în domeniile liturgic, duhovnicesc și administrativ-gospodăresc**;

(2) Membrii Corpului de inspecție bisericească (disciplină și învățământ) își desfășoară activitatea din dispoziția Patriarhului, potrivit atribuțiilor prevăzute de statut, de regulamentele bisericești și de legislația în vigoare.

B. Administrația Patriarhală

Art. 38 – (1) Administrația Patriarhală, ca organism central administrativ, are în atribuțiile sale studierea și întocmirea referatelor privitoare la problemele bisericești de competența organismelor centrale deliberative și executive, prin următoarele sectoare administrative de specialitate:

1. Sectorul teologic-educational,
2. Sectorul social-filantropic¹⁵²,
3. Sectorul patrimoniu cultural (**inclusiv Comisia de pictură bisericească și Centrul de pregătire pentru patrimoniu**),
4. Sectorul comunicații și relații publice (**Centrul de presă BASILICA**¹⁵³),
5. Sectorul **monumente și construcții bisericești**,
6. Sectorul relații bisericești, interreligioase și **comunități bisericești externe**,
7. **Sectorul pelerinaje**,
8. Sectorul stavropighii **patriarhale** și centre sociale,
9. Sectorul economic-financiar (cu următoarele servicii: Contabilitate, **Bunuri, Prognoză financiară**),
10. **Control financiar și audit intern**¹⁵⁴.

(2) Prin hotărâri ale Permanenței Consiliului Național Bisericesc pot lua ființă și alte sectoare și servicii în cadrul Administrației Patriarhale.

(3) Prin decizie patriarhală, episcopii-vicari patriarhali coordonează sectoarele Administrației Patriarhale având colaboratori pe consilierii patriarhali de resort și pe inspectorii de specialitate.

¹⁵¹ Cf. can. 75 și 97 Cartagina; hot. Sf. Sinod nr. 853/2009.

¹⁵² Cf. hot. Sf. Sinod nr. 845/13 februarie 1997.

¹⁵³ La inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în data de 27 octombrie 2007 a fost înființat *Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române*, cu următoarele componente: Radio TRINITAS, Televiziunea TRINITAS TV, publicațiile Lumina (cotidianul ZIARUL LUMINA, săptămânalul LUMINA DE DUMINICĂ și revista lunară VESTITORUL ORTODOXIEI), Agenția de știri BASILICA și Biroul de Presă. Actul oficial prin care a fost înființat *Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române* este Decizia Patriarhală nr. 17/2008.

¹⁵⁴ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 3781/18 iunie 2009.

(4) Prin sectoarele administrative de specialitate și prin serviciile aferente, Administrația Patriarhală studiază problemele bisericești specifice acestora care intră în competența organismelor centrale deliberative și executive, comunică centrelor eparhiale hotărârile acestora și ține evidența modului de aducere a lor la îndeplinire.

Art. 39 – (1) Vicarul administrativ patriarhal, consilierii patriarhali și inspectorii patriarhali se numesc în condițiile art. 26 lit. **t**) din prezentul statut, dintre preoții doctori, absolvenți de masterat, licențiați în teologie sau în alte specializări, cu activități și aptitudini deosebite, fără impedimente canonice sau condamnări penale¹⁵⁵. Clericii din instituțiile centrale bisericești pot fi numiți slujitori la parohii direct (fără concurs) de către Patriarh.

(2) Vicarului administrativ patriarhal, consilierilor patriarhali și inspectorilor patriarhali li se fixează, prin decizie a Patriarhului, sfera de activitate și atribuțiile în cadrul Sectoarelor pe care le coordonează, ca membri ai Permanenței Consiliului Național Bisericesc sau ca invitați.

(3) Vicarul administrativ patriarhal și consilierii patriarhali participă la ședințele organismelor centrale deliberative și executive bisericești, cu vot consultativ, iar la ședințele Permanenței Consiliului Național Bisericesc, cu vot deliberativ.

(4) În cadrul instituțiilor centrale bisericești este încadrat, pe funcții de execuție, personal de specialitate clerical, monahal și neclerical. Acesta este numit, transferat și promovat de Patriarh într-o ședință a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

(5) Toate categoriile de personal clerical, monahal și neclerical menționate la alin. (1) și (4) se sancționează și se revocă de către Patriarh într-o ședință a Permanenței Consiliului Național Bisericesc, pentru activitate necorespunzătoare sau abateri disciplinare, conform prevederilor statutare și regulamentare.

CAPITOLUL II Organizarea locală

Art. 40 – (1) Unitățile componente ale Bisericii Ortodoxe Române, organizată ca Patriarhie, sunt:

- a) parohia,
- b) mănăstirea,
- c) protopopiatul (protoieria),
- d) vicariatul,
- e) eparhia (arhiepiscopia și episcopia),
- f) mitropolia.

(2) Cu binecuvântarea chiriarhului și cu aprobarea Permanenței Consiliului eparhial, se pot înființa și organiza asociații, fundații și instituții cu caracter economic, pentru susținerea activităților social-filantropice, social-medicale, cultural-educaționale și misionare ale Bisericii.

(3) Fiecare din unitățile componente ale Bisericii, în conformitate cu dispozițiile prezentului statut, are dreptul de a se conduce și de a se administra autonom față de altă parte componentă de același rang și de a participa, prin reprezentanții săi aleși, clerici și mireni – în cazul parohiilor și eparhiilor, la lucrările unităților componente superioare.

(4) Modul de constituire și funcționare a unităților componente și a organismelor locale de același grad este identic pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română.

Despre personalitatea juridică

Art. 41 – (1) Patriarhia, mitropolia, arhiepiscopia, episcopia, vicariatul, protopopiatul (protoieria), mănăstirea și parohia sunt persoane juridice¹⁵⁶ de drept privat și utilitate publică¹⁵⁷, cu

¹⁵⁵ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 6568/23 octombrie 1996.

¹⁵⁶ Cf. hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973.

drepturile și obligațiile prevăzute de prezentul statut.

(2) Aceste persoane juridice au dreptul la două coduri unice de înregistrare fiscală, atât pentru activitatea non-profit, cât și pentru cea economică.

Art. 42 – Înființarea și desființarea unităților componente ale Bisericii Ortodoxe Române se comunică, pentru evidență, **instituției administrației publice centrale** de resort.

SECȚIUNEA I

A. Parohia

Art. 43 – Parohia este comunitatea creștinilor ortodocși, clerici și mireni, situată pe un anume teritoriu și subordonată Centrului eparhial din punct de vedere canonic, juridic, administrativ și patrimonial, condusă de un preot paroh numit de chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul) eparhiei respective¹⁵⁸.

Art. 44 – Înființarea, **desființarea și delimitarea teritorială a parohiilor** se aprobă de către **Permanența Consiliului eparhial**¹⁵⁹, ținând seamă de cerințele misionare și pastorale din teritoriu¹⁶⁰.

Art. 45 – Credincioșii parohiei au următoarele drepturi: de a beneficia de asistență religioasă, de a alege și a fi aleși în organismele parohiale, de a beneficia de ajutor filantropic, după posibilități; și îndatoriri: de a susține, întări și mărturisi credința Bisericii Ortodoxe; de a viețui potrivit învățaturii de credință ortodoxă; de a participa la sfintele slujbe; de a se împărtăși cu Sfintele Taine; de a împlini faptele milei creștine; de a întreține și a ajuta Biserica și pe slujitorii ei.

Art. 46 – (1) Comunitatea credincioșilor care nu poate susține cu mijloace proprii o parohie, prin hotărâre a Permanenței Consiliului eparhial, se poate alătura la o comunitate vecină, împreună cu care formează parohia. În acest caz, comunitatea care se alătură poartă denumirea de filie, iar membrii săi au aceleași drepturi și îndatoriri față de parohie ca și cei din comunitatea la care se alătură.

(2) Prin hotărâre a Permanenței Consiliului eparhial, parohiile cu posibilități economice ajută parohiile sărace și cu număr mic de credincioși.

Art. 47 – (1) În eparhiile Bisericii Ortodoxe Române, ținând cont de condițiile misionar-pastorale și de numărul de credincioși, de posibilitățile materiale, ca și de situarea lor în mediul urban **sau** rural, parohiile sunt de 3 categorii.

(2) Clasificarea pe categorii a parohiilor se aprobă de Permanența Consiliului eparhial, în baza raportului cuprinzând datele statistice oficiale (număr de credincioși, condiții materiale, zonă geografică, medie de vârstă etc.)¹⁶¹.

Art. 48 – (1) Pe durata activității lor în parohie, preoții și diaconii sunt datori a locui în parohie, în case parohiale, acolo unde acestea există, sau în case închiriate¹⁶², și au dreptul de folosință gratuită a unei anumite suprafețe de teren, proprietatea parohiei, aprobată de Centrul eparhial.

(2) Pentru asigurarea unei prezențe stabile a preotului (preoților) în parohie, acolo unde nu se află casă parohială, aceasta va fi construită, iar dacă nu sunt condiții pentru construire, Consiliul parohial va lua măsuri pentru achiziționarea unei case existente sau pentru plata chiriei locuinței preotului, până când se va construi o casă parohială nouă¹⁶³.

(3) La parohiile și bisericile noi, consiliile parohiale, sub îndrumarea Centrului eparhial, vor

¹⁵⁷ Cf. art.8 alin.(1) și (2) din Legea 489/2006.

¹⁵⁸ Cf. can. 2, 31 și 39 ap., 8 IV ecum., 14 VII ecum., 9 Antiohia, 10 Cartagina.

¹⁵⁹ Cf. can. 39 ap.

¹⁶⁰ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2215/15 iunie 2004.

¹⁶¹ Cf. hotărârii Sf. Sinod nr. 4274/8 iulie 2008.

¹⁶² Cf. hotărârii ANB nr. 9084/26 septembrie 1990 și hot. Sf. Sinod nr. 29/1997 și nr. 977/6 martie 2006.

¹⁶³ Cf. hotărârii Sf. Sinod nr. 29/13 februarie 1997 și nr. 977/6 martie 2006.

prevedea în buget, vor iniția și susține construirea de case parohiale destinate ca locuință slujitorilor Sfântului Altar¹⁶⁴.

B. Parohul

Art. 49 – (1) Preotul paroh, ca delegat al chiriarhului, este păstorul sufletesc al credincioșilor dintr-o parohie, iar în activitatea administrativă este conducătorul administrației parohiale și președinte al Adunării parohiale, al Consiliului parohial și al Comitetului parohial.

(2) Numirea sau revocarea din oficiul de paroh se face de chiriarh într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial, având în vedere calitatea activității desfășurate.

(3) Din motive administrative, misionare sau disciplinare, oficiul parohial se poate încredința de către chiriarh și celorlalți preoți slujitori, într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial.

Art. 50 – În cadrul întregii slujiri preotești: învățătoarească, sfințitoare și pastoral-misionară, parohul exercită următoarele atribuții:

a) săvârșește Sfânta Liturghie și Laudele bisericești în duminici, sărbători și în alte zile ale săptămânii, cu rostirea cuvântului de învățătură; săvârșește Sfinte Taine și ierurgii; catehizează copii, tineri și adulți conform îndrumărilor Centrului eparhial și asigură accesul zilnic în lăcașul de cult, conform programului afișat la intrarea în biserică¹⁶⁵;

b) Preotul paroh sau unul dintre ceilalți preoți, dacă sunt mai mulți, cu binecuvântarea (aprobarea scrisă a) chiriarhului, în fiecare an școlar, va solicita aprobarea inspectoratului școlar județean pentru predarea orelor de religie la școala din parohie, dacă acestea nu sunt repartizate unui cadru didactic titular sau suplinitor;

c) duce la îndeplinire toate dispozițiile prezentului statut, ale regulamentelor bisericești și ale organismelor bisericești centrale și eparhiale în ceea ce privește parohia;

d) duce la îndeplinire hotărârile organismelor eparhiale și dispozițiile autorității superioare bisericești (protopop, episcop sau arhiepiscop) referitoare la viața parohială;

e) întocmește și duce la îndeplinire prevederile programului anual al activităților pastoral-misionare, social-filantropice și administrativ-gospodărești ale parohiei, comunicând Centrului eparhial, în scris, și credincioșilor rezultatele acțiunilor întreprinse în acest sens;

f)¹⁶⁶ fără aprobarea prealabilă scrisă a chiriarhului, nu poate reprezenta parohia în justiție, în fața autorităților locale și față de terți, personal sau prin delegați. În aceeași măsură, clericii din parohii, în virtutea jurământului de ascultare (subordonare) față de chiriarh după la hirotonie, și, respectiv, monahii, în virtutea votului monahal al ascultării, nu pot să compare în fața instanțelor judecătorești fără aprobarea prealabilă scrisă a chiriarhului, inclusiv în cauze de interes personal; încălcarea acestei prevederi atrage sancțiuni canonice și disciplinare;

g) convoacă și prezidează Adunarea parohială, Consiliul parohial și Comitetul parohial;

h) duce la îndeplinire hotărârile Adunării parohiale și ale Consiliului parohial;

i) ține registrul cu evidența tuturor parohienilor;

j) ține la zi evidența botezaților, cununaților și decedaților din parohie în registrele speciale (mitricale) și emite certificate de botez și de cununie¹⁶⁷;

k) administrează patrimoniul parohiei în conformitate cu hotărârile Adunării parohiale și ale Consiliului parohial și controlează modul de administrare a bunurilor instituțiilor culturale, social-filantropice și fundaționale bisericești din parohie;

¹⁶⁴ Cf. hotărârii Sf. Sinod nr. 29/13 februarie 1997 și nr. 977/6 martie 2006.

¹⁶⁵ Obligatorietatea afișării programului a fost stabilită prin hot. Sf. Sinod nr. 7050/13 ianuarie 1994.

¹⁶⁶ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 1058/4 martie 2003 și hot ANB nr. 1058/6 martie 2003.

¹⁶⁷ Potrivit hot. nr. 3730/14 mai 2010, pentru apostilarea actelor administrative, „verificarea certificatelor de cununie și a certificatelor de botez se realizează de forurile superioare unităților de cult care au eliberat aceste acte, respectiv centrele eparhiale”.

D) întocmește și ține la zi inventarul bunurilor parohiei de orice natură, biblioteca, precum și arhiva parohiei. Deține sigiliul parohiei pe durata oficiului de paroh.

Art. 51 – (1) Pe lângă preotul paroh, într-o parohie pot fi unul sau mai mulți preoți și diaconi slujitori numiți de chiriarh într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial. Numărul slujitorilor la parohie se stabilește în funcție de cerințele misionar-pastorale locale constatate de conducerea eparhiei.

(2) Parohul, preoții și diaconii slujitori, precum și personalul bisericesc neclerical sunt datori să locuiască în parohie¹⁶⁸.

Art. 52 – (1) La parohiile cu mai mulți preoți slujitori, aceștia sunt egali în drepturile și îndatoririle sacramentale, învățătoarești și pastoral-misionare. Dintre aceștia, celor mai harnici și conștiincioși li se poate încredința, de către chiriarh, oficiul de paroh, pentru intensificarea activității parohiale.

(2) Fiecare preot slujitor are în cuprinsul parohiei un sector bine delimitat și aprobat de chiriarh, pe baza raportului întocmit de către delegații Centrului eparhial.

(3) Preoții și diaconii, personalul didactic din învățământul teologic și cel care predă religia, studenții în teologie, precum și dascălii (cateheții) care au absolvit Școala de cântăreți bisericești au îndatorirea pastorală și misionară de a face catehizare în parohiile la care slujesc sau în care locuiesc, în acord cu preotul paroh, conform normelor stabilite de către Sfântul Sinod și centrele eparhiale¹⁶⁹.

(4) Preoții, diaconii și cântăreții bisericești au drepturile și îndatoririle prevăzute de Sfintele Canoane, prezentul statut, regulamentele bisericești și hotărârile Centrului eparhial.

Art. 53 – (1) Mai multe parohii (10–15) din cadrul unui protopopiat se constituie într-un cerc misionar pentru desfășurarea de activități bisericești, misionar-pastorale, culturale și sociale.

(2) Chiriarhul delegă pe unul din preoți drept coordonator al cercului misionar.

C. Adunarea parohială

Art. 54 – (1) Parohia are ca organism deliberativ Adunarea parohială.

(2) Adunarea parohială este compusă din credincioșii majori ai parohiei, bărbați și femei, care mărturisesc prin credința, faptele și ținuta lor morală, atașamentul față de Biserica Ortodoxă, de învățătura ei de credință și de instituțiile ei.

(3) Președintele Adunării parohiale este preotul paroh, iar **dacă acesta este absent sau suspendat din funcție, un preot** delegat de protopop dintre slujitorii parohiei sau de la o altă parohie învecinată. În cazul în care la Adunarea parohială ia parte protopopul sau un preot delegat de către Centrul eparhial, acesta prezidează ședința.

(4) Preoții și diaconii slujitori activi ai unei parohii, precum și preoții pensionari care au domiciliul stabil pe teritoriul parohiei respective sunt membri de drept ai Adunării parohiale.

Art. 55 – Adunarea parohială exercită următoarele atribuții:

a) alege membrii Consiliului parohial și pe cei ai Comitetului parohial;

b) aprobă raportul de activitate al Consiliului parohial;

c) aprobă raportul de activitate al Comitetului parohial;

d) avizează bugetul anual al parohiei **spre a fi aprobat de către Permanența Consiliului eparhial;**

e) ia hotărâri cu privire la zidirea, repararea, restaurarea și întreținerea bisericii, a casei parohiale și a altor clădiri ale parohiei, **precum și la conservarea și restaurarea patrimoniului mobil, și solicită aprobarea scrisă Permanenței Consiliului eparhial, care verifică, prin specialiștii de la Centrul eparhial, necesitatea, legalitatea și calitatea proiectelor ce se propun a fi realizate;**

f) hotărăște înființarea de fonduri cu scop bisericesc, cultural sau social-filantropic și stabilește

¹⁶⁸ Cf. hot. ANB nr. 9084/26 septembrie 1990 și hot. Sf. Sinod nr. 977/6 martie 2006.

¹⁶⁹ Cf. hot. ANB nr. 9084/26 septembrie 1998.

normele pentru completarea resurselor financiare necesare parohiei;

g) la propunerea Consiliului parohial fixează cuantumul contribuțiilor benevole de cult, potrivit nevoilor parohiei, **informând despre aceasta Centrul eparhial**;

h) examinează și completează raportul anual **privind desfășurarea activităților din parohie**;

i) **avizează raportul anual privind situația economico-financiară a parohiei spre a fi aprobat de către Permanența Consiliului eparhial**;

j) face propuneri spre aprobare **de către Consiliul eparhial**, cu privire la **înstrăinarea în orice mod (vânzare, schimb, donație, cedare de drepturi litigioase etc.) a bunurilor imobile bisericesti ale parohiei**;

k) aprobă măsuri pentru administrarea proprietăților mobile și imobile ale parohiei, supraveghind buna întreținere a edificiilor bisericesti, culturale, social-filantropice și fundamentale.

Art. 56 – (1) Adunarea parohială se întrunește în ședință ordinară o dată pe an, și anume în primul trimestru al anului, iar în ședințe extraordinare, ori de câte ori este nevoie.

(2) Adunarea parohială este convocată de președinte, cu cel puțin o săptămână înainte de data fixată pentru întrunire, înștiințând despre aceasta pe protopop. În caz de neputință sau rea voință a parohului, **constată de Centrul eparhial**, Adunarea parohială este convocată și prezidată de protopop **sau delegatul acestuia**, din încredințarea chiriarhului.

(3) Convocarea va cuprinde locul, data și ora Adunării parohiale, precum și problemele ce se vor discuta, va fi citită de preotul paroh în biserică, îndată după terminarea Sfintei Liturghii și va fi afișată la ușa bisericii.

Art. 57¹⁷⁰ – (1) Adunarea parohială este valabil constituită în prezența preotului paroh sau a preotului delegat de către Centrul eparhial și a cel puțin o zecime din totalul membrilor înscriși în lista membrilor Adunării parohiale.

(2) Dacă la data fixată pentru Adunarea parohială nu se întrunește numărul necesar de membri, Adunarea parohială are loc, fără vreo altă convocare, în duminica următoare, în același loc și la aceeași oră, când aceasta este valabil constituită cu numărul de membri prezenți, dintre care nu pot lipsi două treimi dintre membrii Consiliului parohial.

Art. 58 – (1) Adunarea parohială ia hotărâri valabile cu votul a jumătate plus unu dintre membrii prezenți.

(2) Lucrările și hotărârile Adunării parohiale se consemnează într-un registru de procese-verbale ale ședințelor acesteia.

(3) Împotriva hotărârilor Adunării parohiale se pot face contestații la Permanența Consiliului eparhial numai de către membrii Adunării parohiale înscriși în listă și prezenți la ședința Adunării parohiale care a adoptat hotărârea contestată.

(4) Contestațiile se depun în termen de 14 zile lucrătoare de la data ședinței, la protopopiat, care le va înregistra și înainta, odată cu avizul acestuia, Permanenței Consiliului eparhial.

D. Consiliul parohial

Art. 59 – (1) Consiliul Parohial este organismul executiv al Adunării parohiale. Adunarea **parohială alege** din **rândul** ei pe membrii Consiliului parohial – în număr de 7, 9 sau 12 membri – în funcție de categoria parohiei, precum și 2–4 membri supleanți.

(2) Membrii Consiliului parohial și supleanții, persoane majore, **sunt aleși** pe termen de 4 ani **dintre credincioșii care frecventează biserica, au o viață creștină pilduitoare, se bucură de respectul comunității și nu au fost judecați și condamnați penal; aceștia** activează benevol și pot fi realeși.

(3) Membrii aceleiași familii: **soțul și soția, părinții și copiii, frații, verii primari, ginerii, nașii și finii** nu pot fi, în același timp, membri ai Consiliului parohial.

¹⁷⁰ Articol modificat potrivit hot. ANB nr. 22851/10 noiembrie 1951.

(4) Sunt membri de drept în Consiliul parohial, cu vot deliberativ, preotul paroh ca președinte, ceilalți preoți și diaconi slujitori activi ai parohiei, precum și primul cântăreț (cantor, dascăl) al bisericii parohiale.

Art. 60 – Pentru activitate **ostilă** Bisericii, **comportament imoral și ofensator**, membrii Consiliului parohial pot fi revocați de Permanența Consiliului eparhial, la cererea motivată a parohului, avizată de protopop, sau în urma constatării de către autoritatea superioară bisericească. Membrii revocați nu pot fi realeși timp de 5 ani în Consiliul parohial.

Art. 61 – (1) În afara atribuțiilor prevăzute **de** art. 55 lit. a), b), c), d), e), i) și j), **între ședințele Adunării parohiale**, Consiliul parohial exercită toate atribuțiile **acesteia**, precum și următoarele atribuții:

a) desemnează dintre membrii Adunării parohiale un delegat pentru alegerea membrilor mireni ai Adunării eparhiale din circumscriptia respectivă;

b) întocmește bugetul parohial și urmărește modul de chivernisire al acestuia;

c) întocmește raportul **anual privind situația economico-financiară** a parohiei, **iar o copie a acestui raport se va înainta spre informare Centrului eparhial**;

d) elaborează raportul anual privind activitatea Consiliului parohial, pe care îl prezintă spre aprobare Adunării parohiale;

e) desemnează doi cenzori pentru controlul financiar al Comitetului parohial;

f) primește și verifică justificarea financiară anuală a gestiunii Comitetului parohial;

g) aprobă propunerile preotului paroh privind înzestrarea bisericii cu veșminte, icoane, obiecte și cărți de cult, cele necesare pentru serviciul religios și a instituțiilor parohiale (culturale, sociale, fundamentale), precum și alocarea fondurilor corespunzătoare;

h) veghează ca aprovizionarea pangarului parohiei cu lumânări, calendare, obiecte și cărți de cult, precum și tipărituri de zidire duhovnicească, să se facă numai de la Centrul eparhial, pentru susținerea activităților misionare ale eparhiei respective;

i) unde sunt mai mulți slujitori ai altarului, încredințează, cu proces-verbal, pangarul unui alt slujitor decât parohul, cu asumarea întregii răspunderi materiale și gestionare de către acesta;

j) **face propuneri spre aprobare Permanenței Consiliului eparhial, cu privire la transmiterea folosinței** bunurilor imobile **bisericești ale parohiei (închiriere, comodat, arendare etc.)**, a grevării cu sarcini sau afectării de servituți a acestora, cu excepția **locașurilor de cult**.

(2) Hotărârile în legătură cu prevederile de la alin. (1) lit. a), e) și i) ale prezentului articol se comunică protopopului, pentru aprobare.

Art. 62 – (1) Consiliul Parohial se întrunește lunar sau **ori de câte ori este nevoie**.

(2) Convocarea o face preotul **paroh, cu** prezentarea problemelor ce se află pe ordinea de zi.

(3) Consiliul parohial este legal constituit cu prezența a trei pătrimi dintre membrii săi și ia hotărâri valabile cu votul a două treimi dintre membrii prezenți.

(4) Lucrările și hotărârile Consiliului parohial se consemnează într-un registru de procese-verbale ale ședințelor Consiliului parohial.

(5) Hotărârile Consiliului parohial sunt valabile pentru toți credincioșii parohiei.

(6) Eventualele contestații împotriva hotărârilor Consiliului parohial se pot face în cel mult 14 zile la protopop, care este dator să le înainteze, cu avizul său, Permanenței Consiliului eparhial, în termen de cel mult 5 zile.

Art. 63 – Consiliul parohial delegă unul sau doi membri care, în calitate de epitropi, sprijină parohul în administrarea corectă și eficientă a bunurilor parohiale. Numele epitropilor se comunică protopopiatului **pentru aprobare**.

E. Administrarea bunurilor parohiale

Art. 64 – (1) Parohul este administratorul întregii averi parohiale mobile și imobile împreună cu Consiliul parohial, sub controlul Centrului eparhial¹⁷¹, și răspunde canonic-disciplinar și administrativ-bisericesc în fața acestuia¹⁷², iar pentru administrarea și gestionarea defectuoasă a averii bisericești răspunde și în fața instanțelor civile și penale, în baza legislației în vigoare.

(2) Când unele atribuții gestionare au fost delegate altui preot sau unui diacon slujitor de la parohie, potrivit prevederilor art. 61 lit. i) din prezentul statut, acesta răspunde canonic-disciplinar, administrativ-bisericesc, civil și penal pentru gestionarea bunurilor încredințate.

(3) Aprobarea anuală a gestiunii nu îl exonerează de răspundere pe paroh, pe preotul sau diaconul gestionar pentru neregulile descoperite ulterior.

Art. 65 – Preotul paroh, ca administrator al bunurilor parohiale, are următoarele îndatoriri:

a) să administreze corect bunurile mobile și imobile ale parohiei, instituțiilor culturale, sociale și fundamentale, precum și fondurile parohiale pe baza registrelor de evidență financiar-contabilă, de gestiune și inventar;

b) să ia măsuri pentru păstrarea în siguranță a bunurilor și a documentelor de valoare ale parohiei. În caz de distrugere sau deteriorare a acestora, informează, de urgență, Centrul eparhial, care ia măsurile adecvate pentru rezolvarea problemei;

c) să ia măsuri pentru restaurarea, conservarea și protejarea bunurilor mobile și imobile ale parohiei, potrivit legislației bisericești și civile în vigoare, referitoare la patrimoniul cultural-național;

d) să țină registrul de venituri și cheltuieli;

e) să prezinte Consiliului parohial, la sfârșitul anului, o informare asupra veniturilor și cheltuielilor bisericești, culturale, sociale și fundamentale, precum și asupra modului de administrare și gestionare a patrimoniului bisericesc;

f) să se îngrijească, împreună cu ceilalți preoți slujitori și cu epitropii, de luarea măsurilor pentru întreținerea, repararea și restaurarea edificiilor bisericești parohiale, ale instituțiilor culturale, social-filantropice și fundamentale, a casei parohiale, a curții și cimitirului parohial, precum și a altor bunuri bisericești parohiale; să construiască sau să cumpere o casă parohială, acolo unde nu există;

g) să se îngrijească, împreună cu ceilalți preoți slujitori și cu epitropii, de înscrierea în evidențele parohiale și ale autorităților centrale și locale competente a bunurilor mobile și imobile ale parohiei, de buna administrare a acestora, precum și de întocmirea și buna păstrare a actelor de proprietate, potrivit prevederilor statutare, regulamentare bisericești, a hotărârilor organismelor bisericești centrale și eparhiale. Câte o copie legalizată a actelor de proprietate a bunurilor parohiei se păstrează la protopopiat și la Centrul eparhial;

h) să încaseze sumele convenite parohiei potrivit hotărârilor Adunării parohiale și să facă, la timp, plățile curente.

F. Comitetul parohial

Art. 66¹⁷³ – (1) Comitetul parohial este organismul bisericesc parohial care funcționează sub președinția de drept a preotului paroh și este subordonat Consiliului parohial. Membrii Comitetului parohial sunt aleși de Adunarea parohială dintre membrii ei. Comitetul parohial are un număr dublu de membri față de cel al Consiliului parohial.

(2) Comitetul parohial este alcătuit din persoane majore ale comunității parohiale, pe principiul voluntariatului.

(3) Comitetul parohial este prezidat de paroh ajutat de un birou de conducere compus din:

¹⁷¹ Cf. can. 7 și 8 Gangra.

¹⁷² Cf. can. 39 ap.

¹⁷³ Articol modificat potrivit hot. Sf. Sinod nr. 2390/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2390/1 martie 2006.

coordonator de programe, secretar și casier.

(4) Comitetul parohial **poate avea** prevederi și evidență gestionară proprie în cadrul bugetului parohial pentru activitățile desfășurate utilizând, sub controlul preotului paroh, același cont bancar, și face justificarea financiară anuală față de Consiliul parohial. Pentru controlul financiar al Comitetului parohial sunt desemnați doi cenzori de către Consiliul parohial.

(5) Revocarea membrilor Comitetului parohial se face potrivit procedurii prevăzute pentru membrii Consiliului parohial la art. 60 din prezentul statut.

Art. 67¹⁷⁴ – (1) Comitetul parohial are cinci servicii, fiecare fiind condus de un coordonator numit de către biroul de conducere.

(2) Serviciile Comitetului parohial au următoarele atribuții:

a. Serviciul social:

1. cooperează permanent cu asistenții sociali ai parohiei, protopopiatului și Centrului eparhial;
2. cooperează în Comitetul parohial, pentru colaborare, pe asistentul social sau lucrătorul social de la primăria locală, sau, după caz, îl invită la ședințele Comitetului parohial;
3. colaborează cu unitățile medicale și sprijină diferite programe de sănătate;
4. se ocupă cu ajutorarea săracilor, orfanilor, văduvelor și a vârstnicilor;
5. sprijină integrarea socială a deținuților eliberați din penitenciare;
6. sprijină reinsertia socială a tinerilor instituționalizați care, după împlinirea vârstei de 18 ani, au părăsit centrele de plasament;
7. cooperează cu organizații neguvernamentale în condițiile legislației bisericești în vigoare;
8. sprijină programul de asistență maternală și adopțiile naționale;
9. promovează și susține programe social-filantropice ale parohiei; sprijină și întreține cantina socială a parohiei;
10. cooperează în permanență cu preoții misionari din sistemul de sănătate, penitenciare și armată, azile, orfelinate etc.;
11. cu acordul autorității bisericești superioare, colectează ajutoare în situații de urgență și sprijină constituirea unui fond financiar pentru astfel de situații;
12. sprijină programele de prevenire și eradicare a violenței în familie, de combatere a traficului de ființe umane, a drogurilor și altele, precum și acordarea asistenței spirituale și materiale familiilor din care părinții au plecat la muncă sau studii în străinătate ori au emigrat definitiv.

b. Serviciul misionar:

1. cooperează cu alte parohii, cu mănăstiri și cu duhovnici din zonă;
2. promovează difuzarea și citirea Sfintei Scripturi și a cărților duhovnicești, cu recomandarea preotului paroh;
3. îl sprijină pe preotul paroh în organizarea unor activități misionare, pentru o mai bună cunoaștere, păstrare și consolidare a credinței ortodoxe;
4. ajută la organizarea hramului bisericii, a întrunirilor duhovnicești și a altor manifestări religioase și sprijină achiziționarea de material audio-vizual cu caracter religios;
5. organizează vizite misionare în spitale, în penitenciare, în centre pentru ocrotirea copiilor și a vârstnicilor și în familii aflate în dificultate;
6. menține, în permanență, legătura cu asociațiile bisericești ortodoxe de pe teritoriul parohiei și al eparhiei;
7. identifică și sprijină persoanele indecise și oscilante din punct de vedere religios, pentru întărirea lor în credință și participarea la viața Bisericii;

¹⁷⁴ Articol modificat potrivit hot. Sf. Sinod nr. 2390/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2390/1 martie 2006.

8. ajută Consiliul parohial la colectarea Fondului central misionar, Fondului Filantropia¹⁷⁵ și a unor fonduri speciale în situații de urgență.

c. Serviciul cultural:

1. inițiază și sprijină achiziționarea și distribuirea cărților de cult, icoane, cruciulițe și cărți de zidire sufletească pentru credincioși și pentru biblioteca parohială;
2. încurajează în comunitate citirea cărților și a revistelor din biblioteca parohială, audierea programelor radiofonice ortodoxe și vizionarea programelor ortodoxe de televiziune;
3. împreună cu profesorii de religie, încurajează participarea elevilor la Sfânta Liturghie și la alte slujbe bisericești, precum și la activități cultural-educative care promovează credința creștină ortodoxă;
4. sprijină înființarea de capele sau paraclise în școlile din cuprinsul parohiei;
5. organizează festivități legate de marile sărbători bisericești și naționale menționate în calendarul bisericesc anual;
6. susține cântarea omofonă și a corului bisericii;
7. organizează acțiuni **multiple** privind **cunoașterea operelor de artă bisericească**, păstrarea și promovarea tradițiilor, a folclorului și a specificului cultural local și național;
8. înființează și acordă burse de studiu și ajutoare pentru elevii merituosi și pentru cei din familii cu posibilități materiale modeste;
9. organizează, cu sprijinul profesorilor și donatorilor, meditații gratuite pentru elevii săraci din parohie;
10. antrenează intelectualii din parohie în activități de promovare a credinței ortodoxe și a culturii românești.

d. Serviciul pentru tineret:

1. promovează cartea religioasă în rândul tinerilor și încurajează publicarea unei foi parohiale;
2. invită personalități culturale pentru conferințe adresate tinerilor;
3. organizează întâlniri cu tineri, la care sunt invitați ierarhi, preoți, profesori de teologie;
4. acordă premii în cărți elevilor merituosi din comunitate proveniți din instituții de ocrotire socială sau din familii și medii sociale defavorizate;
5. sprijină preotul paroh în ducerea la îndeplinire a deciziilor Sfântului Sinod sau ale chiriarhului locului în probleme de educație a tineretului școlar de toate vârstele;
6. organizează pelerinaje, excursii și tabere de tineret cu caracter creștin.

e. Serviciul administrativ-gospodăresc:

1. se îngrijește de înzestrarea și înfrumusețarea bisericii, precum și de cimitirul parohial;
2. se îngrijește de întreținerea monumentelor eroilor și a troițelor de pe teritoriul parohiei;
3. are grijă de întreținerea curții bisericii, a spațiilor verzi și a incintei (casă parohială, casă de prăznuire, clopotniță, capelă, muzeu etc.).

Art. 68¹⁷⁶ – Parohiile pot colabora cu **asociații** și **fundații** bisericești constituite cu aprobarea Sfântului Sinod sau cu binecuvântarea (**aprobarea scrisă a**) chiriarhului, **sau cu filiale ale acestora**.

SECȚIUNEA a II-a

A. Protopopiatul (protoieria)

Art. 69 – (1) Protopopiatul (protoieria) este o unitate bisericească administrativă care cuprinde

¹⁷⁵ Instituirea, modalitățile de alimentare și utilizare s-au aprobat prin. hot. Sf. Sinod nr. 8425/8 decembrie 1994, nr. 3997/29 octombrie 1999, 244/19 februarie 2001, 271/4 martie 2003, 2519/15 iunie 2004.

¹⁷⁶ Articol introdus prin hot ANB nr. 9084/26 sept. 1990 □ i modificat potrivit hot. Sf. Sinod nr. 2390/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2390/1 martie 2006.

mai multe parohii arondate de pe teritoriul aceleiași eparhii.

(2) Înființarea, desființarea, delimitarea și schimbarea întinderii teritoriale a protopopiatelor se aprobă **de Permanența Consiliului eparhial**, ținând seama de cerințele misionar-pastorale **locale**, de situarea parohiilor și filiilor dintr-o zonă geografică, **precum și de posibilitățile economice de funcționare**.

(3) Fiecare protopopiat are o cancelarie administrativă proprie în cadrul căreia funcționează personal clerical și neclerical, **potrivit** competențelor date prin statut și regulamentele bisericești¹⁷⁷.

(4) Personalul administrativ clerical și neclerical din cancelaria protopopiatului se numește de chiriarh, într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial, pe baza unei liste de mai mulți candidați intervievați în prealabil la Centrul eparhial.

B. Protopopul (protoiereul)

Art. 70¹⁷⁸ – (1) Protopopul (protoiereul) este preotul conducător al protopopiatului și al cancelariei administrative a protopopiatului, în numele chiriarhului¹⁷⁹.

(2) Protopopul se numește sau se reconfirmă de către chiriarh¹⁸⁰ pe o perioadă de patru ani, într-o ședință de lucru a Permanenței Consiliului eparhial, ținându-se seama de următoarele criterii: media generală de licență în teologie – minimum 8,50, cel puțin 5 ani vechime în preoție, fără impedimente canonice **sau condamnări penale**, cu o activitate deosebită liturgică, administrativ-pastorală, misionară, culturală și socială¹⁸¹, **bucurându-se de o bună apreciere în societate**.

(3) Protopopul, **precum și celelalte categorii de personal clerical și neclerical din cancelaria administrativă a protopopiatului, se sancționează și se revocă** de chiriarh¹⁸², într-o ședință de lucru a Permanenței Consiliului eparhial, pentru activitate necorespunzătoare sau abateri disciplinare.

Art. 71¹⁸³ – Protopopul are următoarele atribuții exercitate prin mandat, în numele chiriarhului:

a) îndrumă, coordonează și supraveghează activitatea bisericească a parohiilor și filiilor din protopopiat;

b) inspectează, cel puțin o dată pe an, parohiile, filiile și așezămintele sociale din protopopiat, constatând calitatea vieții religioase, morale și sociale; verifică registrele contabile, arhiva și biblioteca, starea bisericii **și a obiectelor de patrimoniu cultural mobil**, a clădirilor bisericești, a cimitirelor, precum și a altor bunuri bisericești;

c) înscrie în registrul de inspecție al parohiei procesul-verbal amănunțit privind constatările făcute. O copie a acestuia se înaintează Centrului eparhial, cu raport și propuneri, iar al treilea exemplar rămâne la protopopiat;

d) supraveghează și îndrumă activitatea catehetică, misionar-pastorală, culturală și social-filantropică a preoțimii, astfel încât aceasta să se desfășoare în conformitate cu prevederile statutare și regulamentele bisericești, cu hotărârile Sfântului Sinod și ale organismelor eparhiale;

e) întocmește și prezintă anual Permanenței Consiliului eparhial situația privind bunurile mobile și imobile proprietăți ale parohiilor și filiilor din cuprinsul protopopiatului;

f) urmărește ca ordinele și dispozițiile autorităților superioare bisericești să fie transmise la timp unităților și personalului bisericesc din protopopiat și să fie aduse la îndeplinire;

g) face propuneri chiriarhului cu privire la suplinirea posturilor vacante de preoți, diaconi și cântăreți bisericești;

¹⁷⁷ Cf. hot. ANB nr. 22851/10 noiembrie 1950.

¹⁷⁸ Articol modificat potrivit hot. Sf. Sinod nr. 2625/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2625/1 martie 2006.

¹⁷⁹ Cf. can. 39 ap., 8 IV ecum., 14 VII ecum., 9 Antiohia.

¹⁸⁰ Cf. can. 39 ap., 8 IV ecum., 14 VII ecum., 9 Antiohia. Cf. și hot. Sf. Sinod nr. 6568/1996.

¹⁸¹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2625/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2625/1 martie 2006.

¹⁸² Cf. can. 39 ap., 8 IV ecum., 14 VII ecum., 9 Antiohia.

¹⁸³ Articol modificat potrivit hot. Sf. Sinod nr. 2625/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2625/1 martie 2006.

h) aprobă preoților și diaconilor din protopopiat până la 8 zile pe an din concediul legal de odihnă, asigurând suplینirea parohiei cu un alt preot și informând despre aceasta Centrul eparhial;

i) aprobă concediul de odihnă personalului neclerical de la parohii și protopopiat, iar pentru personalul clerical înaintează Centrului eparhial, spre aprobare, planificarea concediului anual de odihnă;

j) întocmește un raport anual general privind întreaga viață bisericească din protopopiat, pe care îl înaintează chiriarhului și îl face cunoscut preoților din protopopiat la prima conferință administrativă din fiecare an;

k) avizează asupra tuturor lucrărilor organismelor parohiale care urmează a fi supuse aprobării **Centrului eparhial**;

l) susține acuzarea în cauzele aflate pe rolul Consistoriului disciplinar protopopesesc¹⁸⁴;

m) coordonează, supraveghează și răspunde de activitatea cancelariei administrative a protopopiatului, în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare, cu dispozițiile date de conducerea eparhială și cu normele legislației civile în vigoare;

n) întocmește trimestrial un raport pastoral-misionar și financiar privind activitatea protopopiatului, pe care îl înaintează pentru aprobare către Permanența Consiliului eparhial;

o) întocmește bugetul anual al protopopiatului și îl prezintă spre aprobare Permanenței Consiliului eparhial **pe care, apoi, îl va face cunoscut preoților din protopopiat într-o ședință administrativă a acestuia**;

p) propune chiriarhului acordarea de ranguri și distincții de vrednicie clericilor și credincioșilor merituoși;

q) face propuneri Centrului eparhial privind notarea anuală a preoților, în vederea definitivării de către Permanența Consiliului eparhial¹⁸⁵;

r) analizează anual, împreună cu preotul paroh (și cu ceilalți preoți din parohie), configurația confesională a teritoriului parohial, informând despre aceasta Centrul eparhial;

s) îndeplinește și alte atribuții date de organismele eparhiale sau de chiriarh pentru bunul mers al vieții bisericești.

Art. 72¹⁸⁶ – (1) Protopopul este, pe teritoriul protopopiatului său, reprezentantul oficial al Centrului eparhial față de autoritățile publice locale și față de terți și îndeplinește sarcinile ce-i sunt atribuite prin prezentul statut, prin regulamentele bisericești și prin alte dispoziții în vigoare. În această calitate, lucrează cu încuviințarea chiriarhului, pe care îl informează, în prealabil, **cu privire la problemele respective**.

(2) **Cu aprobarea prealabilă scrisă a chiriarhului, reprezintă protopopiatul și, când este cazul, unitățile bisericești din protopopiat, în justiție, în fața autorităților locale și față de terți, personal sau prin delegați.**

SECȚIUNEA a III-a

Vicariatul (Ortodox Ucrainean)

Art. 73 – (1) Vicariatul este o unitate bisericească administrativă cu regim misionar-pastoral, **aflată în jurisdicția directă a Patriarhiei Române**, care cuprinde mai multe protopopiate, parohii și mănăstiri.

(2) Organizarea și funcționarea vicariatului se fac pe baza unui regulament propriu aprobat de Sfântul Sinod, la propunerea Patriarhului, și **care se comunică instituției administrației publice centrale de resort**.

¹⁸⁴ Cf. hot. ANB nr. 22851/10 noiembrie 1950.

¹⁸⁵ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2407/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2390/1 martie 2006.

¹⁸⁶ Articol modificat potrivit hot. Sf. Sinod nr. 2625/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2390/1 martie 2006.

(3) Conducătorul vicariatului și protopopii din cuprinsul acestuia sunt numiți de Patriarh dintre preoții din vicariat, în aceleași condiții cu cele prevăzute pentru personalul clerical de conducere de la eparhii.

(4) Numirea, transferarea și sancționarea personalului clerical și neclerical de la unitățile bisericești din cuprinsul vicariatului se fac de către Patriarh, la propunerea conducătorului vicariatului, după consultarea acestuia cu chiriarhul locului.

(5) Pentru buna desfășurare a activității sacramentale, învățătoarești, de conducere, pastoral-misionare și social-filantropice în cuprinsul vicariatului, Patriarhul poate apela frățește la chiriarhii eparhiilor pe raza cărora funcționează unitățile bisericești din vicariat.

(6) Personalul clerical de conducere, personalul clerical și neclerical din cadrul vicariatului se bucură de aceleași drepturi și are aceleași îndatoriri, ca și categoriile de personal similar de la eparhii, în condițiile prezentului statut.

(7) Unitățile bisericești din cuprinsul vicariatului primesc Antimisul **sfințit**, Sfântul și Marele Mir, **precum** și pastoralele chiriarhale de la **Patriarhul României**.

SECȚIUNEA a IV-a

A. Mănăstirea

Art. 74 – (1) Mănăstirea este o comunitate de călugări sau călugărițe care s-au hotărât în mod liber să-și ducă viața în înfrânare, sărăcie de bună voie și ascultare.

(2) Schitul și metocul funcționează în subordinea mănăstirii rânduită de chiriarh sau, direct, a Centrului eparhial¹⁸⁷.

(3) Catedrala eparhială are statut canonic de mănăstire.

(4) Mănăstirea depinde direct de chiriarhul locului¹⁸⁸, care este conducătorul ei canonic, în condițiile art. 78 alin. (1) din prezentul statut.

Art. 75 – (1) Înființarea, desființarea și transformarea mănăstirilor de călugări în mănăstiri de călugărițe sau a mănăstirilor de călugărițe în mănăstiri de călugări, precum și ridicarea schiturilor la rang de mănăstiri se aprobă de către Sinodul mitropolitan¹⁸⁹ la propunerea motivată a chiriarhilor eparhiilor sufragane¹⁹⁰, după o atentă și riguroasă evaluare a motivelor, a existenței bazei materiale și a personalului monahal necesar, precum și a condițiilor misionare locale.

(2) Înființarea, desființarea și transformarea schiturilor și a metocurilor de călugări în schituri și metocuri de călugărițe sau a schiturilor și a metocurilor de călugărițe în schituri și metocuri de călugări se aprobă de către chiriarh¹⁹¹, aducându-se la cunoștința Consiliului eparhial.

(3) În mănăstirea, schitul sau metocul date în folosință prin sfințire, nici unul dintre ctitori, donatori și binefăcători nu are vreun drept de proprietate, folosință sau amestec în conducerea, administrarea și viața spirituală a acestora¹⁹².

Art. 76 – Cu aprobarea chiriarhului, în mănăstiri se pot organiza:

a) Școli teologice preuniversitare: seminarii teologice liceale pentru pregătirea teologică a personalului monahal în domeniul asistenței sociale, al educației religioase și al restaurării patrimoniului bisericesc, precum și școli de cântăreți bisericești;

b) Cursuri religioase aprobate de chiriarh, pentru îndrumarea monahală duhovnicească a personalului monahal;

¹⁸⁷ Cf. can. 4, 8 și 24 IV ecum., 41 VI ecum., 12 și 17 VII ecum., 1 I-II Constantinopol.

¹⁸⁸ Cf. can. 4, 8 și 24 IV ecum., 41 VI ecum., 12 și 17 VII ecum., 1 I-II Constantinopol.

¹⁸⁹ Cf. can. 34 ap. și 9 Antiohia; hot. Sf. Sinod nr. 5084/13 iunie și nr. 5547/4 octombrie 2000.

¹⁹⁰ Cf. can. 24 IV ecum., 1 I-II Constantinopol.

¹⁹¹ Cf. can. 4, 8 și 24 IV ecum., 41 VI ecum., 12 și 17 VII ecum., 1 I-II Constantinopol.

¹⁹² Cf. can. 1 I-II Constantinopol.

c) Cursuri de arte și meserii, precum și ateliere în domeniile picturii și iconografiei, vitraliilor și mozaicului religios, sculpturii, broderiei artistice, țesătoriei de stofe bisericești și îmbrăcăminte, argintăriei bisericești, metalelor și emailării, croitoriei, țesătoriei de covoare și alte activități compatibile cu viața monahală aprobate de chiriarh, personalul monahal fiind dator ca, pe lângă ascultările din obște, să lucreze în cadrul acestora, acolo unde sunt organizate.

Art. 77 – (1) Primirea în mănăstire a celor ce doresc să intre în monahism se face la cererea scrisă a candidatului, cu recomandare de la duhovnic și stareț(ă) și cu aprobarea chiriarhului.

(2) Vârsta minimă pentru primirea în mănăstire, ca novice, este de 18 ani. Sub această vârstă, dar nu mai puțin de 16 ani, este necesar acordul scris al părinților sau tutorilor legali. De asemenea, este interzisă închinovierea și promovarea în cinul monahal a celor cu obligații și responsabilități familiale sau urmăriți penal.

(3) Tunderea în monahism se face, cu aprobarea chiriarhului, după cel puțin 3 ani de cercetare canonică și viețuire în mănăstire¹⁹³. Derogarea de la această regulă o poate decide numai chiriarhul din motive misionare urgente¹⁹⁴.

(4) Hirotonirea monahilor în treapta de ierodiacon și ieromonah se face cu aprobarea chiriarhului, numai după ce aceștia au absolvit o școală teologică (seminar sau facultate) și au promovat examenul de capacitate¹⁹⁵.

(5) Toți monahii (monahiile) dintr-o mănăstire (schit), inclusiv pensionarii, indiferent de rangurile și funcțiile deținute anterior, se vor supune rânduielilor mănăstirești, comune pentru întreaga obște.

(6) Monahii care doresc să plece din diferite eparhii ortodoxe române din țară și din afara granițelor țării pentru a se stabili în Muntele Athos sau în mănăstiri aparținând altei Biserici Ortodoxe trebuie să obțină, în prealabil, aprobarea scrisă a chiriarhului ortodox român de care depind canonic, precum și acordul Patriarhului României¹⁹⁶, la solicitarea ierarhului aparținând unei alte Biserici Ortodoxe surori.

B. Conducerea mănăstirii

Art. 78 – (1) Chiriarhul este conducătorul canonic al mănăstirilor, schiturilor și metocurilor din eparhia sa, **cu excepția prevăzută de art. 26 lit. w) din prezentul statut**¹⁹⁷. Prin delegație din partea chiriarhului, conducerea mănăstirii este asigurată de stareț(ă), a schitului de egumen(ă), iar a metocului de **persoana anume** desemnată ca administrator¹⁹⁸.

(2) Starețul(a) și egumenul(a) se numesc direct de chiriarh¹⁹⁹ dintre călugării cei mai vrednici, cu o frumoasă viețuire în mănăstire, cu intensă activitate duhovnicească, cu studii teologice²⁰⁰ sau, în mănăstirile cu obște mai mare, dintre primii 3 candidați desemnați de sobor, în baza calităților enumerate mai înainte, în cazul când chiriarhul a dispus să se facă alegere;

(3) Starețul(a) este ajutat(ă) în îndeplinirea atribuțiilor sale de conducere de: Soborul mănăstiresc, Consiliul duhovnicesc și de învățătură, Consiliul economic și Consiliul de disciplină (judecată).

(4) Cu aprobarea scrisă a chiriarhului, starețul(a) reprezintă mănăstirea în justiție, în fața

¹⁹³ Cf. can. 5 I-II Constantinopol.

¹⁹⁴ Cf. can. 5 I-II Constantinopol.

¹⁹⁵ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2748/5 iulie 2005.

¹⁹⁶ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 892/11 februarie 2010. În această hotărâre se precizează și faptul că „monahii și monahiile care doresc să meargă în pelerinaj în diferite locuri sfinte ale Ortodoxiei din afara granițelor țării trebuie să aibă recomandarea starețului/ei și aprobarea Chiriarhului locului, urmând ca pelerinajele să se organizeze, în principiu, numai prin intermediul birourilor de pelerinaje ale Patriarhiei Române sau ale eparhiilor”.

¹⁹⁷ Text stabilit prin hot. Sf. Sinod nr. 1515/7 martie 2008.

¹⁹⁸ Cf. can. 80 Cartagina, I I-II Constantinopol.

¹⁹⁹ Cf. can. 80 Cartagina, I I-II Constantinopol.

²⁰⁰ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2748/5 iulie 2005.

autorităților locale și față de terți, personal sau prin delegați împuterniciți, în condițiile art. 50 lit. f) din prezentul statut.

Art. 79 – Conducerea mănăstirii (schitului) are următoarele îndatoriri:

a) să rânduiască programul în așa fel încât mănăstirea (schitul) să devină un loc de aleasă viață duhovnicească, de practicare a virtuților creștinești, de evlavioasă participare la slujbele religioase, de zidire sufletească, atât pentru viețuitori, cât și pentru închinători;

b) să promoveze îndeletniciri potrivite cu sfințenia locului, atât pentru folosul viețuitorilor, cât și al credincioșilor, dovedind prin fapte bune dragoste față de comunitatea monahală, de Biserică și de popor;

c) să vegheze ca toți viețuitorii din mănăstiri și schituri, evlavioși și înclinați spre studiu, să fie îndatorați, cu binecuvântarea (aprobarea scrisă a) chiriarhului, să urmeze studii la instituțiile de învățământ teologic din eparhie sau din eparhiile învecinate²⁰¹, dacă nu există școli teologice în eparhia respectivă;

d) să coopereze cu Centrul eparhial în organizarea și susținerea activităților social-filantropice, culturale și misionare ale acestuia, potrivit mijloacelor materiale pe care le are mănăstirea sau schitul;

e) să se aprovizioneze cu lumânări și colportaj de la Centrul eparhial;

f) să asigure călugărilor sau călugărițelor condiții adecvate vieții chinoviale (de obște).

Art. 80 – Dacă în vreo mănăstire s-ar afla vreun arhieru retras, el poate fi desemnat stareț, cu aprobarea chiriarhului. În cazul când nu este desemnat stareț, obștea mănăstirii este datoare să îi creeze înlesnirile necesare traiului și să-i dea cinstea convenită demnității arhieresti.

Art. 81 – (1) Treptele monahale sunt: fratele (novicele), rasoforul și monahul, în cazul bărbaților, și respectiv, sora, rasofora și monahia, în cazul femeilor.

(2) Rangurile monahale sunt: arhidiacon, singhel²⁰², protosinghel²⁰³ și arhimandrit²⁰⁴, în cazul călugărilor și stareță stavroforă, în cazul călugărițelor.

(3) Rangurile de arhidiacon, singhel, protosinghel și stareță stavroforă se acordă de către chiriarh, iar rangul de arhimandrit se conferă de chiriarh, cu aprobarea prealabilă a Sfântului Sinod.

Art. 82 – (1) Chiriarhii vor lua măsurile necesare pentru organizarea, cel puțin o dată pe an, a sinaxelor (consfăturilor) stareților(elor) și egumenilor(elor) din eparhiile pe care le păstoresc, pentru analizarea problemelor specifice, promovarea schimbului de experiență duhovnicească și administrativă și adoptarea de măsuri adecvate în scopul îmbunătățirii vieții și disciplinei monahale. La aceste sinaxe monahale eparhiale pot fi chemați și duhovnicii de mănăstiri, când se consideră necesar²⁰⁵.

(2) Cel puțin o dată la 3 ani, se vor organiza sinaxe monahale mitropolitane cu stareții(ele) și egumenii(ele) din eparhiile mitropoliei respective, la care vor participa și ierarhii Sinodului

²⁰¹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2748/5 iulie 2005.

²⁰² Termenul de „singhel” (din cuvântul grec „σύγκελλος”, compus din „σύν” – „împreună” și „κέλλα” – „chilie”) se traduce literar prin „coleg de chilie”, „tovarăș de chilie”, iar în trecut indica colegul de chilie cel mai apropiat al unui monah ce era ales episcop. În prezent, în Biserica Ortodoxă Română, termen de „singhel” indică doar un rang onorific acordat monahilor.

²⁰³ Prin termenul „protosinghel” (din cuvântul grec „πρωτοσύγκελλος”, compus din „πρῶτος” – „întâiul” și „σύγκελλος” – „singhel”) era desemnat, în trecut, întâiul dintre „singheli”. În prezent, în Biserica Ortodoxă Română, termen de „protosinghel” indică doar un rang onorific acordat monahilor.

²⁰⁴ Termenul „arhimandrit” (din cuvântul grec „ἀρχιμανδριτης”, compus din „ἄρχω” – „șef, conducător” și „μάνδρα” – „țarc, stână”) se traduce literar „conducătorul stâni”. Prin analogie, „arhimandritul” este conducătorul unei turme, adică al unei mănăstiri. După ce administrația mănăstirilor a fost trecută în responsabilitatea „sachelarilor”, termenul de „arhimandrit” a fost folosit pentru a indica un titlu onorific acordat monahilor. În prezent, în Biserica Ortodoxă Română, termen de „arhimandrit” indică doar un rang onorific acordat monahilor.

²⁰⁵ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2748/5 iulie 2005.

mitropolitan, pentru examinarea unor aspecte specifice vieții monahale din zonele respective, la care pot fi chemați și duhovnicii de mănăstiri, când problematica impune acest lucru²⁰⁶.

Art. 83 – Dispozițiile cuprinse în prezentul statut sunt comune și obligatorii pentru mănăstirile, schiturile și metocurile de călugări și călugărițe din cuprinsul eparhiilor aparținătoare Patriarhiei Române.

SECȚIUNEA a V-a

A. Eparhia (arhiepiscopia și episcopia)

Art. 84 – (1) Eparhiile sunt unități bisericești constituite dintr-un număr de parohii, grupate în protopopiate, precum și din mănăstirile aflate pe un anumit teritoriu. În cuprinsul eparhiilor pot funcționa instituții de învățământ teologic și confesional, social-filantropice etc.

(2) Eparhiile sunt arhiepiscopii sau episcopii, conduse de către arhiepiscop sau episcop²⁰⁷.

(3) Nici o eparhie nu poate avea, înființa sau administra unități de cult pe teritoriul altei eparhii²⁰⁸.

Art. 85 – Organismele de conducere ale eparhiei sunt: chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul eparhiot), Adunarea eparhială ca organism deliberativ, Consiliul eparhial și Permanența Consiliului eparhial ca organisme executive.

B. Chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul eparhiot)

Art. 86 – (1) În eparhia sa, chiriarhul își exercită întreaga slujire în comuniune cu Sfântul Sinod²⁰⁹.

(2) Chiriarhul își exercită dreptul de a conduce eparhia din momentul întronizării și al primirii gramatei din partea mitropolitului său canonic²¹⁰, respectiv, din partea Patriarhului pentru mitropolit și **pentru chiriarii din afara granițelor țării care se află în jurisdicția directă a Patriarhiei Române.**

Art. 87 – (1) Pe durata vacanței, locțiitorul de arhiepiscop sau de episcop îndeplinește toate prerogativele titularului de scaun, cu excepția modificării structurilor **(instituțiilor și posturilor)** eparhiale și înstrăinării sau schimbării destinației bunurilor bisericești²¹¹.

(2) Arhiepiscopul, episcopul, episcopul-vicar și arhiereul-vicar poartă uniforma monahală (reverenda, rasa și camilafca) de culoare neagră²¹², cruce, engolpion și toiag pastoral.

Art. 88 – (1) Chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul) exercită următoarele atribuții:

a) exercită slujirea de învățător²¹³, slujitor al Sfințelor Taine²¹⁴ și păstor al eparhiei sale²¹⁵;

b) conduce eparhia în conformitate cu prevederile Sfințelor Canoane²¹⁶, ale statutului și regulamentelor bisericești, precum și cu hotărârile Sfântului Sinod;

c) **păstrează unitatea statutară, regulamentară și administrativă bisericească și se îngrijește de ducerea la îndeplinire în cuprinsul eparhiei a hotărârilor organismelor deliberative și executive centrale și eparhiale;**

²⁰⁶ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2748/5 iulie 2005.

²⁰⁷ Cf. can. 39 ap., 8 IV ecum., 31 trulan, 14 VII ecum., 9 Antiohia.

²⁰⁸ Cf. can. 35 ap., 2 II ecum., 8 III ecum., 17 trulan, 13 Antiohia, 18 Ancira, 3 și 11 Sardica, 56 Cartagina.

²⁰⁹ Cf. can. 34 și 74 ap., 6 I ecum., 2 II ecum., 8 III ecum., 19 IV ecum., 9 și 15 Antiohia, 33 și 76 Cartagina, 40 Laodiceea, 3 și 6 Sardica.

²¹⁰ Cf. can. 4 I ecum.

²¹¹ Cf. can. 25 IV ecum.

²¹² Cf. can. 27 trulan, 16 VII ecum., 12 și 21 Gangra.

²¹³ Cf. Efes. 4, 11; I Tim. 3, 2; II Tim. 2, 2, 24; Tit 1, 9; can. 58 ap., 19 trulan.

²¹⁴ Cf. Matei 26, 26-28; can. 31 ap., 31 trulan.

²¹⁵ Cf. Ioan 21, 15-17; Fapte 20, 28; II Cor. 11, 28; I Petru 5, 2; Efes. 4, 11.

²¹⁶ Cf. can. 39 ap., 8 IV ecum., 31 trulan, 14 VII ecum., 9 Antiohia.

- d) veghează la bunul mers al vieții bisericești din eparhie, al organismelor și instituțiilor ei;
- e) convoacă și prezidează organismele deliberative și executive ale eparhiei, precum și conferințe și întruniri ale preoților și sinaxe ale personalului monahal;
- f) reprezintă eparhia în relațiile cu autoritățile publice centrale și locale, în justiție și față de terți, personal sau prin delegați²¹⁷;
- g) reprezintă eparhia în relațiile cu celelalte culte religioase recunoscute de pe teritoriul eparhiei, în conformitate cu hotărârile Sfântului Sinod;
- h) efectuează vizite canonice și pastorale în eparhie **cu scopul de a intensifica viața duhovnicească a clerului și credincioșilor, precum și dinamica activității liturgice, social-misionare și administrativ-gospodărești a eparhiei;**
- i) prezintă Sfântului Sinod darea de seamă anuală cu privire la activitatea pastoral-misionară și social-filantropică din eparhie;
- j) dăruiește tuturor lăcașurilor de cult din eparhie **Antimisul sfințit**, precum și Sfântul și Marele Mir primit de la Patriarhia Română;
- k) **după o consultare prealabilă, de principiu, cu Președintele Sfântului Sinod și cu mitropolitul locului (conform canonului 34 apostolic) privind oportunitatea pastoral-misionară și administrativă a alegerii unui episcop-vicar, respectiv, arhiereu-vicar și, în consultare, prin vot secret, cu Sinodul mitropolitan, propune Sfântului Sinod doi candidați de episcop-vicar la arhiepiscopie și doi candidați de arhiereu-vicar la episcopie. Chiriarii care au împlinit vârsta de 75 de ani și care nu au episcop-vicar sau arhiereu-vicar vor propune, statutar, doi candidați eligibili pentru această demnitate bisericească²¹⁸;**
- l) adresează scrisori pastorale clerului și credincioșilor din eparhie;
- m) hirotonește clerici și se îngrijește de ocuparea la timp a parohiilor vacante, cu respectarea prevederilor canonice²¹⁹, statutare și regulamentare bisericești;
- n) numește, transferă, **promovează, sancționează și revocă personalul clerical, monahal și neclerical prevăzut de art. 69 alin. (4), art. 70 alin. (2) și (3), art. 105 alin. (1) și art. 109 alin. (1) și (3) din prezentul statut, în ședințe ale Permanenței Consiliului eparhial²²⁰;**
- o) emite decizia de încetare a activității pentru personalul clerical și neclerical, la limita de vârstă, în vederea pensionării;
- p) **aprobă înființarea și desființarea de posturi la Centrul eparhial și la unitățile subordonate acestuia, în ședințe ale Permanenței Consiliului eparhial;**
- q) **se îngrijește ca personalul clerical și neclerical din eparhie să primească sprijinul financiar alocat de la bugetul de stat sau de la bugetele locale pentru unitățile de cult (salarizare, construcții, asistență socială, culturală etc.) și verifică modul de utilizare a acestuia, potrivit destinației aprobate²²¹;**
- r) **conferă distincții clericilor și mirenilor, precum și ranguri bisericești preoților, diaconilor și personalului monahal din eparhie, cu respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești;**
- s) **acordă sau retrage binecuvântarea (aprobarea scrisă) pentru numirea personalului didactic de predare a religiei din unitățile de învățământ public și particular, pentru încadrarea personalului didactic și a personalului de conducere din școlile confesionale și de la instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar teologic din eparhia sa;**
- t) **eliberează Cartea canonică unui cleric (de mir sau din cinul monahal) pentru ieșirea acestuia**

²¹⁷ Cf. 39 ap., 8 IV ecum., 9 Antiohia.

²¹⁸ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4159/18 iunie 2009 și 897/11 februarie 2010.

²¹⁹ Cf. can. 2 și 35 ap., 2 IV ecum., 13 Antiohia.

²²⁰ Cf. can. 4, 8 IV ecum., 41 trulan.

²²¹ Potrivit hot. Sf. Sinod nr. 3781/18 iunie 2009, „ierarhii Sfântului Sinod au îndatorirea de a veghea ca toate obligațiile financiare ale unităților bisericești din eparhie către bugetul de stat (taxe, impozite, cotele sociale aferente salariilor etc.) să fie achitate la timp, pentru a nu afecta drepturile personalului angajat și a nu se crea prejudicii financiare unităților de cult din eparhie. În caz contrar, atât ierarhii Sfântului Sinod, cât și personalul responsabil din subordine, care se face vinovat de astfel de abateri, va fi cercetat disciplinar pentru stabilirea vinovăției, în vederea aplicării sancțiunilor canonice, regulamentare și legale”.

din eparhia sa, la solicitarea scrisă a unui ierarh ortodox român din țară, care îl primește în eparhia lui²²²;

u) cu acordul Patriarhului României, eliberează Cartea canonică unui cleric (de mir sau din cinul monahal) pentru ieșirea acestuia din eparhia sa, la solicitarea scrisă a unui ierarh ortodox român din afara granițelor țării, care îl primește în eparhia lui²²³;

v) cu acordul Patriarhului României, eliberează Cartea canonică unui cleric (de mir sau din cinul monahal) pentru ieșirea acestuia din Patriarhia Română, la solicitarea scrisă a unui ierarh aparținând unei alte Biserici Ortodoxe surori²²⁴;

w) acordă dispense bisericești de căsătorie și recăsătorire pentru credincioșii mireni, în limita prevederilor canonice;

x) acordă concediul de odihnă personalului clerical și neclerical din administrația eparhială, protopopilor, personalului clerical de la parohii, precum și personalului monahal, pentru îngrijirea sănătății;

y) emite decizia de numire a membrilor Consistoriului eparhial aleși de Adunarea eparhială, decizia de numire a membrilor Consistoriului eparhial monahal pe care i-a desemnat, a membrilor Consistoriilor protopopești propuși de protopop, precum și decizia de numire a apărătorilor bisericești, admiși în urma examenului pentru apărători;

z) aprobă sau respinge motivat hotărârile pronunțate de Consistoriul eparhial, Consistoriul eparhial monahal și Consistoriile protopopești²²⁵;

a¹) asigură disciplina clerului și a celorlalte categorii de personal în eparhia sa, direct sau prin organismele eparhiale competente²²⁶;

b¹) primește plângerile aduse împotriva personalului clerical și neclerical din administrația eparhială, de la protopopiate și parohii, precum și împotriva personalului monahal și dispune măsuri corespunzătoare potrivit prevederilor canonice, statutare și regulamentare bisericești;

c¹) în cazuri de vinovăție gravă poate opri de la săvârșirea celor sfinte personalul clerical din eparhia sa și dispune, fără întârziere, cercetarea cazului;

d¹) poate aplica preotului sau monahului pedeapsa transferului disciplinar, prin decizie chiriarhală, când se constată că acesta influențează în rău viața parohială sau mănăstirească;

e¹) aprobă, într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial, înființarea, organizarea și desființarea asociațiilor și fundațiilor bisericești cu caracter eparhial;

f¹) acordă sau retrage binecuvântarea (aprobarea scrisă) pentru înființarea, organizarea și desființarea asociațiilor și fundațiilor cu caracter local, altele decât cele care au fondator unic sau

²²² Cf. can. 12 și 33 ap., 11 și 13 IV ecum., 17 trulan, 42 Laodiceea.

²²³ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 892/11 februarie 2010.

²²⁴ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2844/2008 și nr. 892/11 februarie 2010. Potrivit hotărârii nr. 892/11 februarie 2010, „clericul (de mir sau din cinul monahal) care primește Cartea canonică pentru intrarea într-o eparhie aparținând altei Biserici Ortodoxe canonice nu poate sluji decât în cadrul comunităților acelei jurisdicții străine, nu și în comunități ortodoxe române aflate în respectivele eparhii ortodoxe”. Conform aceleiași hotărâri, „clericilor (de mir sau din cinul monahal) care părăsesc eparhiile Patriarhiei Române fără aprobarea chiriarhului și fără acordul Patriarhului României li se va aplica pedeapsa caterisirii de către eparhia pe care o părăsesc”.

²²⁵ Cf. can. 9 IV ecum., 14 Sardica. Trebuie subliniat aici faptul că deși, în principiu, episcopul este deținător al întregii puteri bisericești în eparhia pe care o păstorește, totuși, încă din primele veacuri, episcopul nu a ținut să exercite în mod exclusiv această putere în toate ramurile ei de manifestare. Astfel, pentru puterea judecătorească, episcopul nu a judecat și sancționat singur pe cei vinovați de încălcarea normelor stabilite de Sfinții Părinți ca necesare păstrării ordinii și disciplinei în Biserică, ci întotdeauna a folosit un sfat sau consiliu al presbiterilor. Acest sfat sau consiliu al presbiterilor s-a numit ulterior *consistoriu* (din termenul latin *consistorium* care, în Imperiul roman, indica acel consiliu ce reunea pe cei mai apropiați colaboratori ai împăratului). Astfel, consistoriile sunt în Biserică organisme de judecată ce judecă din încredințarea organismului de autoritate (episcop sau sinod de episcopi).

²²⁶ Cf. can. 9 IV ecum., 14 Sardica.

membri asociați unități de cult, precum și pentru filialele asociațiilor și fundațiilor cu caracter național, care au binecuvântarea (aprobarea scrisă a) Sfântului Sinod;

g¹) îndeplinește și alte atribuții date lui prin Sfintele Canoane, statut și regulamentele bisericești sau prin hotărâri ale Sfântului Sinod.

(2) Asociațiile și fundațiile menționate la lit. e¹) și f¹) au obligația de a prezenta Centrului eparhial, de două ori pe an (primăvara și toamna), rapoarte privind activitatea desfășurată și, o dată pe an, raportul privind situația financiară.

Art. 89 – Chiriarhul exercită drepturile și îndeplinește îndatoririle prevăzute de Sfintele Canoane, de prezentul statut și de regulamentele bisericești, în baza cărora emite decizii și dispoziții chiriarhale, acordă ranguri bisericești și distincții²²⁷.

C. Adunarea eparhială

Art. 90 – Adunarea eparhială este organism deliberativ pentru toate problemele administrative, culturale, social-filantropice, economice și patrimoniale ale eparhiei.

Art. 91 – (1) Adunarea eparhială se compune din reprezentanții aleși ai clerului și ai credincioșilor, în proporție de o treime clerici și două treimi mireni, cu o viață morală și religioasă demnă de un creștin, care au candidat cu binecuvântarea (aprobarea scrisă a) ierarhului locului. Pentru activitate potrivnică Bisericii, mandatele acestora se revocă de Adunarea eparhială, la propunerea chiriarhului.

(2) Membrii mireni în Adunarea eparhială se aleg de către delegații consiliilor parohiale, constituiți în colegii electorale mirenești, pe circumscripții.

(3) Membrii clerici în Adunarea eparhială se aleg de către toți preoții și diaconii în funcție, constituiți în colegii electorale preoțești, pe circumscripții.

(4) Membrii Adunării eparhiale, clerici și mireni, se aleg pe termen de 4 ani. Ei pot fi aleși pentru cel mult două mandate²²⁸.

(5) Numărul membrilor aleși ai Adunării eparhiale este de 30.

(6) Președintele Adunării eparhiale este arhiepiscopul sau episcopul, iar în caz de vacanță, locțiitorul desemnat canonic și statutar.

(7) Episcopul-vicar sau arhierul-vicar este membru de drept al Adunării eparhiale, cu vot deliberativ.

Art. 92 – Atribuțiile Adunării eparhiale sunt următoarele:

a) susține interesele și drepturile Bisericii și ale eparhiei, conform cu prevederile canonice, statutare și regulamentare bisericești;

b) veghează la respectarea, în cuprinsul eparhiei, a măsurilor cu caracter unitar prevăzute de statut, regulamentele bisericești și de hotărârile organismelor bisericești centrale privitoare la administrarea bunurilor mobile și imobile ale unităților de cult din întreaga eparhie, precum și a altor bunuri patrimoniale, culturale și epitropești ale acestora;

c) promovează activitățile educaționale, culturale, social-filantropice, misionare ale eparhiei și identifică mijloace și resurse economico-financiare pentru susținerea acestora;

d) delegă un cleric și 2 mireni, dintre membrii Adunării eparhiale, ca reprezentanți eparhiali, în Adunarea Națională Bisericească;

e) alege membrii Consiliului eparhial, la propunerea chiriarhului;

²²⁷ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009.

²²⁸ Pentru acei membri ai adunărilor eparhiale care au deținut două mandate și care au contribuit intens la sprijinirea activității bisericești, Sfântul Sinod a hotărât că aceștia pot fi desemnați de Chiriarh, în consultare cu Permanența Consiliului Eparhial, dacă este în folosul Bisericii, ca membri onorifici ai Adunării eparhiale, în număr de cel mult 10 și doar pentru un mandat de patru ani. Cf. hot. Sf. Sinod nr. 831/18 februarie 2010.

f) alege pe cei 3 membri ai Consistoriului eparhial și pe cei 2 supleanți, la propunerea chiriarhului;

g) la propunerea chiriarhului, desemnează unu sau 2 clerici, după caz, pentru a fi aprobați de Sinodul mitropolitan ca membri ai Consistoriului mitropolitan;

h) aprobă raportul general anual întocmit de Consiliul eparhial și hotărăște măsuri pentru o bună desfășurare a activităților eparhiei;

i) aprobă contul de execuție bugetară și bilanțul financiar-contabil al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale, precum și măsuri pentru asigurarea bunurilor bisericești²²⁹;

j) aprobă bugetul general al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor eparhiale;

k) hotărăște cu privire la modul de administrare a bunurilor eparhiei, precum și ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale, în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare;

l) exercită și alte atribuții date prin prezentul statut și regulamentele bisericești.

Art. 93 – (1) Adunarea eparhială se întrunește în ședință anuală de lucru, în primul trimestru al anului, iar în ședințe extraordinare, ori de câte ori este nevoie.

(2) Convocarea Adunării eparhiale, cu precizarea ordinii de zi, se face de către președinte, cu cel puțin 14 zile calendaristice înainte de data fixată pentru ședință, iar în cazuri excepționale, în cel mai scurt timp posibil.

(3) Adunarea eparhială este statutar constituită cu prezența a două treimi din membrii săi și hotărăște valabil cu votul a jumătate plus unu din numărul membrilor prezenți.

(4) Procesul-verbal al lucrărilor Adunării eparhiale este semnat de președinte și de secretarii Adunării eparhiale și se păstrează la secretariatul eparhiei.

Art. 94 – Pentru studierea și formularea propunerilor asupra problemelor ce urmează a fi supuse deliberării, Adunarea eparhială alege, la începutul fiecărui mandat de 4 ani, dintre membrii clerici și mireni, 5 comisii de lucru permanente, care vor avea câte un președinte și un raportor din mijlocul lor, desemnați de plen, la propunerea președintelui. Comisiile Adunării eparhiale sunt:

a) Comisia administrativ-bisericească,

b) Comisia culturală și educațională,

c) Comisia economică, bugetară și patrimonială,

d) Comisia social-filantropică,

e) Comisia organizatorică, juridică și de validare.

D. Consiliul eparhial

Art. 95 – Consiliul eparhial este organism executiv al Adunării eparhiale și are în competență problemele bisericești administrative, culturale, social-filantropice, economice, patrimoniale și fundamentale pentru întreaga eparhie.

Art. 96 – (1) Consiliul eparhial se compune din 9 membri, 3 clerici și 6 mireni, aleși pe termen de 4 ani de Adunarea eparhială dintre membrii ei. Ei pot fi aleși pentru cel mult două mandate. Pentru activitate potrivnică Bisericii, mandatele acestora se revocă de Adunarea eparhială, la propunerea chiriarhului.

(2) Președintele Consiliului eparhial este chiriarhul, iar, în caz de vacanță, locțiitorul desemnat canonic și statutar.

(3) Episcopul-vicar sau arhiereul-vicar este membru de drept al Consiliului eparhial, cu vot

²²⁹ Potrivit hot. Sf. Sinod nr. 3781/18 iunie 2009, „fiecare eparhie este obligată ca, anual, să prezinte mitropoliei de care aparține raportul financiar-contabil și lista patrimoniului eparhial achiziționat sau vândut (când ar fi cazul) în anul precedent. Arhiepiscopia în care se află sediul unei mitropolii este obligată să trimită Patriarhiei Române raportul financiar-contabil și lista patrimoniului mitropoliei achiziționat sau vândut (când ar fi cazul) în anul precedent, iar Administrația Patriarhală să le trimită Sinodului Permanent”.

deliberativ.

(4) Din încredințarea chiriarhului, ședințele Consiliului eparhial pot fi prezidate și de către episcopul-vicar, respectiv de arhiereul-vicar. În această situație, procesul-verbal al lucrărilor este supus aprobării chiriarhului.

(5) **Vicarul eparhial**, consilierii eparhiali, inspectorul eparhial, secretarul eparhial, exarhul, consilierul juridic și contabilul-șef sunt membri permanenți ai Consiliului eparhial, cu vot consultativ. Conducătorii instituțiilor de învățământ teologic din eparhie participă la lucrări în calitate de invitați.

(6) Secretarul eparhial este și secretar al Consiliului eparhial și întocmește procesul-verbal al lucrărilor.

Art. 97 – (1) Consiliul eparhial se întrunește la convocarea președintelui de două ori pe an sau ori de câte ori este nevoie.

(2) Consiliul eparhial este legal constituit cu prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi și ia hotărâri cu votul a jumătate plus unu din numărul membrilor prezenți.

Art. 98 – Consiliul eparhial exercită în timpul dintre ședințele Adunării eparhiale atribuțiile acesteia prevăzute de art. 92 lit. a), b), c) și k), precum și următoarele atribuții:

a) întocmește darea de seamă anuală asupra activității **Cancelariei și** sectoarelor Administrației eparhiale, a instituțiilor și fundațiilor eparhiale;

b) întocmește și prezintă Adunării eparhiale contul de execuție bugetară și bilanțul financiar-contabil al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale și propune măsuri de asigurare a bunurilor bisericești;

c) întocmește bugetul general anual al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale;

d) sprijină catehizarea copiilor, tinerilor și adulților și ia măsuri pentru procurarea mijloacelor materiale necesare susținerii programelor culturale și educativ-religioase în eparhie;

e) îngrijește de bunul mers al instituțiilor de învățământ teologic și al școlilor confesionale din eparhie, în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare bisericești;

f) înființează, organizează și supraveghează activitatea editurii și tipografiei eparhiale, a atelierelor de lumânări și pentru producerea veșmintelor și a obiectelor de cult, precum și a magazinelor pentru desfacerea acestora și a produselor achiziționate de la tipografia și atelierelor Institutului Biblic și de Misiune **Ortodoxă**²³⁰;

g) hotărăște înființarea de fonduri eparhiale destinate ajutorării parohiilor sărace, acordării de burse tinerilor care se pregătesc în instituțiile de învățământ, precum și sprijinirii programelor locale de asistență social-filantropică și cultural-misionară;

h) hotărăște în privința înstrăinării în orice mod (vânzare, schimb, donație, cedare de drepturi litigioase etc.) a bunurilor imobile ale unităților bisericești din eparhie, cu excepția bunurilor sacre care sunt inalienabile;

i) hotărăște, cu aprobarea prealabilă a Sinodului mitropolitan, în legătură cu înstrăinarea în orice mod (vânzare, schimb, donație, cedare de drepturi litigioase etc.) a bunurilor imobile bisericești ale Centrului eparhial, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale, cu excepția bunurilor sacre care sunt

²³⁰ Potrivit hot. Sf. Sinod nr. 7464/29 octombrie 2010, eparhiile și personalul de conducere de la centrele eparhiale au „îndatorirea și responsabilitatea de a veghea la aplicarea măsurilor legale, statutare și a hotărârilor sinodale privind producerea și valorificarea cărților de zidire sufletească, a obiectelor și veșmintelor de cult numai pe teritoriul eparhiilor respective, fiind interzisă cu desăvârșire desfășurarea acestor activități pe teritoriul altor eparhii, fără acordul chiriarhului locului”. Astfel, potrivit aceleiași hotărâri, „nu este îngăduit niciunei eparhii sau unități de cult din cuprinsul acesteia să deschidă magazine, chioșcuri sau standuri pentru vânzarea cărților de zidire sufletească, a obiectelor de cult, veșmintelor și altor produse din atelierelor proprii sau achiziționate, pe teritoriul altor eparhii, fără acordul chiriarhului locului, încălcarea unei astfel de prevederi urmând a fi sancționată de chiriarhul eparhiei păgubite prin măsuri canonice, statutare, regulamentare și administrative, iar în caz de repetare și neascultare, prin aducerea în fața Sinodului mitropolitan sau a Sfântului Sinod al ierarhului care nu ia măsurile cuvenite”.

inalienabile²³¹;

j) administrează bunurile mobile și imobile ale eparhiei, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale, în conformitate cu hotărârile Adunării eparhiale;

k) verifică și aprobă raportul anual privind situația bunurilor mobile și imobile aflate în proprietatea sau folosința unităților de cult din eparhie (inventar, stare fizică etc.);

l) verifică respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești cu privire la alegerile de membri mireni și clerici în organismele bisericești deliberative și executive;

m) confirmă, suspendă sau dizolvă consiliul parohial, la sesizarea preotului și la propunerea motivată a protopopului, dispunând instituirea **unui consiliu** interimar până la **noi alegeri**;

n) verifică, aprobă, respinge sau modifică hotărârile organismelor parohiale, în conformitate cu prevederile art. 55 lit. j) din prezentul statut;

o) exercită și alte atribuții care îi sunt date prin statut, regulamente sau prin hotărâri ale organismelor centrale bisericești și ale Adunării eparhiale.

Art. 99 – Hotărârile Adunării eparhiale, ale Consiliului eparhial și ale Permanenței Consiliului eparhial devin executorii după confirmarea lor în scris de către chiriarhul locului. În caz de neconfirmare, chiriarhul dispune rediscutarea problemei.

E. Permanența Consiliului eparhial

Art. 100 – Între ședințele Consiliului eparhial funcționează Permanența Consiliului eparhial.

Art. 101 – (1) Permanența Consiliului eparhial se compune din chiriarh, ca președinte, episcopul-vicar sau arhiepiscopul-vicar, **vicarul eparhial**, consilierii eparhiali, inspectorul eparhial, secretarul eparhial, exarhul, consilierul juridic și contabilul-șef, ca membri. În caz de vacanță, prezidează locțiitorul desemnat canonic și statutar.

(2) Permanența Consiliului eparhial se întrunește, **de regulă, săptămânal**, la convocarea chiriarhului sau a delegatului său.

(3) Din încredințarea chiriarhului, Permanența Consiliului eparhial poate fi prezidată de episcopul-vicar, arhiepiscopul-vicar, **vicarul eparhial** sau de unul dintre consilierii eparhiali. În acest caz, procesul-verbal al lucrărilor este supus aprobării chiriarhului.

(4) Secretarul eparhial este și secretar al ședințelor Permanenței Consiliului eparhial și întocmește procesul-verbal al lucrărilor.

(5) Hotărârile Permanenței Consiliului eparhial se iau cu votul majorității membrilor prezenți și sunt duse la îndeplinire de **Cancelaria și** sectoarele Administrației eparhiale, potrivit competențelor date prin statut și regulamentele bisericești.

Art. 102 – Permanența Consiliului eparhial exercită atribuțiile Consiliului eparhial în perioada dintre ședințele acestuia, cu excepția celor prevăzute de art. 98 lit. a), b), c), **h), i), k)** și **n)**, precum și următoarele atribuții:

a) examinează și definitivează dările de seamă anuale privind activitățile **Cancelariei și** sectoarelor Administrației eparhiale, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale;

b) analizează și definitivează contul de execuție bugetară și bilanțul financiar-contabil al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale;

c) prezintă Consiliului eparhial, spre verificare și avizare, proiectul bugetului general al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale;

d) face propuneri privind planurile de activitate ale editurii și tipografiei eparhiale, precum și ale atelierelor eparhiale și **mănăstirești**;

²³¹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 3781/18 iunie 2009 și nr. 4645/7 iulie 2010.

e) aprobă înființarea, desființarea, delimitarea și schimbarea întinderii teritoriale a protopopiatelor, ținând seama de cerințele misionar-pastorale locale, de situarea dintr-o zonă geografică, precum și de posibilitățile economice de funcționare;

f) aprobă înființarea, desființarea și delimitarea teritorială a parohiilor, precum și transformarea filiilor în parohii, ținând seama de cerințele misionar-pastorale locale, de situarea parohiilor și filiilor dintr-o zonă geografică, precum și de posibilitățile economice de funcționare²³²;

g) aprobă clasificarea pe categorii a parohiilor, în conformitate cu prevederile art. 47 din prezentul statut;

h) definitivează notarea anuală a preoților, la propunerea protopopului, într-o ședință de lucru din prima lună a anului următor perioadei evaluate²³³;

i) hotărăște în privința modului de administrare a bunurilor mobile și imobile ale eparhiei, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale;

j) aprobă înființarea și organizarea de instituții cu caracter economic, cu sau fără personalitate juridică, distincte de instituțiile administrative ale eparhiei sau de unitățile subordonate, pentru susținerea activităților misionar-pastorale și social-filantropice ale acestora, în condițiile prezentului statut, ale regulamentelor bisericești și legislației în vigoare;

k) administrează fondurile eparhiale, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale destinate ajutorării parohiilor sărace, acordării de burse tinerilor care se pregătesc în instituțiile de învățământ, precum și sprijinirii programelor locale de asistență social-filantropică și cultural-misionară;

l) aprobă proiectele de investiții în limita bugetului anual al eparhiei;

m) face demersuri către autoritățile publice centrale și locale pentru obținerea de sprijin destinat susținerii activităților pastoral-misionare, culturale și social-filantropice ale eparhiei și unităților sale, restaurării monumentelor bisericești, precum și construirii de noi biserici în cuprinsul eparhiei;

n) aprobă proiectele de buget și rapoartele economico-financiare ale protopopiatelor, ale parohiilor și ale mănăstirilor;

o) întocmește raportul către Consiliul eparhial privind inventarul protopopiatelor, parohiilor și mănăstirilor;

p) hotărăște în privința acceptării donațiilor de bunuri imobile, legatelor și sponsorizărilor și cumpărării de bunuri în favoarea eparhiei, precum și în legătură cu transmiterea folosinței bunurilor imobile bisericești (închiriere, comodat, arendare etc.), a grevării cu sarcini sau afectării de servituți a acestora, în conformitate cu legislația în vigoare;

q) decide cu privire la contestațiile făcute împotriva hotărârilor organismelor parohiale;

r) exercită și alte atribuții care îi sunt date prin statut, regulamente sau prin hotărâri ale Adunării eparhiale și ale Consiliului eparhial.

F. Cancelaria și Administrația eparhială

Art. 103 – În exercitarea atribuțiilor sale, chiriarhul este ajutat de un episcop-vicar sau de un arhieru-vicar, potrivit rangului eparhiei (arhiepiscopie sau episcopie)²³⁴, de Cancelaria și Administrația eparhială.

Art. 104 – (1) Episcopii-vicari și arhierii-vicari sunt membri de drept ai organismelor deliberative și executive eparhiale²³⁵, iar, în cadrul Administrației eparhiale, au atribuțiile ce le sunt

²³² Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2215/15 iunie 2004.

²³³ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2407/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2390/1 martie 2006.

²³⁴ Potrivit hot. Sf. Sinod nr. 897/11 februarie 2010, „la eparhiile din cuprinsul Patriarhiei Române poate funcționa numai un episcop-vicar sau un arhieru-vicar, potrivit rangului eparhiei (arhiepiscopie sau episcopie), cu excepția statutară a Patriarhiei Române”.

²³⁵ Potrivit hot. Sf. Sinod nr. 897/11 februarie 2010, „episcopii-vicari și arhierii-vicari au îndatorirea statutară de a participa la lucrările organismelor deliberative și executive eparhiale și de a semna procesele-verbale ale lucrărilor acestora, alături de

delegate, prin decizie, de chiriarhi, cu aprobarea Sfântului Sinod. Ei poartă, cu aprobarea Sfântului Sinod, titluri legate de eparhiile respective ori, după caz, titluri speciale, hotărâte de Sfântul Sinod.

(2) **Episcopii-vicari și arhieriei-vicari au îndatorirea pastorală și misionară de a fi prezenți în cuprinsul eparhiei, cel puțin trei zile pe săptămână, iar lunar să aducă la cunoștința chiriarhului lor, prin rapoarte de activitate liturgică, pastorală și de inspecție pe teren, lucrarea desfășurată ca delegat al chiriarhului, în relațiile eparhiei cu instituțiile de stat, cu organizații și persoane particulare care sprijină activitatea eparhiei, formulând propuneri de rezolvare a problemelor sesizate**²³⁶.

Art. 105 – (1)²³⁷ **Vicarul eparhial**, consilierii eparhiali, inspectorul eparhial și secretarul eparhial se numesc pe o perioadă de 4 ani **sau** se reconfirmă de chiriarh într-o ședință de lucru a Permanenței Consiliului eparhial, ținându-se seama de următoarele criterii: media generală de licență în teologie – minimum 8,50, fără impedimente canonice **sau condamnări penale** și având o activitate deosebită liturgică, administrativ-pastorală, misionară și culturală.

(2) **Vicarul eparhial**, consilierii eparhiali, inspectorul eparhial și secretarul eparhial au atribuții stabilite, prin decizie, de chiriarh. Ei participă fără drept de vot la ședințele Adunării eparhiale, iar la ședințele Permanenței Consiliului eparhial, cu vot deliberativ²³⁸. Clericii din **Cancelaria și Administrația eparhială** pot fi numiți slujitori la parohii direct (fără concurs) de către chiriarh.

Art. 106 – (1) **Din încredințarea chiriarhului**, Cancelaria eparhială pregătește, împreună cu **vicarul eparhial și** sectoarele Administrației eparhiale, lucrările organismelor deliberative și executive eparhiale și duce la îndeplinire hotărârile acestora.

(2) Cancelaria eparhială are următoarele servicii și compartimente: cabinetul chiriarhului, secretariatul, oficiul canonic-juridic²³⁹, **corpul de inspecție bisericească, biroul de comunicații și relații cu publicul, registratură, arhivă.**

(3) **Vicarul eparhial are, în principal, atribuții de protocol, reprezentare și relații cu instituții și organizații care sprijină activitățile eparhiei. În acest sens, el activează ca delegat al chiriarhului, căruia îi prezintă raport scris despre modul de îndeplinire a activităților încredințate.**

Art. 107 – (1) Corpul de inspecție **bisericească** al chiriarhului este încadrat cu următorul personal, numit de chiriarh într-o ședință de lucru a Permanenței Consiliului eparhial:

a) Un inspector eparhial bisericesc, numit în condițiile art. 105 alin. (1) din prezentul statut, cu atribuții generale de **inspecție bisericească și de acuzator la Consistoriul eparhial**²⁴⁰ **și la Consistoriul mitropolitan pentru dosarele instrumentate de către acesta, judecate în apel sau recurs;**

b) Un inspector pentru instituțiile de învățământ preuniversitar teologic (seminarii teologice liceale, școli de cântăreți bisericești/școli de arte și meserii), având competențe în domeniile liturgic, duhovnicesc și administrativ-gospodăresc;

c) Exarhul mănăstirilor numit dintre arhimandriți sau protosingheli, cu atribuții generale de îndrumare, de inspecție, de control la mănăstiri și de referent pentru problemele mănăstirești. Acesta poate conduce și Sectorul Exarhatul mănăstirilor²⁴¹.

(2) Membrii Corpului de inspecție **bisericească** al chiriarhului își desfășoară activitatea din dispoziția acestuia, potrivit atribuțiilor **prevăzute de statut, de regulamentele bisericești și de legislația civilă** în vigoare.

chiriarhul lor, precum și de a urmări, în cadrul celor trei zile de activitate de teren pastoral-misionară, modul de aplicare a hotărârilor adoptate”.

²³⁶ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4159/18 iunie 2009 și nr. 897/11 februarie 2010.

²³⁷ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 6568/23 octombrie 1996, nr. 2625/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2625/1 martie 2006.

²³⁸ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2625/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2625/1 martie 2005.

²³⁹ Cf. can. 75 și 97 Cartagina; hot. Sf. Sinod nr. 852/26 februarie 2009.

²⁴⁰ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2625/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2625/1 martie 2005.

²⁴¹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2625/6 iulie 2005 și hot. ANB nr. 2625/1 martie 2005.

Art. 108 – (1) Administrația eparhială duce la îndeplinire hotărârile organismelor deliberative și executive centrale și eparhiale, prin următoarele sectoare de activitate:

- a) Sectorul administrativ-bisericesc,
- b) Sectorul învățământ și activități cu tineretul,
- c) Sectorul cultural și comunicații media,
- d) Sectorul social-filantropic²⁴² și misionar,
- e) Sectorul economic-financiar,
- f) Sectorul patrimoniu și construcții bisericești,
- g) Sectorul Exarhatul mănăstirilor,
- h) Control financiar și audit intern**²⁴³.

(2) În funcție de cerințele pastorale și administrative locale, Permanența Consiliului eparhial poate înființa și alte sectoare de activitate.

(3) În cadrul sectoarelor Administrației eparhiale pot funcționa următoarele servicii și compartimente: bibliotecă; muzeu; personal-resurse umane; contabilitate; tehnic; editură; tipografie; ateliere, precum și altele, potrivit cerințelor locale specifice.

(4) Administrația eparhială este condusă de chiriarh, ajutat de episcopul-vicar sau arhiereul-vicar, împreună cu **vicarul eparhial** și consilierii eparhiali.

Art. 109 – (1) În **Cancelaria și Administrația** eparhială este încadrat, pe funcții de execuție, personal de specialitate, clerical, **monahal** și neclerical. Acesta este numit, transferat și **promovat** de chiriarh în ședință a Permanenței Consiliului eparhial.

(2) Consilierii eparhiali împreună cu personalul de specialitate studiază și întocmesc referate asupra problemelor ce urmează a fi dezbătute de organismele deliberative eparhiale sau a fi rezolvate de chiriarh.

(3) **Toate categoriile de personal clerical, monahal și neclerical menționate la art. 105 alin. (1), art. 107 alin. (1) și la alin. (1) din prezentul articol se sancționează și se revocă de către chiriarh, într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial, pentru activitate necorespunzătoare sau abateri disciplinare.**

SECȚIUNEA a VI-a

A. Mitropolia

Art. 110 – (1) Sub raport canonic și administrativ, episcopiile și arhiepiscopiile sunt grupate în mitropolii²⁴⁴.

(2) Mitropoliile din interiorul și din afara granițelor țării sunt conduse de către un mitropolit²⁴⁵.

B. Sinodul mitropolitan

Organizare și atribuții

Art. 111 – (1)²⁴⁶ Mitropolitul, împreună cu arhiepiscopii, episcopii, precum și episcopii-vicari și arhierii-vicari de la eparhiile sufragane alcătuiesc Sinodul mitropolitan.

(2) Sinodul mitropolitan coordonează activitățile comune ale eparhiilor din mitropolie, în limitele înscrise în Sfintele **Canoane**, precum și în normele statutare și regulamentare în vigoare.

(3) Sinodul mitropolitan veghează ca pe cuprinsul mitropoliei, **prin consultare și cooperare ierarhică**²⁴⁷, să fie apărate și promovate credința ortodoxă, unitatea liturgică și disciplina canonică a

²⁴² Cf. hot. Sf. Sinod nr. 4221/6 iulie 1995.

²⁴³ Potrivit hot. Sf. Sinod nr. 3781/18 iunie 2009, „la nivelul fiecărei unități bisericești se va respecta obligația legală și statutară de a se institui un organism de control (audit) aflat în directă subordonare a ierarhilor”.

²⁴⁴ Cf. can. 34 ap., 6 I ecum., 17 IV ecum., 25 trulan, 9 Antiohia.

²⁴⁵ Cf. can. 34 ap., 2 II ecum., 9 Antiohia.

²⁴⁶ Alineat modificat potrivit hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973.

²⁴⁷ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 897/11 februarie 2010.

clerului și monahilor, precum și întrajutorarea frățească între eparhii.

(4) Sinoadele mitropolitane se pot întruni în ședințe comune pentru a elabora și a aplica planuri de cooperare permanentă la nivel pastoral-misionar, social-filantropic și cultural de interes regional, despre care vor informa Sfântul Sinod în scris.

Art. 112 – (1) Sinodul mitropolitan este prezidat de mitropolit²⁴⁸, care îl convoacă ori de câte ori este nevoie²⁴⁹. În caz de vacanță, prezidează Patriarhul sau ierarhul desemnat **de acesta** canonic și statutar.

(2) Sinodul mitropolitan ia hotărâri cu votul a jumătate plus unu din numărul membrilor prezenți.

(3) Lucrările Sinodului mitropolitan se pregătesc de către personalul clerical de conducere, respectiv consilier eparhial și secretar eparhial, desemnați de mitropolit, iar hotărârile acestuia se păstrează distinct în arhiva eparhiei de **reședință** a mitropolitului, împreună cu procesele-verbale ale ședințelor.

Art. 113 – Pe lângă atribuțiile enumerate mai sus, Sinodul mitropolitan are și următoarele atribuții:

a) propune Sfântului Sinod înființarea de noi eparhii, modificarea teritorială și **schimbarea titlaturii eparhiilor din mitropolie, în consultare cu Adunarea eparhială, ținând seama de cerințele pastoral-misionare, de posibilitățile economice de funcționare, precum și de organizarea administrativ-teritorială a statului, după o consultare prealabilă a mitropolitului și ierarhului eparhial cu Patriarhul României și a Patriarhiei Române cu instituțiile administrației publice centrale, care au competențe în domeniul cultelor, privind posibilitatea de susținere materială a noilor eparhii**²⁵⁰;

b) analizează și avizează solicitările venite de la eparhiile sufragane privind canonizarea de sfinți, proiectele de texte liturgice și icoane pentru cinstirea acestora și înaintează Sfântului Sinod propunerile sale²⁵¹;

c) aprobă tematicile cursurilor pentru obținerea de către personalul clerical a gradelor profesionale (definitiv și gradul II), organizate de **unitățile de învățământ universitar teologic** din mitropolie, aprobate de Sfântul Sinod;

d) avizează, **prin consultare deschisă, urmată de vot secret consultativ**²⁵², propunerile chiriarhilor eparhiilor **din mitropolie** pentru alegerea episcopilor-vicari și arhierilor-vicari de către Sfântul Sinod;

e) aprobă, **la solicitarea scrisă a chiriarhului**, înființarea, desființarea și transformarea mănăstirilor de călugări în mănăstiri de călugărițe sau a mănăstirilor de călugărițe în mănăstiri de călugări, precum și ridicarea schiturilor la rang de mănăstiri²⁵³, în condițiile art. 75 alin. (1) din prezentul statut;

f) aprobă **propunerile eparhiilor sufragane privind componența Consistoriului mitropolitan și desemnează reprezentanții mitropoliei, câte un cleric de mir și un exarh de mănăstiri din mitropolie, în Consistoriul Superior Bisericesc;**

g) aprobă, **modifică sau respinge hotărârile propuse de Consistoriul mitropolitan pentru cauzele privind depunerea din treaptă;**

h) Validează sau invalidează hotărâri ale **Consiliilor eparhiale din cuprinsul mitropoliei privind înstrăinarea în orice mod (vânzare, schimb, donație, cedare de drepturi litigioase etc.) a bunurilor imobile (clădiri sau terenuri) eparhiale**²⁵⁴;

i) Exercită și alte atribuții date lui prin Sfintele Canoane, prin prezentul statut și regulamentele bisericești sau prin hotărâri ale Sfântului Sinod.

²⁴⁸ Cf. can. 34 ap., 4 I ecum., 9 și 17 IV ecum., 19 și 20 Antiohia.

²⁴⁹ Cf. can. 34 ap., 4 I ecum., 9 și 17 IV ecum., 19 și 20 Antiohia.

²⁵⁰ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 946/26 februarie 2009 și nr. 897/11 februarie 2010.

²⁵¹ Prin hot. Sf. Sinod nr. 5085/12 martie 2002 a fost aprobată *Metodologia* de lucru în acest domeniu.

²⁵² Cf. hot. Sf. Sinod nr. 897/11 februarie 2010.

²⁵³ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 5084/13 iunie și nr. 5547/4 octombrie 2000.

²⁵⁴ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 3781/18 iunie 2009 și nr. 4645/7 iulie 2010.

C. Mitropolitul

Art. 114 – (1) Mitropolitul este conducătorul canonic al unei mitropolii, exercită drepturile și îndeplinește îndatoririle prevăzute de Sfintele Canoane, de tradiția bisericească și de prezentul statut.

(2) Titulatura mitropolitului este cea a arhiepiscopiei pe care o păstorește și a mitropoliei pe care o conduce.

(3) El poartă ca semn distinctiv cruce pe culion, cu camilafcă neagră.

(4) Mitropolitul are următoarele atribuții²⁵⁵:

a) convoacă și prezidează Sinodul mitropolitan;
b) prezidează ședința Sfântului Sinod pentru alegerea de arhiepiscopi și episcopi sufragani;
c) **hirotonește**, împreună cu alți ierarhi, pe arhiepiscopii și episcopii sufragani, iar pe episcopii-vicari și arhierii-vicari de la eparhiile din mitropolie, împreună cu chiriarhii acestora;
d) emite gramata **mitropolitană**²⁵⁶ pentru întronizarea arhiepiscopilor și episcopilor sufragani și îi întronizează²⁵⁷;

e) numește locțiitori de arhiepiscopi și episcopi, în caz de vacanță, la eparhiile sufragane²⁵⁸;

f) **efectuează vizite canonice (statutare) în eparhiile din mitropolie, la invitația chiriarhilor acestora;**

g) **exercită dreptul de a primi apel și dreptul de devoluțiune în eparhiile sufragane pentru restabilirea ordinii canonice și administrative;**

h) convoacă sinaxele (consfăturile) stareților și duhovnicilor de la mănăstirile din eparhiile sufragane cel puțin o dată la 3 ani²⁵⁹;

i) prezidează comisiile zonale de pictură bisericească²⁶⁰;

j) primește sesizările privind arhiepiscopii, episcopii, episcopii-vicari și arhierii-vicari de la eparhiile din mitropolie, dispune, în consultare cu Patriarhul, cercetarea lor în Sinodul Permanent și aduce la cunoștința Sfântului Sinod rezultatul cercetării;

k) emite decizia mitropolitană de **numire a președintelui Consistoriului mitropolitan și a Consistoriului mitropolitan monahal. Comunică Patriarhiei Române numele unui cleric de mir și a unui exarh de mănăstiri din mitropolie, desemnați de Sinodul mitropolitan pentru a fi membri în Consistoriul Superior Bisericesc;**

l) **aprobă, modifică sau respinge hotărârile propuse de Consistoriul mitropolitan pentru cauzele privind caterisirea;**

m) exercită și alte atribuții prevăzute de Sfintele Canoane, de prezentul statut și regulamentele bisericești sau de hotărâri ale Sfântului Sinod.

PARTEA A II-A

Despre cler

CAPITOLUL I

Învățământul teologic pentru pregătirea clerului. Predarea religiei. Școlile confesionale

Art. 115 – (1) Pregătirea personalului bisericesc din toate categoriile se face în următoarele unități de învățământ teologic integrate în învățământul de stat preuniversitar și universitar:

a) școli de cântăreți bisericești (școli de arte și meserii),

²⁵⁵ Alineat modificat și completat potrivit hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973.

²⁵⁶ **Gramata mitropolitană** este actul emis de către mitropolit ca urmare a unei hotărâri a Sfântului Sinod, pentru întronizarea episcopilor din mitropolia respectivă (cf. hot. Sf. Sinod nr. 4189/29 octombrie 2009).

²⁵⁷ Cf. hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973.

²⁵⁸ Cf. can. 25 IV ecum.

²⁵⁹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2748/5 iulie 2005.

²⁶⁰ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 2746/26 iunie 2006.

- b) seminarii teologice liceale,
- c) facultăți de teologie.

(2) În funcție de cerințele specifice, Biserica Ortodoxă Română poate organiza și unități proprii de învățământ teologic, de cercetare științifică-teologică și pentru formare profesională, **precum și alte unități de învățământ proprii (preșcolar, primar, gimnazial și liceal)**, în condițiile prevăzute de lege.

(3) Instituțiile de învățământ teologic sunt destinate pregătirii personalului de cult, a profesorilor de religie, a altor specialiști necesari activității religioase și sociale a Bisericii²⁶¹, precum și a aceluia care doresc formare teologică, în condițiile prevăzute de lege, de prezentul statut și de regulamentele bisericești.

Art. 116 – (1) Unitățile de învățământ preuniversitar teologic integrate în învățământul de stat, respectiv școlile de cântăreți bisericești și seminariile teologice liceale, se înființează, **organizează și desființează** de către eparhiile pe teritoriul cărora vor funcționa, cu avizul sinoadelor mitropolitane și aprobarea Sfântului Sinod, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Planurile și programele pentru învățământul preuniversitar teologic **se avizează de sinoadele mitropolitane și se aprobă** de Sfântul Sinod, cu respectarea prevederilor legale.

Art. 117 – (1) Unitățile de învățământ universitar teologic, respectiv facultățile de teologie, se înființează, **organizează și desființează** de către eparhiile pe teritoriul cărora vor funcționa, cu aprobarea Sfântului Sinod, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Planurile și programele pentru învățământul universitar teologic se elaborează de **unitățile de învățământ și se aprobă** de Sfântul Sinod, cu respectarea prevederilor legale.

Art. 118 – (1) Modul de organizare și funcționare, profilurile și specializările, echivalarea și recunoașterea diplomelor de studii obținute în străinătate, admiterea și durata cursurilor în unitățile de învățământ preuniversitar și universitar teologic se stabilesc prin regulamente-cadru și hotărâri ale Sfântului Sinod, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Personalul didactic și de conducere din unitățile de învățământ teologic integrate în învățământul de stat se recunoaște de către ministerul de resort, în condițiile prevăzute de lege și de protocoalele încheiate între Biserica Ortodoxă Română și ministerul de resort, cu acordul prealabil al chiriarhului eparhiei pe raza cărora acestea funcționează. Personalul didactic clerical poate funcționa și la parohie, cu aprobarea chiriarhului.

(3) Unitățile de învățământ preuniversitar și universitar teologic se află în jurisdicția canonică a Sfântului Sinod și a chiriarhului locului și în subordinea administrativă a autorităților și instituțiilor competente prevăzute de lege.

(4) Inspecția unităților de învățământ teologic **în domeniile liturgic, duhovnicesc și administrativ-gospodăresc, precum și controlul gestiunii bunurilor** unităților de învățământ teologic care aparțin Bisericii se exercită prin organisme abilitate ale eparhiilor pe raza cărora acestea funcționează, cu respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești.

(5) Admiterea candidaților **pentru școlarizare în unitățile de învățământ** teologic de toate gradele se face numai cu binecuvântarea (**aprobarea scrisă a**) chiriarhului locului.

Art. 119 – (1) Eparhiile au responsabilitatea predării religiei în învățământul de stat, particular și confesional, în centrele de plasament proprii, precum și în cele organizate de instituții publice sau particulare.

(2) Planurile și programele pentru predarea religiei se aprobă de către Sfântul Sinod.

(3) Personalul didactic care predă religia în unitățile de învățământ de stat și particular se numește cu acordul (**aprobarea scrisă a**) chiriarhului fiecărei eparhii.

²⁶¹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 5850/15 decembrie 1999.

(4) Preotul paroh împreună cu profesorul de religie au responsabilitatea asigurării asistenței religioase în **unitățile** de învățământ din cuprinsul parohiei.

(5) În cazul în care un cadru didactic, cleric sau laic, dintre cei care predau disciplina Religie, săvârșește abateri de la doctrina și morala Bisericii, în urma cercetării, chiriarhul îi poate retrage acordul (**aprobarea scrisă**) de a preda religia, fapt care duce la desfacerea contractului individual de muncă. Această dispoziție este comună și pentru personalul didactic din unitățile de învățământ preuniversitar, universitar teologic și confesional.

Art. 120 – Cu binecuvântarea (**aprobarea scrisă a**) chiriarhului locului și **aprobarea Sfântului Sinod**, eparhiile și unitățile de cult dependente de acestea au dreptul de a înființa și administra forme de învățământ confesional de toate nivelurile, profilurile și specializările, în conformitate cu prevederile prezentului statut, cu regulamentele bisericești și în condițiile legii.

Art. 121 – (1) Sfântul Sinod aprobă solicitările facultăților de teologie, însoțite de acordul senatelor universitare, pentru organizarea doctoratului în teologie, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Sfântul Sinod aprobă și comunică ministerului de resort, pentru acord, facultățile de teologie atestate pentru organizarea cursurilor și examenelor în vederea perfecționării și obținerii gradelor profesionale și didactice (definitiv, II și I) de către personalul clerical²⁶² și de către cadrele didactice care predau Religia sau discipline teologice în învățământul preuniversitar teologic.

(3) **Cadrelor didactice din rândul personalului clerical, care predau religia sau discipline teologice în învățământul preuniversitar, li se echivalează ca grade profesionale în preoție gradele didactice (definitiv, II și I) obținute în învățământ**²⁶³.

CAPITOLUL II

Recrutarea personalului bisericesc

SECȚIUNEA I

Numirea personalului bisericesc din parohii

Art. 122 – Cântăreții bisericești (cantorii), dascălii (cateheții), **paracliserii, clopotarii și întreg personalul neclerical** se numesc **de către chiriarh**²⁶⁴, într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial, **la propunerea preotului paroh și a Consiliului parohial**. Pentru motive de indisciplină, aceștia pot fi sancționați sau revocați **în condițiile prevăzute de art. 148-150 din prezentul statut**.

Art. 123 – (1) Preoții și diaconii slujitori se recrutează dintre doctorii, absolvenții de masterat și licențiații facultăților de teologie, specializarea Teologie pastorală, care au susținut examenul de capacitate preoțască²⁶⁵.

(2) Preoții și diaconii sunt numiți la parohie de chiriarh²⁶⁶, într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial, cu respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești.

(3) Numirea și transferarea preoților și a diaconilor la parohii se fac prin concurs, cu excepțiile prevăzute **de** art. 39 alin. (1), art. 105 alin. (2), art. 124 alin. (5) și art. 125 alin. (3).

(4) Pentru a putea fi numiți, candidații la posturile de preot și diacon trebuie să corespundă condițiilor canonice²⁶⁷, statutare și regulamentare bisericești.

²⁶² Prin hot. nr. 1199/9 iulie 2008 Sfântul Sinod a aprobat *Metodologiei pentru obținerea gradelor profesionale de către personalul clerical și Tematica acestor cursurilor speciale*.

²⁶³ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 584/22 februarie 2000.

²⁶⁴ Cf. can. 39 ap., 15 și 16 I ecum., 5, 8, 10 și 20 IV ecum., 10 și 14 VII ecum., 9 Antiohia, 16 Sardica.

²⁶⁵ Cf. II Timotei 2, 2 și 24; Tit 1, 9.

²⁶⁶ Cf. can. 39 ap., 15 și 16 I ecum., 5, 8, 10 și 20 IV ecum., 10 și 14 VII ecum., 9 Antiohia, 16 Sardica.

²⁶⁷ Cf. can. 17, 18, 19, 21, 22, 61, 77, 78, 79, 80 ap., 2 I ecum., 3, 33 trulan, 36 Cartagina, 3 Laodiceea, 8, 9, 12 Neocezarea, 10 Sardica, 3 Sf. Atanasie cel Mare, 21, 30, 42 Sf. Ioan Postnicul, 7, 8, 36 Nichifor Mărturisitorul, 3, 5 Teofil al Alexandriei, 12 Sf. Vasile cel Mare.

(5) Hirotesia întru citeț și ipodiaton și hirotonia întru diacon și preot se fac numai pe seama unui altar din cuprinsul eparhiei²⁶⁸.

(6) Într-o parohie, prezența frecventă a unor clerici de mir sau de mănăstire din afara parohiei, pentru activități pastorale și misionare, este îngăduită numai cu aprobarea **scrisă a** chiriarhului locului²⁶⁹.

(7) Raportul între personalul clerical și Centrul eparhial este unul de slujire și misiune liber asumată, conform mărturisirii (declarației) solemne publice rostite și semnate de către fiecare candidat înaintea hirotoniei întru preot²⁷⁰. La începerea activității pastorale în unitatea pentru care a fost numit, personalul bisericesc primește din partea chiriarhului o decizie prin care se reglementează drepturile și îndatoririle ce-i vor reveni.

(8) Fără binecuvântarea (**aprobarea scrisă a**) chiriarhului locului, **nu este îngăduit** preoților, diaconilor și călugărilor să înființeze, să fie membri sau să participe în asociații, fundații și organizații de orice tip²⁷¹.

(9) **Este interzis clericilor și călugărilor să înființeze sau să facă parte din organizații de tip sindical**²⁷².

(10) În Biserica Ortodoxă Română, statutul de **cleric** este incompatibil cu exercitarea oricăror activități personale (private) cu caracter economic, financiar și comercial, **direct sau prin interpuși, activități** care contravin moralei creștine și **aduc prejudicii spirituale și materiale** Bisericii²⁷³.

Art. 124 – (1) La parohiile din mediul urban (municipii și orașe), preoții se numesc prin concurs, dintre doctorii, absolvenții de masterat și licențiații în teologie²⁷⁴. Aceștia sunt datori să aibă minimum cinci ani **de** vechime în cler și să promoveze examenul de selecționare pentru parohiile din mediul urban.

(2) La parohiile din mediul rural (comune și sate), preoții și diaconii se numesc prin concurs dintre **doctorii în teologie**, absolvenții de masterat și licențiații în teologie care au promovat examenul de capacitate preotească. În cazul preoților care solicită transferul, aceștia sunt datori să aibă cel puțin cinci ani de la ultimul transfer.

(3) În cazul în care la unele parohii din mediul rural nu se prezintă candidați care întrunesc condițiile prevăzute la aliniatul precedent, pot fi numiți și absolvenți de seminar care au susținut examenul de capacitate.

(4) **În situații misionare urgente, transferul preoților se poate face o singură dată și după o perioadă mai mică de 5 ani de la ultimul transfer, dacă aceștia au calități și merite deosebite.**

(5) În situații misionare urgente din mediul urban sau rural, chiriarhul poate numi sau transfera, fără concurs, un preot într-un post vacant.

²⁶⁸ Cf. can. 6 IV ecum.

²⁶⁹ Cf. can. 15 ap., 15 I ecum., 3 Antiohia; cf. hot. Sf. Sinod nr. 1456/7 martie 2008.

²⁷⁰ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 6955/6 octombrie 1993, nr. 4670/9 iulie 2009 și nr. 4218/7 iulie 2010.

²⁷¹ Cf. can. 39 ap.

²⁷² Cf. can. 31 ap., 10 Cartagina, 13 I-II Constantinopol. Trebuie notat aici faptul că sintagma „organizații de tip sindical” a fost introdusă în Statut prin hot. Sf. Sinod nr. 4275/9 iulie 2008, prin care s-a aprobat și ea, „pentru a preîntîmpina apariția unor probleme și revendicări de tip sindical generate de lipsurile care se constată în parohiile sărace, centrele eparhiale să ia măsurile cuvenite pentru soluționarea problemelor specifice acestora, mai ales a celor din mediul rural, iar acolo unde va fi cazul pentru aplicarea prevederilor canonice și statutare referitoare la disciplina clerului”. Prin aceeași hotărâre a Sf. Sinod, s-a decis și ca „centrele eparhiale să folosească prilejul conferințelor preoțești drept cadru principal în care se pot rezolva problemele ce pot să apară în slujirea pastorală și în lucrarea administrativă, precum și ca un mijloc suplimentar de coresponsabilizare și solidaritate”. În final, hotărârea sinodală recomandă „o sporită preocupare pentru intensificarea dialogului pastoral dintre ierarh, cler și credincioși, întemeiat pe disponibilitate, coresponsabilitate și capacitate de soluționare a problemelor vieții bisericești ale clerului și credincioșilor mireni, în duhul unității de credință, liturgice și canonice, pentru folosul și binele întregii Bisericii”.

²⁷³ Cf. Fapte 20, 33; I Timotei 3, 3 și 8; I Petru 5, 2; can. 76 trulan.

²⁷⁴ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 12034/26 februarie 1990 și nr. 4277/6 iulie 1993.

Art. 125 – (1) Promovarea examenelor pentru obținerea gradelor profesionale (definitiv, II și I) dă dreptul preoților și diaconilor de a concura sau a solicita transferul pentru ocuparea de posturi în parohii de categorii superioare. **Cursurile și examenele pentru obținerea gradelor profesionale (definitiv, II și I) sunt obligatorii ca formă continuă de perfecționare a pregătirii clerului și se desfășoară potrivit metodologiei, la instituțiile de învățământ universitar teologic, care se aprobă de către Sfântul Sinod.**

(2) Doctorii în teologie, absolvenții de masterat, licențiații în teologie, absolvenții de seminar teologic liceal, citeții și ipodiaconii teologi nu pot fi hirotesiți sau hirotoniți într-o altă eparhie fără documentele de ieșire canonică din eparhia de care aparțin.

(3) Personalul clerical și neclerical din mănăstiri, de la catedralele episcopale, arhiepiscopale, mitropolitane și patriarhale se numește direct (fără concurs) de către chiriarhi.

SECȚIUNEA a II-a

Alegerea ierarhilor în Biserica Ortodoxă Română

Art. 126²⁷⁵ – (1) Alegerea de Patriarh, mitropolit, arhiepiscop și episcop eparhiot se face, prin vot secret²⁷⁶, de către Sfântul Sinod²⁷⁷, după consultarea clerului și mirenilor din organismele bisericești²⁷⁸, în termen de cel mult 60 de zile de la vacantarea scaunului respectiv **sau de la înființarea unei noi eparhii**²⁷⁹.

(2) **Sfântul Sinod, în cazul alegerilor de ierarhi, este constituit statutar cu prezența a trei pătrimi dintre membrii săi**²⁸⁰.

(3) Ședința Sfântului Sinod pentru alegerea de Patriarh, mitropolit, arhiepiscop și episcop eparhiot are loc după ce s-a îndeplinit procedura de consultare prevăzută **de prezentul statut**.

(4) **În vederea întocmirii listei de candidați eligibili pentru ocuparea scaunelor vacante de mitropoliți, arhiepiscopi și episcopi eparhioți, niciun ierarh eparhiot nu poate fi desemnat candidat pentru alegere la o altă eparhie, într-o perioadă mai scurtă de 7 ani de la data alegerii în eparhia pe care o păstorește, nici nu poate trece la o eparhie de același rang**²⁸¹. Eventuala excepție la întocmirea listelor de candidați eligibili, motivată doar de apărarea credinței ortodoxe și de situații de urgență misionară la eparhiile din țară și din afara granițelor țării, se aprobă, prin vot secret, de către Sfântul Sinod, cu două treimi din voturile valide, îndată după vacantarea unei eparhii sau înființarea uneia noi.

²⁷⁵ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 1003/6 iulie 2005, nr. 3903/21 octombrie □ i 4 noiembrie 2005, nr. 283/18 ianuarie 2006 □ i hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

²⁷⁶ Cf. hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973, hot. Sf. Sinod nr. 5014/14 noiembrie 2001, hot. Sf. Sinod nr. 283/ianuarie 2006 □ i hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

²⁷⁷ Cf. can. 4 și 6 I ecum., 3 trulan, 19 și 23 Antiohia.

²⁷⁸ Cf. can. 6 Sardica și 50 Cartagina.

²⁷⁹ Cf. can. 25 IV ecum. Trebuie notat totuși aici faptul că, în acest canon, termenul prevăzut pentru ocuparea scaunelor episcopale vacante este de maxim 3 luni.

²⁸⁰ Cf. can. 19 IV ecum., 76 Cartagina, 40 Laodiceea, 6 Sardica.

²⁸¹ Trebuie subliniat aici faptul că **sfințele canoane interzic în mod absolut orice fel de transfer al episcopilor de la o eparhie la alta** (cf. can. 14 ap., 15 I ecum., 5 IV ecum., 21 Antiohia, 48 Cartagina, 1 și 2 Sardica). Permișiunea acordată prin acest articol ca un episcop să poată fi ales Chiriarh al unei alte eparhii de același rang după o perioadă de 7 ani de păstorire în eparhia pentru care a fost ales trebuie să fie înțeleasă, în primul rând, ca o interpretare prin iconomie a acestor canoane de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. În al doilea rând, după o perioadă de 7 ani de vrednică păstorire, alegerea unui episcop într-o altă eparhie de același rang poate fi considerată și ca o promovare în baza rezultatelor activității sale pastorale de până atunci. În plus, această normă a fost decisă și prin hot. Sf. Sinod nr. 4081/18 iunie 2009. Conform aceleiași hotărâri sinodale, „cazurile de excepție vor fi examinate și aprobate de Sfântul Sinod într-o ședință, înainte de consultarea pe plan local a Sinodului Mitropolitan și a Sinodului Mitropolitan cu Adunarea Eparhială, luându-se în considerare statornicia, fidelitatea și lucrarea ierarhilor respectivi, respectul pentru clerul și credincioșii încredințați spre păstorire, precum și posibilitatea statutară de promovare în rândul chiriarhilor a ierarhilor vicari”.

A. Alegerea Patriarhului²⁸²

Art. 127 – (1)²⁸³ Pentru slujirea, **demnitatea și răspunderea de Patriarh este eligibil oricare dintre mitropoliții, arhiepiscopii și episcopii eparhioți în funcțiune, cetățeni români, care sunt doctori sau licențiați în teologie și s-au impus în conștiința Bisericii și a societății prin dragoste față de Dumnezeu și de Biserică, viață curată, cultură teologică, demnitate eclesială, zel misionar și simț gospodăresc, având o vechime de cel puțin 7 ani de slujire ca ierarh eparhioț, la data alegerii de Patriarh**²⁸⁴. Lista eligibililor se întocmește pe baza Condiciei Sfinte a hirotoniei arhierilor și constituie buletin de vot consultativ.

(2) Pentru alegerea Patriarhului, Sfântul Sinod, prezidat de mitropolitul cu cea mai mare vechime în slujirea arhierescă și care anunță public, în deschiderea ședinței, că nu acceptă să fie propus pentru candidatură, stabilește, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, o listă de 2 candidați dintre chiriarhii eligibili, cu motivarea fiecărei propuneri, după cum urmează:

a) Președintele de ședință, ajutat de Secretarul Sfântului Sinod, verifică dacă buletinele de vot sunt ștamplate și conțin numele chiriarhilor eligibili, cu excepția cazului în care vreunul s-ar retrage de pe listă;

b) La apelul secretarului de ședință, fiecare votant primește un buletin de vot, sărută Sfânta Evanghelie și, mergând în cabina de votare, cu frică de Dumnezeu și dragoste de Biserică, bifează pe buletin numele celui pe care îl consideră vrednic să fie ales. Înainte de a părăsi cabina, fiecare votant împătorește buletinul de vot în 4, în așa fel încât ștampila să fie vizibilă;

c) Apoi, fiecare votant depune buletinul în prima urnă;

d) Votarea este obligatorie. Buletinele de vot nebifate, bifate incorect sau cu adăugiri sunt voturi nule și nu se iau în considerare la constatarea rezultatului votării;

e) Președintele numără buletinele de vot, trecându-le din prima urnă în cea de a doua. Numărul buletinelor trebuie să fie egal cu acela al votanților prezenți;

f) Președintele desface fiecare buletin din cea de a doua urnă, citește cu voce tare numele bifat și îl depune în prima urnă. În acest timp, secretarul înscrie într-o listă voturile sub numele respective, rostite de președinte;

g) Secretarul, după ce a verificat dacă numărul voturilor este egal cu cel al buletinelor, semnează lista întocmită în ordinea numărului de voturi obținute și o predă președintelui. Acesta o citește cu voce tare, după care o semnează;

h) În caz de egalitate de voturi între mai mulți candidați, se va organiza o nouă votare la care participă doar aceștia, până când vor rezulta primii 2 eligibili care au obținut cele mai multe voturi;

i) În urma votului secret consultativ, pe lista candidaților sunt înscriși, în ordinea dipticelor, primii 2 eligibili care au obținut cele mai multe voturi.

(3) În numele și pe baza listei stabilite de Sfântul Sinod, Sinodul Permanent, prezidat în condițiile alin. (2), se consultă, într-o ședință specială, cu membrii clerici și mireni din Adunarea Națională Bisericească și cu membrii Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, la care se adaugă decanul Facultății de teologie și directorul Seminarului teologic din Arhiepiscopia Bucureștilor²⁸⁵ care, împreună, formează Colegiul Național Consultativ. Consultarea are loc la sediul Patriarhiei Române, la

²⁸² Cf. hot. Sf. Sinod nr. 5805/23 februarie 2000, nr. 1003/6 iulie 2005, nr. 3903/21 octombrie și 4 noiembrie 2005, nr. 283/18 ianuarie 2006 și hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

²⁸³ Alineat modificat potrivit hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973.

²⁸⁴ Cf. can. 34 ap. și 9 Antiohia. În ambele canoane se precizează textual că „episcopii fiecărui neam trebuie să-l cunoască pe cel dintâi dintre ei”. Deci, prima condiție impusă de aceste canoane pentru alegerea de patriarh este ca sinodul să aleagă exclusiv dintre episcopii săi („cel dintâi dintre ei”). Cea de a doua condiție impusă de aceste două canoane este ca cel care este ales ca patriarh să fie cunoscut de către episcopii sinodului său („episcopii fiecărui neam trebuie să-l cunoască pe cel dintâi dintre ei”). Așadar, prevederea ca eligibilitatea pentru demnitatea de patriarh să fie limitată doar pentru acei episcopi eparhioți care au „o vechime de cel puțin 7 ani de slujire ca ierarh eparhioț” este absolut justificată din punct de vedere canonic.

²⁸⁵ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 5805/23 februarie 2000.

data stabilită de locțiitorul de Patriarh împreună cu Sinodul Permanent.

(4) Lista celor 2 candidați eligibili care au obținut cele mai multe voturi în cadrul consultărilor din Sfântul Sinod este prezentată Colegiului Național Consultativ, de către președinte, care solicită opinia acestuia privind menținerea listei cuprinzând numele celor 2 candidați sau completarea ei motivată cu încă un candidat eligibil.

a) Dacă votul deschis al Colegiului este pozitiv, adică jumătate plus unu din voturile valide, se va trece la votarea secretă pentru a se obține încă un candidat din lista candidaților eligibili; fiecare votant va propune doar un nume din lista candidaților eligibili;

b) Votarea se face cu respectarea procedurii prevăzute de alin. (2) lit. b)–h), cu adaptările adecvate;

c) Președintele, ajutat de secretar și de doi bărbați de încredere desemnați din rândul membrilor clerici și mireni ai Colegiului Național Consultativ, verifică dacă buletinele de vot sunt șampilate și conțin numele chiriarhilor eligibili, în ordinea dipticelor, stabilite prin votul secret consultativ al celor prezenți;

d) În cadrul votării secrete consultative se vor exprima prin vot numai membrii organismelor bisericești participanți la ședința specială. Membrii Sinodului Permanent nu votează. Numele candidatului care a obținut jumătate plus unu din voturile valide, după una sau mai multe votări, va fi adăugat de Sfântul Sinod pe lista cu cei doi candidați, stabilită anterior consultării.

Art. 128²⁸⁶ – (1) Lucrările Sfântului Sinod pentru alegerea Patriarhului sunt deschise și închise de către locțiitorul de Patriarh și sunt prezidate de către ierarhul eparhial cu cea mai mare vechime în slujirea arhierescă, în ordinea dipticelor, dintre mitropoliții, arhiepiscopii și episcopii eparhiali, așa cum rezultă din Condica Sfântă a hirotoniei arhierilor.

(2) Pentru desfășurarea votării, pe durata ședinței, președintele de ședință este asistat, ca bărbați de încredere, de primii 2 episcopi-vicari sau arhieri-vicari cu cea mai mare vechime în slujirea arhierescă. Secretar de ședință este episcopul-vicar sau arhierul-vicar cu cea mai nouă hirotonie. Aceștia 4 alcătuiesc Biroul **Sfântului Sinod**.

(3) Cei 2 asistenți ai președintelui le arată celor prezenți că cele două urne sunt goale. Buletinele de vot poartă pe unul din colțuri ștampila Sfântului Sinod. Pe fiecare buletin de vot sunt înscrise, în ordine, numele celor 2 sau 3 candidați nominalizați în urma consultărilor din Sfântul Sinod și din Colegiul Național Consultativ, completat conform prevederilor art. 127 alin. (2)–(4).

(4) Votarea se desfășoară în conformitate cu procedura prevăzută de art. 127 alin. (2) lit. b)–h) din prezentul statut, cu adaptările adecvate.

(5) Patriarh ales al României devine candidatul care a obținut două treimi din totalul **voturilor valide**. Dacă nici unul dintre candidați nu a întrunit numărul necesar de voturi, se organizează o nouă votare, la care participă primii 2 candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi. Este ales cel care a obținut două treimi din totalul **voturilor valide**. Votarea se repetă până la obținerea de către unul dintre candidați a majorității de două treimi din **voturile valide**.

(6) Rezultatul alegerii se consemnează într-un proces-verbal la care se anexează buletinele voturilor exprimate. Președintele anunță solemn numele celui ales, după care conducerea ședinței îi este predată locțiitorului de Patriarh, spre a o închide.

B. Alegerea mitropolitului²⁸⁷

Art. 129 – (1) Eligibil pentru slujirea, demnitatea și răspunderea de mitropolit este oricare ierarh membru al Sfântului Sinod, care este doctor sau licențiat în teologie și s-a distins prin **dragoste față de**

²⁸⁶ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 283/18 ianuarie 2006 și hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

²⁸⁷ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 5805/23 februarie 2000, nr. 1003/6 iulie 2005, nr. 3903/21 octombrie și 4 noiembrie 2005, nr. 283/18 ianuarie 2006 și hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

Dumnezeu și de Biserică, viață curată, cultură teologică, demnitate eclesială, zel misionar, simț gospodăresc²⁸⁸ și care, la data alegerii de mitropolit, are o vechime de cel puțin 7 ani de slujire arhierescă²⁸⁹. Lista ierarhilor eligibili se întocmește de către Cancelaria Sfântului Sinod cu respectarea prevederilor art. 126 alin. (4), se aprobă și se comunică de către Patriarh mitropoliei vacante²⁹⁰. Nerespectarea acestei liste duce la anularea de către Sfântul Sinod a propunerii Sinodului mitropolitan.

(2) Pentru alegerea de mitropolit, Sinodul mitropolitan, prezidat de Patriarhul României sau de loțiitorul desemnat canonic și statutar de acesta, stabilește, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, o listă de 2 candidați dintre ierarhii eligibili, cu motivarea fiecărei propuneri. Votarea se desfășoară în conformitate cu procedura prevăzută de art. 127 alin. (2) lit. b)–i) din prezentul statut, cu adaptările adecvate.

(3) După consultarea prevăzută la alineatul precedent, Sinodul mitropolitan se consultă, într-o ședință specială, cu membrii Adunării eparhiale ai eparhiei vacante la care se adaugă membrii clerici și mireni din celelalte eparhii ale mitropoliei respective, delegați în Adunarea Națională Bisericească. La ședință participă, de asemenea, un decan și un director de la unitățile de învățământ teologic din mitropolie, desemnați de Patriarhul României sau loțiitorul de mitropolit, cu consultarea ierarhilor din mitropolie²⁹¹. Consultarea are loc la sediul mitropoliei vacante, la data stabilită de Patriarhul României sau loțiitorul desemnat canonic și statutar de acesta.

(4) În numele și pe baza listei stabilite de Sinodul mitropolitan, în cadrul consultării deschise cu Adunarea eparhială și cu delegații de drept, Patriarhul sau loțiitorul desemnat de acesta expune cerințele pastorale ale mitropoliei vacante și prezintă lista celor 2 candidați eligibili care au obținut cele mai multe voturi în cadrul consultării din Sinodul mitropolitan, apoi solicită opinia Adunării eparhiale și a delegaților de drept privind menținerea listei cuprinzând numele celor 2 candidați sau completarea ei motivată cu încă un candidat dintre ierarhii eligibili care întrunesc condițiile prevăzute de alin. (1), respectând procedura prevăzută de art. 127 alin. (2) lit. b)–h), cu adaptările adecvate, astfel:

a) Dacă votul deschis al Adunării eparhiale și al delegaților de drept este pozitiv, adică jumătate plus unu din voturile valide, se va trece la votarea secretă pentru a se obține încă un candidat din lista candidaților eligibili; fiecare votant va propune doar un nume din lista candidaților eligibili;

b) Votarea se face cu respectarea procedurii prevăzute de art. 127 alin. (2) lit. b)–h), cu adaptările adecvate;

c) Președintele, ajutat de secretar și de doi bărbați de încredere desemnați din rândul membrilor clerici și mireni ai Adunării eparhiale, verifică dacă buletinele de vot sunt șampilate și conțin numele candidaților eligibili, în ordinea dipticelor, stabiliți prin votul secret consultativ al celor prezenți;

d) În cadrul votării secrete consultative se exprimă prin vot numai membrii Adunării eparhiale și delegații de drept participanți la ședința specială. Numele candidatului care a obținut jumătate plus unu din voturile valide, după una sau mai multe votări, este adăugat la lista întocmită de Sinodul mitropolitan;

(5) Lista întocmită de Sinodul mitropolitan, completată în urma consultării prevăzute de alin. (3)–(4), va fi înaintată Sfântului Sinod cu proces-verbal.

(6) Sfântul Sinod, primind lista candidaților eligibili, întocmită în conformitate cu prevederile alin. (1)–(4), examinează motivarea fiecărei propuneri de candidați, în vederea confirmării. În cazul în care, în urma discuțiilor, se consideră necesar, prin vot deschis, cu jumătate plus unu din voturile

²⁸⁸ 283/18 ianuarie 2006 □ i hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

²⁸⁹ Cf. can. 34 ap. și 9 Antiohia. Ținând cont de faptul că mitropolitul este întâistătorul unei mitropolii, este clar că și pentru alegerea acestuia se impun, principal, aceleași condiții ca și pentru alegerea patriarhului. Astfel, este evident că un mitropolit nu poate fi ales decât dintre episcopii Sfântului Sinod, mai precis dintre aceia care s-au făcut cunoscuți printr-o activitate pastorală susținută de minim 7 ani. Se va vedea și nota 282.

²⁹⁰ Cf. can. 25 IV ecum. care stabilește că întâistătorul unei Biserici locale are obligația de a se ocupa de scaunele episcopale vacante din Biserica sa, în scopul ocupării acestora în cel mult 3 luni de la data vacantării.

²⁹¹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 5805/23 februarie 2000.

valide, Sfântul Sinod dispune completarea listei cu încă un candidat eligibil dintre cei care întrunesc condițiile prevăzute de alin. (1), în conformitate cu procedura înscrisă la alin. (4), cu adaptările adecvate.

(7) Lucrările Sfântului Sinod pentru alegerea mitropolitului sunt prezidate de către Patriarhul României.

(8) În vederea alegerii mitropolitului de către Sfântul Sinod, pe buletinul de vot se vor înscrie, în ordine, numele celor 2, 3 sau 4 ierarhi eligibili propuși prin vot secret consultativ de Sinodul mitropolitan, de clericii și mirenii participanți la consultare, precum și de către Sfântul Sinod.

(9) Alegerea mitropolitului de către Sfântul Sinod se desfășoară în conformitate cu modalitatea de votare prevăzută de art. 128 alin. (2)-(3) și art. 127 alin. (2) lit. b)-h), cu adaptările adecvate.

(10) Mitropolit ales devine candidatul care a obținut jumătate plus unu din totalul voturilor valide. Dacă nici unul dintre candidați nu a întrunit numărul necesar de voturi, se organizează o nouă votare, la care participă primii 2 candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi. Este ales cel care a întrunit jumătate plus unu din totalul voturilor valide. În caz de paritate, decid sorții.

(11) Rezultatul alegerii se consemnează într-un proces-verbal la care se anexează buletinele voturilor exprimate. Președintele anunță solemn numele celui ales, după care încheie ședința de lucru.

C. Alegerea arhiepiscopului sau episcopului eparhiot²⁹²

Art. 130 – (1) Pentru slujirea, demnitatea și răspunderea de arhiepiscop sunt eligibili episcopii eparhioți, episcopii-vicari patriarhali, episcopii-vicari și arhieriei-vicari, care au vârsta de cel puțin 35 de ani, sunt doctori sau licențiați în teologie și s-au distins prin dragoste față de Dumnezeu și Biserică, viață curată, cultură teologică, demnitate eclesială, zel misionar și simț gospodăresc. Lista ierarhilor eligibili se întocmește de către Cancelaria Sfântului Sinod cu respectarea prevederilor art. 126 alin. (4), se aprobă și se comunică de către Patriarh mitropoliei în care se află eparhia vacantă. Nerespectarea acestei liste duce la anularea de către Sfântul Sinod a propunerii Sinodului mitropolitan.

(2) Pentru slujirea, demnitatea și răspunderea de episcop eparhiot sunt eligibili episcopii-vicari patriarhali, episcopii-vicari și arhieriei-vicari, arhimandriții și preoții văduvi (prin deces), care întrunesc condițiile prevăzute de alin. (1) și (4).

(3) Episcopii-vicari patriarhali, episcopii-vicari și arhieriei-vicari pot fi propuși pentru demnitatea de episcop eparhiot după consultarea prealabilă a chiriarhului lor sau a locțiitorului acestuia, în caz de vacanță a scaunului chiriarhal, iar arhimandriții și preoții văduvi (prin deces), numai la propunerea scrisă și motivată a chiriarhului eparhiei de care aparțin aceștia sau a locțiitorului acestuia, în caz de vacanță a scaunului chiriarhal.

(4) În scopul aprobării de către Sfântul Sinod a candidaților eligibili pentru demnitatea de episcop eparhiot, episcop-vicar patriarhal, episcop-vicar și arhieriu-vicar, arhimandriții sau preoții văduvi (prin deces) trebuie să întrunească următoarele condiții:

a) au vârsta de cel puțin 35 de ani, o viață duhovnicească aleasă și prezintă recomandarea duhovnicului pentru slujirea arhierescă;

b) au dat dovadă, în mod constant, de ascultare față de chiriarh și de fidelitate față de Centrul eparhial;

c) sunt doctori, absolvenți de masterat sau cel puțin licențiați în teologie, cu media minimă de 8,50;

d) au publicat cel puțin o carte sau 10 studii teologice științifice de minimum 10 pagini, fiecare, redactate cu onestitate academică;

²⁹² Cf. hot. Sf. Sinod nr. 5805/23 februarie 2000, nr. 1003/6 iulie 2005, nr. 3903/21 octombrie și 4 noiembrie 2005, nr. 283/18 ianuarie 2006 și hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

e) au cel puțin 5 ani de slujire liturgică și de activitate administrativă la Centrul eparhial sau în învățământul teologic ori în cadrul unei mănăstiri sau în alte activități misionare încredințate de chiriarhul lor;

f) sunt buni cunoscători a cel puțin unei limbi moderne de circulație internațională;

g) sunt buni oratori, au capacitate de comunicare deosebită și spirit de lucru în echipă.

(5) În cazuri excepționale, de urgență pastorală și misionară, cu precădere privind eparhiile din afara granițelor țării sau în situații similare din țară, Sfântul Sinod poate aproba derogări de la condițiile prevăzute de alin. (4) lit. d), e) și f).

(6) Propunerea de candidați dintre arhimandriții sau preoții văduvi (prin deces) trebuie să fie însoțită de recomandarea scrisă a chiriarhului eparhiei de care aceștia aparțin, de *curriculum-vitae* și de memoriul de activitate.

(7) Pentru alegerea arhiepiscopului sau a episcopului eparhiot, Sinodul mitropolitan, prezidat de mitropolitul locului, stabilește, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, o listă de 2 candidați, ierarhi eligibili sau alte persoane care întrunesc condițiile prevăzute de alin. (1)-(6), cu motivarea fiecărei propuneri. **Votarea se desfășoară în conformitate cu procedura prevăzută de art. 127 alin. (2) lit. b)-i) din prezentul statut, cu adaptările adecvate.**

(8) După consultarea prevăzută la alineatul precedent, Sinodul mitropolitan se consultă, într-o ședință specială, cu membrii Adunării eparhiale ai eparhiei vacante, la care participă un decan și un director de la instituțiile de învățământ teologic din cuprinsul eparhiei, desemnați de mitropolit²⁹³. Consultarea are loc la sediul mitropoliei, la data stabilită de mitropolit în acord cu ierarhii din mitropolia respectivă, informând despre aceasta pe Patriarhul României.

(9) În numele și pe baza listei stabilite de Sinodul mitropolitan, în cadrul consultării deschise cu Adunarea eparhială și cu delegații de drept, mitropolitul expune cerințele pastorale ale eparhiei vacante și prezintă lista celor 2 candidați eligibili care au obținut cele mai multe voturi în cadrul consultării din Sinodul mitropolitan, apoi solicită opinia Adunării eparhiale și a delegaților de drept privind menținerea listei cuprinzând numele celor 2 candidați sau completarea ei motivată cu încă un candidat dintre ierarhii eligibili sau dintre arhimandriții și preoții văduvi (prin deces), care întrunesc condițiile prevăzute de alin. (1)-(6), respectând procedura prevăzută de art. 127 alin. (2) lit. b)-h), cu adaptările adecvate, astfel:

a) Dacă votul deschis al Adunării eparhiale și al delegaților de drept este pozitiv, adică jumătate plus unu din voturile valide, se va trece la votarea secretă pentru a se obține încă un candidat din lista candidaților eligibili; fiecare votant va propune doar un nume din lista candidaților eligibili;

b) **Votarea se face cu respectarea procedurii prevăzute de art. 127 alin. (2) lit. b)-h), cu adaptările adecvate;**

c) Președintele, ajutat de secretar și de doi bărbați de încredere desemnați din rândul membrilor clerici și mireni ai Adunării eparhiale, verifică dacă buletinele de vot sunt șampilate și conțin numele candidaților eligibili, stabiliți prin votul secret consultativ al celor prezenți;

d) În cadrul votării secrete consultative se exprimă prin vot numai membrii Adunării eparhiale și delegații de drept participanți la ședința specială. Numele candidatului care a obținut jumătate plus unu din voturile valide, după una sau mai multe votări, este adăugat la lista întocmită de Sinodul mitropolitan.

(10) Lista întocmită de Sinodul mitropolitan, completată în urma consultării prevăzute de alin. (8)-(9), este înaintată Sfântului Sinod cu proces-verbal.

(11) Sfântul Sinod, primind lista candidaților eligibili, întocmită în conformitate cu prevederile alin. (1)-(9), examinează motivarea fiecărei propuneri de candidați, în vederea confirmării. În cazul în care, în urma discuțiilor, se consideră necesar, prin vot deschis, cu jumătate plus unu din voturile

²⁹³ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 5805/23 februarie 2000.

valide, Sfântul Sinod dispune completarea listei cu încă un candidat eligibil dintre cei care întrunesc condițiile prevăzute de alin. (1)-(6), potrivit procedurii înscrise la alin. (9), cu adaptările adecvate.

(12) În cazul candidaților înscriși pe listă, care nu sunt arhieriei, înaintea alegerii, Sfântul Sinod dispune cercetarea lor canonică privind: canoanele care se referă la demnitatea și activitatea arhierescă, prevederile statutare referitoare la atribuțiile Sfântului Sinod, atribuțiile ierarhilor eparhioți, atribuțiile episcopilor-vicari patriarhali, episcopilor-vicari și arhierelor-vicari, prioritățile pastorale și misionare ale Bisericii Ortodoxe Române și principalele activități aflate în desfășurare în Biserică.

(13) Lucrările Sfântului Sinod pentru alegerea arhiepiscopului sau a episcopului eparhiot sunt deschise și închise de către Patriarhul României și sunt prezidate de către mitropolitul locului. În caz de absență motivată sau vacanță a scaunului mitropolitan, alegerea este prezidată de Patriarhul României.

(14) În vederea alegerii arhiepiscopului sau a episcopului eparhiot de către Sfântul Sinod, pe buletinul de vot se înscriu, în ordinea dipticelor și a rangurilor bisericești, numele celor 2, 3 sau 4 candidați propuși prin vot secret consultativ de Sinodul mitropolitan, de clericii și mirenii participanți la consultare, precum și de către Sfântul Sinod.

(15) Alegerea arhiepiscopului sau a episcopului eparhiot de către Sfântul Sinod se desfășoară în conformitate cu modalitatea de votare prevăzută de art. 128 alin. (2)-(3) și art. 127 alin. (2) lit. b)-h), cu adaptările adecvate.

(16) Arhiepiscop sau episcop eparhiot ales devine candidatul care a obținut jumătate plus unu din totalul voturilor valide. Dacă nici unul dintre candidați nu a întrunit numărul necesar de voturi, se organizează o nouă votare, la care participă primii 2 candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi. Este ales cel care a întrunit jumătate plus unu din totalul voturilor valide. În caz de paritate, decid sorții.

(17) Rezultatul alegerii se consemnează într-un proces-verbal la care se anexează buletinele voturilor exprimate. Președintele anunță solemn numele celui ales, după care predă conducerea ședinței Patriarhului României.

D. Alegerea episcopilor-vicari patriarhali, episcopilor-vicari și arhierelor-vicari²⁹⁴

Art. 131 – (1) Alegerea episcopilor-vicari patriarhali, episcopilor-vicari și arhierelor-vicari se face prin votul secret al Sfântului Sinod, cu jumătate plus unu din totalul voturilor valide. În acest scop, Patriarhul, mitropoliții, arhiepiscopii și episcopii eparhioți propun 2 candidați dintre arhimandriții sau dintre preoții văduvi (prin deces), care întrunesc condițiile prevăzute de art. 130 alin. (1)-(6), chiar și din alte eparhii, cu acordul prealabil al chiriarhilor eparhiilor de care aceștia aparțin canonic²⁹⁵.

(2) Episcopii-vicari patriarhali se aleg, prin vot secret, de către Sfântul Sinod, la propunerea Patriarhului, făcută în consultare cu Sinodul Permanent.

(3) Episcopii-vicari și arhierelor-vicari de la eparhii se aleg, prin vot secret, de către Sfântul Sinod, la propunerea chiriarhului, făcută în consultare cu Sinodul mitropolitan.

(4) Propunerea candidaților de episcop-vicar la arhiepiscopii și de arhieru-vicar la episcopii, precum și înființarea posturilor aferente²⁹⁶, se pot face numai cu respectarea prevederilor art. 88 lit. k) din prezentul statut;

(5) Propunerile Patriarhului pentru alegerea episcopilor-vicari patriarhali, precum și propunerile chiriarhilor pentru alegerea episcopilor-vicari și arhierelor-vicari se fac în cadrul consultării deschise

²⁹⁴ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 1003/6 iulie 2005, nr. 3903/21 octombrie și 4 noiembrie 2005, nr. 283/18 ianuarie 2006 și hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

²⁹⁵ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 897/11 februarie 2010.

²⁹⁶ Potrivit hot. Sf. Sinod nr. 897/11 februarie 2010, „propuneri de înființare de noi posturi de episcop-vicar sau de arhieru-vicar la eparhii se pot face numai după o consultare prealabilă a ierarhului eparhiot cu Patriarhul României și a Patriarhiei Române cu instituțiile administrației publice centrale cu competențe în domeniul cultelor, privind posibilitatea alocării sumelor necesare de la bugetul de stat pentru indemnizații aferente acelor posturi”.

cu organismele bisericești menționate la alin. (2)-(3), iar hotărârea se ia prin vot secret consultativ, respectând procedura prevăzută de art. 127 alin. (2) lit. b)-h), cu adaptările adecvate²⁹⁷.

(6) Candidații pentru funcțiile de episcop-vicar patriarhal, episcop-vicar și arhiereu-vicar trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute de art. 130 alin. (4) și vor fi examinați canonic în conformitate cu prevederile art. 130 alin. (12) și pe baza dosarului de candidare care cuprinde: *curriculum-vitae*, acte de stare civilă, acte de studii, acte de hirotonie, memoriul de activitate, binecuvântarea (aprobarea scrisă a) chiriarhului.

(7) Ședința Sfântului Sinod pentru alegerea de episcop-vicar patriarhal, episcop-vicar și arhiereu-vicar este prezidată de Patriarh. Alegerea se desfășoară în condițiile art. 127 alin. (2) lit. b)-h), cu adaptările adecvate.

(8) Nici un candidat nu poate fi ales dacă nu a obținut jumătate plus unu din voturile valide și dacă nu a întrunit un număr de voturi egal cu o treime din numărul ierarhilor prezenți. În această situație, conform art. 127 alin. (2) lit. b)-g), Sfântul Sinod, prin vot secret consultativ, va desemna un nou candidat dintre arhimandriții sau preoții văduvi (prin deces), care întrunesc condițiile prevăzute de art. 130 alin. (1)-(6). Numele celui desemnat se adăugă pe buletinul de vot alături de candidatul care, la votarea precedentă, a întrunit cel mai mare număr de voturi, deși nu a obținut majoritatea necesară. Votarea se desfășoară potrivit art. 127 alin. (2) lit. b)-h) și se repetă până la obținerea unui rezultat pozitiv.

E. Alegerea ierarhilor de la eparhiile ortodoxe române din afara granițelor țării²⁹⁸

Art. 132 – (1) Alegerea mitropoliților, arhiepiscopilor și episcopilor de la eparhiile ortodoxe române din afara granițelor țării se face de către Sfântul Sinod din cei unu sau doi candidați propuși de Adunarea eparhială a eparhiei vacante, conform statutului de organizare și funcționare al acesteia, aprobat de Sfântul Sinod. În cazul în care Adunarea eparhială propune un singur candidat, iar acesta nu este ales de Sfântul Sinod, Adunarea eparhială va propune Sfântului Sinod un al doilea candidat.

(2) Episcopii-vicari și arhiereii-vicari de la eparhiile ortodoxe române de peste hotare se aleg, prin vot secret, de către Sfântul Sinod, la propunerea chiriarhului, făcută în consultare cu **Sinodul mitropolitan sau** cu organismele eparhiale prevăzute în propriile statute de organizare și funcționare aprobate de Sfântul Sinod și în acord cu prevederile prezentului statut.

F. Hirotonia și întronizarea²⁹⁹

Art. 133 – (1) Întronizarea se face potrivit rânduielilor canonice și după datinile Bisericii Ortodoxe Române³⁰⁰. Numele celor aleși se comunică Președintelui României, primului-ministru și **instituției administrației publice centrale** de resort. Întronizarea ierarhilor eparhioți din afara granițelor României va fi adusă la cunoștința principalelor autorități civile și bisericești din țările respective.

(2)³⁰¹ Gramata de întronizare este emisă de către Sfântul Sinod pentru Patriarhul României (**gramata sinodală**), de către Patriarhul României pentru mitropoliți și pentru ierarhii eparhiilor care sunt în jurisdicția directă a Patriarhiei Române (**gramata patriarhală**) și de către mitropolit pentru arhiepiscopii și episcopii din mitropolie (**gramata mitropolitană**). Pentru episcopii-vicari patriarhali, episcopii-vicari și arhiereii-vicari, **Președintele Sfântului Sinod emite actul patriarhal de confirmare a alegerii**.

(3) În cazul când cel ales nu este arhiereu, el va fi hirotonit de către mitropolitul locului împreună

²⁹⁷ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 897/11 februarie 2010.

²⁹⁸ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 1003/6 iulie 2005, nr. 3903/21 octombrie și 4 noiembrie 2005, nr. 283/18 ianuarie 2006 și hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

²⁹⁹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 1003/6 iulie 2005, nr. 3903/21 octombrie și 4 noiembrie 2005, nr. 283/18 ianuarie 2006 și hot. ANB nr. 283/1 martie 2006.

³⁰⁰ Cf. hot. ANB nr. 9084/26 sept. 1990.

³⁰¹ Cf. hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973.

cu cel puțin alți 2 arhieri, și numai după aceea poate primi gramata de întronizare³⁰² sau actul de confirmare, după caz.

SECȚIUNEA a III-a

Despre vacanțe

Art. 134 – (1)³⁰³ În caz de vacanță a scaunului de Patriarh al României, locotenența patriarhală îi revine de drept primului ierarh din ordinea prevăzută de art. 12 alin. (2) din prezentul statut; **când se constată** indisponibilitate sau refuz, următorului, și așa mai departe.

(2) **La vacantarea scaunului** de mitropolit, arhiepiscop și episcop eparhiot, **sau la înființarea unei noi eparhii**, Patriarhul României, pentru mitropoliți și mitropoliții, pentru eparhiile sufragane, vor numi **locțiitor** până la întronizarea noilor titulari³⁰⁴.

(3) Pe durata vacanței, locțiitorul de Patriarh, de mitropolit, de arhiepiscop și de episcop eparhiot rezolvă doar problemele curente ale eparhiei vacante, respectiv ale Administrației Patriarhale, în cazul locțiitorului de Patriarh, fără dreptul de a **desființa structurile (instituții și posturi) bisericești și de a înstrăina sau de a** schimba destinația bunurilor bisericești³⁰⁵.

(4) În caz de vacanțe la protopopiate, parohii și mănăstiri, chiriarhii vor lua măsuri pentru asigurarea suplinirii până la numirea noilor titulari³⁰⁶.

CAPITOLUL III

SECȚIUNEA I

Asistența religioasă în Biserica Ortodoxă Română

Art. 135 – (1) Biserica Ortodoxă Română, prin eparhiile sale, are responsabilitatea asigurării asistenței religioase³⁰⁷ și a personalului bisericesc aferent desfășurării acesteia în armată, în sistemul penitenciar, în unități medicale, în așezăminte de asistență socială și în unități de învățământ, în condițiile prevăzute de lege, de protocoalele sau acordurile încheiate cu autoritățile publice sau cu alte persoane juridice³⁰⁸.

(2) Normele generale de asistență religioasă în aceste unități, cu caracter unitar în întreaga Biserică Ortodoxă Română, se aprobă de către Sfântul Sinod, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

(3) Personalul clerical din aceste domenii **de activitate** se recrutează, cu acordul **scris al** chiriarhului locului, dintre doctorii, absolvenții de masterat și licențiații în teologie, cu respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești, în condițiile legii.

(4) Îndrumarea pastoral-misionară și jurisdicția canonic-disciplinară a personalului clerical din aceste unități aparțin în exclusivitate eparhiilor pe raza cărora activează preoții respectivi.

Art. 136 – (1) Numirea, transferarea și revocarea personalului clerical care asigură asistența religioasă în unitățile prevăzute de art. 135 alin. (1) se fac cu acordul comun al eparhiei și al unității angajatoare, cu respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Preoții, diaconii și cântăreții bisericești de la parohii au îndatorirea de a acorda asistență

³⁰² Cf. hot. ANB nr. 9084/26 sept. 1990.

³⁰³ Cf. hot. ANB nr. 8576/10 iunie 1973.

³⁰⁴ Cf. can. 25 IV ecum.

³⁰⁵ Cf. can. 25 IV ecum; 35 trulan; 15 Ancira.

³⁰⁶ Cf. can. 2 ap.

³⁰⁷ Cf. Matei 25, 36; Ioan 13, 34; Luca 6, 36; II Cor. 1, 4; 2, 7; I Tes. 4, 18; 5, 14; Filip. 4, 14; I Tim. 5, 10.

³⁰⁸ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 1691/9 mai 1991, nr. 4951/13 iulie 1994, nr. 3398/1997, nr. 3998/29 octombrie 1999.

religioasă tuturor categoriilor de credincioși din unitățile militare³⁰⁹, penitenciare³¹⁰, **unitățile medicale, de asistență socială³¹¹** și din unitățile de învățământ de pe raza parohiilor lor, ori de câte ori vor fi solicitați³¹².

SECȚIUNEA A II-A

Asistența socială și medicală în Biserica Ortodoxă Română

Art. 137 – (1) Sistemul de asistență socială și medicală al Bisericii Ortodoxe Române este integrat și funcționează în cadrul structurilor sale administrativ-organizatorice sau în organizații social-filantropice patronate de **Biserică³¹³**.

(2) Biserica Ortodoxă Română, prin unitățile sale componente locale și centrale (parohia, mănăstirea, protopopiatul, vicariatul, eparhia, mitropolia și Patriarhia), precum și prin organizațiile neguvernamentale care funcționează cu aprobarea autorităților bisericești competente, asigură servicii sociale și medicale, acreditate conform legislației în vigoare.

(3) Personalul care își desfășoară activitatea în așezămintele de asistență socială ale Bisericii se recrutează, în primul rând, dintre absolvenții facultăților de teologie, specializarea **teologie-asistență socială, iar cel din așezămintele de asistență medical din rândul personalului specializat³¹⁴, în condițiile legii.**

(4) Beneficiarii serviciilor sociale și medicale oferite în cadrul Bisericii Ortodoxe Române sunt persoane, grupuri și comunități aflate în situații de dificultate, fără discriminare.

(5) Furnizorii de servicii sociale și medicale din cadrul Bisericii Ortodoxe Române, prevăzuți la alin. (2), își desfășoară activitatea socială și medicală în nume propriu sau prin parteneriate cu instituțiile specializate ale statului, ale administrației locale sau ale organizațiilor neguvernamentale.

(6) **Furnizorii de servicii sociale și medicale pot înființa și administra cabinete medicale, centre de diagnostic și tratament, unități spitalicești cu internare de zi și continuă, farmaciile cu regim închis și deschis, precum și centre de recuperare și îngrijiri paleative, cu respectarea prevederilor prezentului statut și a legislației bisericești și civile în vigoare.**

Art. 138 – (1) Strategia și planurile de acțiune în domeniul asistenței sociale și medicale bisericești se aprobă de către Sfântul Sinod³¹⁵, iar la nivelul eparhiilor, de către **Permanența Consiliului eparhial³¹⁶**.

(2) Elaborarea strategiei și a planurilor de acțiune în domeniul asistenței sociale și medicale bisericești se realizează de către Sectorul social-filantropic, care funcționează atât la nivelul Administrației Patriarhale, cât și la cel al eparhiilor.

Art. 139 – (1) Lăcașurile de cult din instituțiile amintite la art. 135 alin. (1) din prezentul statut funcționează, de regulă, ca subunități de cult (paraclise), cu sau fără personalitate juridică, arondate

³⁰⁹ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 1691/9 mai 1991, 5074/25 iulie 1991, nr. 1091/10 mai 1995, 7242/24 octombrie 1995, 5211/23 octombrie 1996, 858/13 februarie 1997, 5223/30 septembrie 1997, 5995/30 septembrie 1997, 4004/29 octombrie 1999, 243/19 februarie 2001. Din punct de vedere juridic, **constituirea și organizarea clerului militar sunt reglementate prin Legea nr. 195/6 noiembrie 2000**, publicată în *Monitorul Oficial* nr. 561 din 13 noiembrie 2000.

³¹⁰ Cf. Matei 25, 31-46; hot. Sf. Sinod nr. 3623/6 iulie 1993, 6330/5 octombrie 1993, 894/19 februarie 1998, 5528/15 decembrie 1998, 534/4 februarie 1999.

³¹¹ Cf. Matei 25, 31-46; hot. Sf. Sinod nr. 3623/6 iulie 1993, 6330/5 octombrie 1993, 894/19 februarie 1998, 5528/15 decembrie 1998, 534/4 februarie 1999.

³¹² Cf. hot. Sf. Sinod nr. 3999/1999; art. 29 alin. (5) din Constituția României.

³¹³ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 8613/17 decembrie 1991; 186/23 ianuarie 1992; 555/30 septembrie 1997; 845/13 februarie 1997; 3336/27 mai 1997; 5558/30 septembrie 1997; 4001/29 octombrie 1999; 245/19 februarie 2001.

³¹⁴ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 555/30 septembrie 1997; 4000/29 octombrie 1999.

³¹⁵ Cf. Fapte 15, 1-21; can. 14 ap., 16 Antiohia.

³¹⁶ Cf. can. 39 ap.

protopopiatelor pe teritoriul cărora se află³¹⁷.

(2) Eparhiile vor reglementa statutul administrativ-juridic al acestor subunități de cult prin acorduri încheiate cu instituțiile în cadrul cărora funcționează și care le administrează, cu respectarea prevederilor art. 185 alin. (2) din prezentul statut.

(3) Finanțarea activității în domeniul social și medical se asigură din resursele proprii ale furnizorilor de servicii sociale și medicale, din subvenții de la bugetul de stat și de la bugetele locale, din donații și sponsorizări obținute în condițiile prevăzute de lege, din subscripții publice, din fonduri nerambursabile și din venituri provenite din orice alte surse care nu contravin legislației în vigoare sau prevederilor prezentului statut.

SECȚIUNEA a III-a

Despre conferințele clerului³¹⁸

Art. 140 – (1) Preoții și diaconii, inclusiv cei din mănăstiri, precum și cei care acordă asistență religioasă în unitățile menționate la art. 135 alin. (1) sunt obligați să participe la conferințele pastoral-misionare semestriale, de primăvară și de toamnă, precum și la conferințele administrative lunare, ca formă continuă de perfecționare a pregătirii profesionale, după absolvirea unei școli teologice.

(2) Conferințele pastoral-misionare semestriale și conferințele administrative lunare au caracter teoretic și practic pentru realizarea următoarelor scopuri:

- a) apărarea învățăturii de credință și a moralei ortodoxe,
- b) perfecționarea continuă în domeniul liturgic și administrativ-bisericesc,
- c) aprofundarea și îmbogățirea cunoștințelor teologice de bază,
- d) perfecționarea ca predicatori și duhovnici,
- e) întărirea cooperării și solidarității dintre parohii,
- f) însușirea de noi metode în activitatea misionar-pastorală,
- g) cunoașterea problemelor actuale ale vieții creștine și căutarea de soluții adecvate.

(3) Pentru una dintre conferințele pastoral-misionare semestriale, care are caracter unitar în întreaga Biserică Ortodoxă Română, tema dezbaterii se stabilește anual de Sfântul Sinod, iar pentru a doua, tema se stabilește de fiecare eparhie potrivit cerințelor misionar-pastorale locale.

(4) Referatele susținute în cadrul conferințelor pastoral-misionare semestriale, apreciate în mod pozitiv de Centrul eparhial, se pot publica în revistele eparhiale.

Art. 141 – (1) Perioadele de desfășurare și modalitățile de organizare ale conferințelor pastoral-misionare semestriale se stabilesc de fiecare Centru eparhial.

(2) Conferințele administrative se organizează lunar, pe protopopiate, de către fiecare eparhie, și au ca tematică subiecte de interes local misionar-pastoral, liturgic-duhovnicesc și administrativ, economic-financiar și altele.

Art. 142 – În scopul perfecționării profesionale și al cunoașterii problemelor actuale ale vieții și activității bisericesti generale și locale, Centrele eparhiale organizează anual, pe protopopiate, conferințe ale cântăreților (cantorilor) și dascălilor (cateheților) bisericesti.

Art. 143 – Conferințele pastoral-misionare semestriale, conferințele administrative lunare și conferințele cântăreților (cantorilor) și dascălilor (cateheților) bisericesti vor fi prezidate de chiriarh sau de delegatul acestuia.

³¹⁷ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 3347/13 iunie 2000.

³¹⁸ Prin hot. Sf. Sinod nr. 7050/12 ianuarie 1994 a fost aprobată *Metodologia* de desfășurare a conferințelor pastoral-misionare semestriale.

SECȚIUNEA a IV-a
Distincțiile bisericesti

Art. 144 – Pentru activitate deosebită în domeniul lucrării bisericesti, sub raport liturgic, didactic, misionar-pastoral, cultural-publicistic, social, gospodăresc-edilitar sau administrativ-economic, **diaconii de mir pot primi rangul bisericesc onorific de arhidiacon, iar** preoții de mir pot primi următoarele ranguri **bisericesti** onorifice:

- a) sachelar³¹⁹,
- b) iconom³²⁰,
- c) iconom stavrofor³²¹.

Art. 145 – (1) Rangul de sachelar se acordă de către chiriarh preoților care au o activitate bisericescă bogată. Sachelarul poartă ca semn distinctiv brâu albastru.

(2) Rangul de iconom se acordă de chiriarh, într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial³²², preoților sachelari, care au o activitate bisericescă remarcabilă. Iconomul poartă ca semn distinctiv brâu roșu, iar la serviciile religioase, bederniță.

(3) Rangul de iconom stavrofor se acordă de chiriarh, într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial³²³, preoților iconomi, care au o activitate bisericescă excepțională. Iconomul stavrofor poartă ca semn distinctiv cruce pectorală, brâu roșu, iar la serviciile religioase, bederniță.

(4) **Rangul de arhidiacon se acordă de chiriarh, într-o ședință a Permanenței Consiliului eparhial³²⁴, diaconilor din rândul clerului de mir, cu dreptul de a purta cruce pectorală.**

(5) În caz de abateri grave, aceste distincții pot fi retrase de către chiriarh direct sau în baza unei hotărâri consistoriale³²⁵.

Art. 146 – (1) Protopopii, în timpul funcționării lor în această calitate, poartă ca semn distinctiv cruce pectorală, brâu și culion roșu, iar la serviciile religioase, bederniță.

(2) **Vicarul eparhial**, consilierii eparhiali și inspectorii eparhiali cu funcții de conducere de la eparhii, precum și inspectorii cu funcții de conducere de la Patriarhia Română, pe durata funcționării lor în aceste calități, poartă ca semn distinctiv cruce pectorală, brâu și culion ciclamen.

(3) Vicarul administrativ patriarhal, consilierii patriarhali și inspectorul general bisericesc de la Patriarhia Română, pe durata funcționării lor în aceste calități, poartă ca semn distinctiv cruce pectorală, brâu și culion violet.

(4) Cadrele didactice din învățământul preuniversitar și universitar teologic pot fi recompensate pentru activitatea lor cu ranguri acordate de chiriarh.

Art. 147³²⁶ – (1) Pentru **recompensarea morală a strădaniilor și rezultatelor activității unor personalități, clerici și mireni, din țară și de peste hotare, în diferite domenii ale vieții bisericesti sau**

³¹⁹ Din punct de vedere etimologic, termenul de „sachelar” provine din cuvântul grec σακελλάριος (cuvânt derivat din σακέλλη / σακέλιον – săculeț de bani, termen grecesc împrumutat din latinescul *sacellum* – săculeț de bani), ce desemna în perioada bizantină persoana responsabilă de problemele economice ale unei mănăstiri. Mai precis, sachelarul era cel care ținea evidența contabilă a mănăstirii. În prezent, în Biserica Ortodoxă Română, acest termen de „sachelar” reprezintă doar un rang bisericesc onorific, ce se poate acorda clericilor de mir.

³²⁰ Potrivit sfintelor canoane, *economul* este cel care administrează bunurile bisericesti din încredințarea episcopului (cf. can. 26 IV ec. și 11 VII ec.). În prezent, acest termen de „iconom” reprezintă doar un rang bisericesc onorific, ce se poate acorda clericilor de mir.

³²¹ Spre deosebire de rangul bisericesc onorific de „iconom”, cel de „iconom stavrofor” oferă posibilitatea clericului de a purta cruce pectorală.

³²² Cf. can. 14 VII ecum.

³²³ Cf. can. 14 VII ecum.

³²⁴ Cf. can. 14 VII ecum.

³²⁵ Cf. can. 14 VII ecum.

³²⁶ Coninutul art. 147 a fost aprobat prin hot. Sf. Sinod nr. 389/7 martie 2008.

publice în sprijinul Bisericii, Patriarhul României acordă următoarele diplome de onoare, ordine și distincții patriarhale:

a) Diploma de onoare „*Sfântul Apostol Andrei – Ocrotitorul României*”, clericilor și mirenilor cu o activitate bogată pe tărâm pastoral-misionar, administrativ-bisericesc, didactic-educativ și social-filantropic, al promovării dialogului interortodox, intercreștin și interreligios;

b) Ordinul „*Sanctus Stephanus Magnus*”, cu gramată, pentru clerici (însoțit de cruce pectorală) și mireni cu o activitate remarcabilă în apărarea și promovarea valorilor creștine și în slujirea Bisericii Ortodoxe;

c) Ordinul „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*”, cu gramată, pentru clerici (însoțit de cruce pectorală) și mireni cu o activitate deosebită în apărarea și promovarea valorilor creștine, în slujirea Bisericii Ortodoxe, precum și în susținerea dialogului interortodox și intercreștin;

d) Ordinul „*Sfântul Apostol Andrei – Ocrotitorul României*”, cu gramată, pentru clerici (însoțit de cruce pectorală) și mireni (clasa I – aurit, cu cocardă, clasa a II-a - argintat, clasa a III-a - bronz), unor mari personalități bisericești și civile, din țară și de peste hotare, pentru a recompensa moral strădaniile și rezultatele activității de excepție în diferite domenii ale vieții bisericești sau civile în sprijinul Bisericii;

e) Distincția onorifică „*Crucea Patriarhală*” pentru clerici și mireni, cu gramată, pentru activitate excepțională și îndelungată pe tărâm pastoral-misionar, administrativ-bisericesc, didactic-educativ și social-filantropic, al promovării dialogului interortodox, intercreștin și interreligios.

(2) În același scop, la nivelul eparhiilor, prin hotărâre a Permanenței Consiliului eparhial, se pot institui distincții arhiepiscopale sau episcopale, cu gramată, pentru clerici și mireni, după rangul eparhiei, iar la mitropolii, prin hotărâre a Sinodului mitropolitan, se pot institui distincții mitropolitane, cu gramată, pentru clerici și mireni. La instituirea acestor distincții se va avea în vedere, cu prioritate, cinstirea sfinților români.

(3) Acordarea distincțiilor patriarhale, mitropolitane și eparhiale se va face pe bază de recomandare scrisă și motivată însoțită de *curriculum-vitae* al celui propus.

(4) Descrierea distincțiilor se aprobă de către organismul bisericesc care le instituie, respectiv: Sfântul Sinod pentru diplomele, ordinele și distincțiile patriarhale, Sinodul mitropolitan pentru distincțiile mitropolitane și Permanența Consiliului eparhial pentru distincțiile eparhiale.

CAPITOLUL IV

Disciplina clerului

Art. 148 – (1) În conformitate cu Sfintele Canoane și tradiția Bisericii Ortodoxe Române, din încredințarea organismului de autoritate (episcop sau sinod de episcopi)³²⁷, exercitarea puterii de

³²⁷ În Biserica Ortodoxă, *autoritatea este expresia legală a puterii bisericești*. Natura și modalitatea de constituire a acestei autorități, precum și transmiterea acesteia diferă în mod esențial de natura autorității profane sau civile, de modalitatea acesteia de constituire și de transmitere, și, în fine, chiar și în ceea ce privește funcțiile precise pe care le îndeplinește. Astfel, autoritatea bisericească nu este o autoritate pur omenească constituită doar prin voința omului – după modul în care se constituie autoritatea civilă –, ci ea este, în mod esențial, o autoritate de natură divină, în sensul că punctul ei central, adică factorul putere pe care se fundamentează și din care se dezvoltă, nu este derivat din voința oamenilor sau constituit de aceștia, ci este un element cu care Însuși Mântuitorul Iisus Hristos a înzestrat Biserica Sa. Acest element este cunoscut sub numele de putere bisericească. Aceasta, deși este unitară, ni se înfățișează totuși sub trei aspecte după lucrările principale pentru care este destinată și pe care le îndeplinește, și anume: sub aspect de *putere învățătoarească*, sub acela de *putere sacramentală* și sub acela de *putere judecătorească*. Potrivit ecleziologiei ortodoxe, *autoritatea* în Biserică este reprezentată de către:

- CHIRIARH (la nivelul eparhiei);
- SINODUL MITROPOLITAN (la nivelul mitropoliei);
- SINODUL PATRIARHAL (la nivelul patriarhiei);
- SINODUL ECUMENIC (la nivelul Bisericii aflate în întreaga lume).

Aceste organisme de autoritate ale Bisericii (episcop sau sinod de episcopi) își exercită *puterea bisericească* fie în mod direct, fie prin intermediul unor organisme constituite în acest sens. În exercitarea puterii de judecată, organismele de autoritate ale

judecată se face prin consistoriu³²⁸, care instrumentează și propune hotărâri spre aprobare respectivului organism de autoritate.

(2) Pentru cauzele de judecată ale personalului bisericesc clerical de mir și monahal, în activitate sau pensionat, precum și pentru întreg personalul neclerical, în probleme ce privesc abateri de natură administrativă, morală și dogmatică, funcționează următoarele consistorii:

1. De judecare în fond:

- a) Consistoriul disciplinar protopopesc;
- b) Consistoriul eparhial;
- c) Consistoriul eparhial monahal.

2. De judecare în apel:

- a) Consistoriul mitropolitan;
- b) Consistoriul mitropolitan monahal.

3. De judecare în recurs: Consistoriul Superior Bisericesc.

(3) Cauzele de judecată bisericească se introduc pe rolul instanțelor disciplinare și de judecată cu aprobarea chiriarhului – în cazul consistoriilor protopopești și eparhiale³²⁹, a mitropolitului – în cazul consistoriilor mitropolitane³³⁰, și a Patriarhului – în cazul Consistoriului Superior Bisericesc³³¹.

Art. 149 – (1) **Consistoriul disciplinar protopopesc** este instanța disciplinară și de judecată pentru personalul neclerical și organismul de împăcare pentru neînțelegerile ivite în rândul personalului bisericesc, precum și între parohieni și preot.

(2) Consistoriul disciplinar protopopesc funcționează pe lângă fiecare protopopiat, cu aprobarea chiriarhului, și este format dintr-un președinte cleric și trei membri, dintre care doi membri clerici, numiți pe termen de patru ani, de către chiriarh, dintre preoții din protopopiat, cu cel puțin gradul II, doctori, absolvenți de masterat sau licențiați în teologie, care au cunoștințe canonice și juridice, precum și un membru din rândul cântăreților bisericești din protopopiat. Consistoriul disciplinar protopopesc are un grefier desemnat de președinte și numit de chiriarh.

(3) Când sunt judecate cazuri ale preoților, membrul mirean (cântărețul) nu participă la ședința de judecată.

(4) Dacă, prin hotărârea dată de Consistoriul disciplinar protopopesc, părțile nu s-au declarat împăcate, cazul se transferă, în ultimă instanță, la Consistoriul eparhial.

(5) Hotărârile Consistoriului disciplinar protopopesc privind cântăreții bisericești sunt definitive, după aprobarea lor de către chiriarh și nu pot fi atacate cu recurs la Consistoriul eparhial, cu excepția celor care prevăd pedeapsa destituirii acestora.

Art. 150 – (1) **Consistoriul eparhial** este instanță disciplinară și de judecată pentru abaterile și delictele clerului de mir, care judecă și propune chiriarhului spre aprobare, hotărâri privind

Bisericii Ortodoxe acționează fie direct, emițând sentințe de judecată, fie prin intermediul unui organism ajutător denumit Consistoriu.

³²⁸ Termenul de *consistoriu*, ce provine din termenul latin „*consistorium*” derivat al verbului *consistere* (a sta împreună), indica, în cadrul Imperiului Roman, consiliul împăratului. De-a lungul timpului, termenul *consistorium* a cunoscut o lungă evoluție semantică putând fi tradus prin „ședință”, „adunare”, „consiliu”, „loc de întâlnire, de așteptare” etc. În Biserica Ortodoxă, prin termenul *consistoriu* se indică o reuniune formală a unor colaboratori ai unui episcop sau a unui sinod de episcopi, reuniune ce, pentru anumite cazuri, se constituie în instanță bisericească abilitată, din încredințarea respectivului episcop sau a sinodului de episcopi, să instrumenteze cauze de judecată și să propună autorității bisericești, spre analiză și aprobare, o decizie pentru acea cauză

³²⁹ Cf. can. 32 apostolic, 62 Cartagina.

³³⁰ Cf. can. 34 ap., 5 I ecum., 6 și 9 Antiohia.

³³¹ Cf. can. 34 ap., 5 I ecum., 9 și 17 IV ecum., 6 și 9 Antiohia.

sanționarea acestora³³². Hotărârile Consistoriului eparhial devin definitive după aprobarea lor de către chiriarh³³³.

(2) Când se judecă numai cazuri ale personalului neclerical, în care s-a aplicat pedeapsa destituirii, la ședință participă și un cântăreț bisericesc numit de chiriarh, la propunerea protopopului, altul decât cel care face parte din Consistoriul disciplinar protopopesec.

(3) Hotărârile Consistoriului protopopesec în cazul destituirii personalului neclerical, atacate cu recurs la Consistoriul eparhial, devin definitive și irevocabile, după ce hotărârea Consistoriului eparhial a fost aprobată de către chiriarh³³⁴.

(4) Consistoriul eparhial funcționează la fiecare arhiepiscopie și episcopie, din încredințarea chiriarhului, și este format din 3 membri titulari și 2 membri supleanți. Membrii acestui Consistoriu sunt preoți, cu cel puțin gradul II, doctori, absolvenți de masterat sau licențiați în teologie, care au cunoștințe canonice și juridice.

(5) Membrii Consistoriului eparhial se aleg la propunerea chiriarhului de către Adunarea eparhială, pe termen de 4 ani.

(6) Numirea membrilor Consistoriului eparhial, precum și a președintelui, din rândul titularilor, se face prin decizie chiriarhală³³⁵.

(7) Consistoriul eparhial are un grefier cleric, numit de chiriarh.

Art. 151 – (1) **Consistoriul eparhial monahal** este instanță disciplinară și de judecată pentru abaterile și delictele clerului monahal, care judecă și propune chiriarhului spre aprobare hotărâri privind sanționarea acestora³³⁶. Hotărârile Consistoriului eparhial monahal devin definitive după aprobarea lor de către chiriarh³³⁷.

(2) Consistoriul eparhial monahal funcționează la fiecare arhiepiscopie și episcopie, din încredințarea chiriarhului și este format din 3 membri titulari și 2 membri supleanți.

(3) Membrii Consistoriului eparhial monahal sunt desemnați de chiriarh dintre arhimandriții și protosinghelii din mănăstirile eparhiei, care s-au remarcat printr-o viață duhovnicească aleasă, doctori, absolvenți de masterat sau licențiați în teologie, care au cunoștințe canonice și juridice.

(4) Numirea membrilor Consistoriului eparhial monahal, precum și a președintelui, din rândul titularilor, se face prin decizie chiriarhală, pe o perioadă de 4 ani.

(5) Consistoriul eparhial monahal are un grefier numit de chiriarh, din rândul clerului monahal de la Centrul eparhial.

Art. 152 – Eparhiile care nu au un număr suficient de monahi pentru a constitui Consistoriul eparhial monahal, cu acordul mitropolitului locului, pot apela la un Consistoriu eparhial monahal al unei eparhii învecinate.

Art. 153 – (1) **Consistoriul mitropolitan** este instanță disciplinară și de judecată a recursurilor clerului de mir aparținând de eparhiile sufragane mitropoliei, sancționat cu depunerea din treapta preoției, precum și a apelurilor împotriva hotărârilor de caterisire.

(2) Hotărârile Consistoriului mitropolitan privind depunerea din treapta preoției sunt definitive și irevocabile, după aprobarea de către Sinodul mitropolitan³³⁸. Hotărârile Consistoriului mitropolitan privind apelul împotriva pedepsei caterisirii se aprobă de către mitropolitul locului³³⁹ și pot fi atacate

³³² Cf. can. 32 apostolic, 62 Cartagina.

³³³ Cf. can. 39 ap., 57 Laodiceea.

³³⁴ Cf. can. 39 ap., 57 Laodiceea.

³³⁵ Cf. can. 39 ap., 57 Laodiceea.

³³⁶ Cf. can. 32 apostolic, 9 IV ecum., 62 Cartagina.

³³⁷ Cf. can. 39 ap., 57 Laodiceea.

³³⁸ Cf. can. 5 Sin. I ecum., 6 Sin. II ecum., 9 și 17 IV ecum., 6 și 20 Antiohia, 14 Sardica

³³⁹ Cf. can. 14 Sardica.

cu recurs la Consistoriul Superior Bisericesc³⁴⁰.

(3) Consistoriul mitropolitan funcționează la fiecare mitropolie, din încredințarea Sinodului Mitropolitan, și este format din 3-5 membri titulari și 2 supleanți, aprobați de Sinodul mitropolitan³⁴¹, dintre preoții desemnați de Adunările eparhiale ale eparhiilor din mitropolie (aleși pe o perioadă de 4 ani), alții decât cei desemnați în Consistoriile eparhiale, care îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 150 alin. (4) din prezentul statut.

(4) Președintele Consistoriului mitropolitan este numit prin decizie a mitropolitului dintre membrii acestuia, aprobați de Sinodul mitropolitan, iar greșierul este numit tot de mitropolit, din personalul clerical al Centrului eparhial de reședință a mitropoliei.

Art. 154 – (1) **Consistoriul mitropolitan monahal** este instanță disciplinară și de judecată a recursurilor clerului monahal aparținând de eparhiile sufragane mitropoliei, sancționat cu depunerea din treapta preoției, precum și a apelurilor împotriva hotărârilor de caterisire.

(2) Hotărârile Consistoriului mitropolitan monahal privind depunerea din treapta preoției sunt definitive și irevocabile, după aprobarea de către Sinodul mitropolitan³⁴². Hotărârile Consistoriului mitropolitan monahal privind apelul împotriva pedepsei caterisirii se aprobă de mitropolitul locului³⁴³ și pot fi atacate cu recurs la Consistoriul Superior Bisericesc³⁴⁴.

(3) Consistoriul mitropolitan monahal funcționează la fiecare mitropolie, din încredințarea Sinodului Mitropolitan, și este format din 3-5 membri titulari și doi supleanți, numiți de mitropolit dintre arhimandriții și protosinghelii recomandați de eparhiile din mitropolie, alții decât cei desemnați în consistoriile eparhiale monahale³⁴⁵, care îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 151 alin. (3) din prezentul statut.

(4) Președintele Consistoriului mitropolitan monahal este numit prin decizie a mitropolitului dintre membrii acestuia, aprobați de Sinodul mitropolitan, iar greșierul este numit tot de mitropolit, din personalul clerical monahal al Centrului eparhial de reședință a mitropoliei.

Art. 155 – (1) **Consistoriul Superior Bisericesc**³⁴⁶ este cea mai înaltă instanță disciplinară și de judecată pentru clerul de mir sau monahal, care judecă recursurile împotriva hotărârilor de caterisire

³⁴⁰ Cf. can. 9 și 17 IV ecum.

³⁴¹ Cf. can. 96 Cartagina.

³⁴² Cf. can. 5 Sin. I ecum., 6 Sin. II ecum., 9 și 17 IV ecum., 6 și 20 Antiohia, 14 Sardica.

³⁴³ Cf. can. 14 Sardica.

³⁴⁴ Cf. can. 9 și 17 IV ecum.

³⁴⁵ Cf. can. 96 Cartagina.

³⁴⁶ După ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie în anul 1925, a fost promulgată și Legea pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române împreună cu Statutul anexat. În *Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române* din anul 1925 era prevăzut și CONSISTORIUL SPIRITUAL CENTRAL, pe lângă Sfântul Sinod, ca „instanță de recurs și pentru asigurarea unității de jurisprudență, pentru afacerile disciplinare și judecătorești venite de la consistoriile spirituale mitropolitane”(art. 19). În *Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române* din anul 1948, era prevăzut CONSISTORIUL CENTRAL BISERICESC ca organism de recurs pentru hotărârile consistoriilor eparhiale, cu excepția celor prin care s-a aplicat pedeapsa caterisirii (art. 150-151). În anul 1998, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât încetarea activității CONSISTORIULUI CENTRAL BISERICESC și constituirea Sinodului mitropolitan ca instanță de recurs (temei 3505/1998). Prin urmare, în *Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române* din anul 2008, CONSISTORIUL MITROPOLITAN a fost prevăzut ca „instanță de judecare a recursurilor admise, în principiu, de Sinodul mitropolitan sau de Sfântul Sinod”(art. 153§3). *Comisia pentru Statut și regulamente*, reunită la Reședința Patriarhală în perioada 1-2 septembrie 2010, luând act de faptul că doctrina canonică ortodoxă prevede pentru o Biserică locală autocefală un sistem de judecată cu două căi de atac ale unor sentințe emise de prima instanță, și anume *apelul și recursul*, de faptul că în Bisericele Ortodoxe surori s-a păstrat, în general, sistemul de judecată cu instanțe specifice fiecărui organism de autoritate (episcop și sinod de episcopi), și cu două căi de atac ale unor sentințe emise de prima instanță, și anume *apelul și recursul*, precum și de faptul că în Biserica Ortodoxă Română a existat până în anul 1998 un CONSISTORIUL CENTRAL BISERICESC, ca instanță de recurs, a înaintat propunerea de constituire, în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, a CONSISTORIULUI SUPERIOR BISERICESC ca organism care, din încredințarea Sfântului Sinod, să instrumenteze recursurile la deciziile de caterisire ale unui Consistoriu mitropolitan din cadrul Patriarhiei Române și să propună Sfântului Sinod, spre analiză și aprobare, soluții la aceste recursuri.

pronunțate de un consistoriu eparhial și menținute de un consistoriu mitropolitan³⁴⁷. Hotărârile Consistoriului Superior Bisericesc privind recursurile împotriva pedepsei caterisirii sunt definitive și irevocabile, după aprobarea lor de către Sfântul Sinod³⁴⁸.

(2) Consistoriul Superior Bisericesc funcționează la Patriarhia Română și este format din 6 membri, preoți având gradul I, desemnați de sinoadele mitropolitane din țară, alții decât cei desemnați în consistoriile eparhiale sau mitropolitane³⁴⁹, care îndeplinesc condițiilor prevăzute de art. 150 alin. (4) din prezentul statut.

(3) În cazul judecării recursurilor în materie de caterisire ale unor clerici din rândul cinului monahal pronunțate de un consistoriu eparhial monahal și menținute de un consistoriu mitropolitan monahal, la ședințe participă, în calitate de membru, și un exarh de mănăstiri, desemnat cu respectarea prevederilor art. 113 lit. f) și art. 114 alin. (4) lit. k) din prezentul statut.

(4) În cazul judecării recursurilor în materie de caterisire pronunțate de un consistoriu eparhial și menținute de un consistoriu mitropolitan din afara granițelor țării, la ședințe participă, în calitate de membru, și un cleric desemnat de Sinodul mitropolitan, în condițiile prevăzute de alin. (2).

(5) Președintele Consistoriului Superior Bisericesc este numit prin decizie a Patriarhului dintre cei șase membri aprobați de Sfântul Sinod, iar grefierul este numit de Patriarh din personalul Cancelariei Sfântului Sinod.

Art. 156 – Pentru atitudine părtinitoare în exercitarea funcției lor în consistorii, membrii oricărui consistoriu pot fi revocați de către autoritatea care i-a numit sau confirmat³⁵⁰.

Art. 157 – (1) Hotărârile instanțelor de judecată sunt puse în aplicare de către autoritatea bisericească investită în acest scop³⁵¹.

(2) În baza autonomiei cultelor, prevăzută de lege și a competențelor specifice lor, instanțele de judecată bisericească soluționează probleme de disciplină internă, iar hotărârile instanțelor bisericești la toate nivelurile nu sunt atacabile în fața instanțelor civile³⁵².

Art. 158 – Sfântul Sinod este unica instanță de judecată canonică a membrilor săi pentru orice fel de abateri de la învățătura și disciplina Bisericii³⁵³.

Art. 159 – În caz de urgență pastorală, potrivit prevederilor Sfintelor Canoane, chiriarhul poate hotărî singur sancțiuni disciplinare pentru personalul bisericesc³⁵⁴, conform Regulamentului de procedură al instanțelor disciplinare și de judecată ale Bisericii Ortodoxe Române.

Art. 160 – Personalul bisericesc trimis în fața instanțelor de judecată bisericească în calitate de acuzat, poate fi asistat în fața tuturor instanțelor bisericești de un apărător ales de acuzat din lista de apărători bisericești³⁵⁵, numiți prin decizie chiriarhală din rândul celor admiși în urma examenului pentru apărători³⁵⁶.

³⁴⁷ Cf. can. 9 și 17 IV ecum.

³⁴⁸ Cf. Fapte 15, 1-21; can. 14 ap., 16 Antiohia.

³⁴⁹ Cf. can. 96 Cartagina.

³⁵⁰ Cf. can. 15 Cartagina.

³⁵¹ Potrivit ecleziologiei ortodoxe, *autoritatea* în Biserică este reprezentată de către: CHIRIARH (la nivelul eparhiei); SINODUL MITROPOLITAN (la nivelul mitropoliei); SINODUL PATRIARHAL (la nivelul patriarhiei); SINODUL ECUMENIC (la nivelul Bisericii aflate în întreaga lume).

³⁵² Cf. can. 12 Antiohia, 15 și 104 Cartagina. Cf. și art. 26 alin (1) din Legea 489/2006. Totodată, trebuie notat și faptul că, potrivit art. 26 alin. (3) din Legea 489/2006, „*existența organelor proprii de judecată nu înlătură aplicarea legislației cu privire la contravenții și infracțiuni în sistemul jurisdicțional*”.

³⁵³ Cf. can. 74 ap., 6 II ecum., 3 Sardica.

³⁵⁴ Cf. can. 39 ap., 8 IV ecum.

³⁵⁵ Cf. 75 și 97 Cartagina.

³⁵⁶ Cf. can. 2 IV ecum.

Art. 161 – (1) Sfântul Sinod aprobă sau respinge cererile de iertare ale preoților sancționați cu pedeapsa caterisirii care, după recurs, au rămas definitive **și irevocabile**³⁵⁷, **dacă aceștia, timp de mai mulți ani, au dat sau nu dovadă de pocăință și îndreptare.**

(2) Sinodul mitropolitan aprobă sau respinge cererile de iertare ale preoților sancționați cu pedeapsa depunerii din treaptă care, după recurs, au rămas definitive **și irevocabile**³⁵⁸, **dacă aceștia, timp de mai mulți ani, au dat sau nu dovadă de pocăință și îndreptare.**

(3) Cererile de revizuire a sentințelor de caterisire, bine motivate, însoțite de actele necesare, vor fi adresate Președintelui Sfântului Sinod³⁵⁹, care le **poate** trimite spre rejudecare Consistoriului Superior Bisericesc, iar cele de revizuire a sentințelor de depunere din treapta preoției, bine motivate, însoțite de actele necesare, vor fi adresate mitropolitului locului³⁶⁰, care le **poate** trimite spre rejudecare Consistoriului mitropolitan, **dacă sunt îndeplinite condițiile regulamentare.**

PARTEA A III-A

Instituții bisericești cu scop misionar

Art. 162 – În Biserica Ortodoxă Română funcționează ca instituții cu scop misionar:

A. Institutul Biblic și de Misiune **Ortodoxă** cu patrimoniu distinct, având sectoarele: editură, tipografie și ateliere, la nivelul central al Patriarhiei;

B. Instituții media: posturi de radio și televiziune, centre și birouri de presă, agenții de știri, **edituri**, cotidiene și periodice etc., la nivelul Patriarhiei Române și al eparhiilor;

C. Centre sociale, medicale, culturale și educaționale;

D. Casa de ajutor reciproc a clerului și salariaților bisericești, la fiecare eparhie.

A. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă

Art. 163 – (1) Institutul Biblic și de Misiune **Ortodoxă** este condus de Patriarh, **iar fiecare dintre sectoarele lui este condus de un director sub îndrumarea unui episcop-vicar patriarhal sau a unui consilier patriarhal coordonator. Hotărârile privind bunul mers al Institutului se iau în ședințe ale Permanenței Consiliului Național Bisericesc, prezidate de Patriarh sau delegatul său.**

(2) Produsele Institutului Biblic și de Misiune **Ortodoxă** se distribuie eparhiilor, parohiilor, mănăstirilor și credincioșilor prin magazinele bisericești eparhiale.

(3) Editura și tipografia Institutului Biblic și de Misiune **Ortodoxă** au exclusivitate în privința editării, tipăririi și difuzării Sfintei Scripturi, a cărților de cult **și acatistelor**, a manualelor de teologie **și a manualelor de religie**, care se vor tipări numai cu aprobarea Sfântului Sinod.

Art. 164 – Eparhiile pot organiza singure edituri și tipografii, precum și ateliere de pictură și de confecționat icoane, de țesătorie și croitorie de veșminte preoțești, de broderie, de țesut covoare, de lumânări, **mobilier bisericesc** etc., pentru a împlini în exclusivitate cerințele unităților de cult din eparhie.

Art. 165 – Sfântul Sinod aprobă anual calendarul bisericesc pe baza textului elaborat de Cancelaria Sfântului Sinod, care se tipărește la tipografia Institutului Biblic și tipografiile eparhiale, cu respectarea dreptului de copy-right, iar difuzarea se face în condițiile stabilite anual de Sfântul Sinod, numai în cuprinsul fiecărei eparhii.

Art. 166 – Institutul Biblic și de Misiune **Ortodoxă**, precum și eparhiile care au tipografii și ateliere proprii, sunt obligate să ia măsurile necesare pentru respectarea prevederilor legale în vigoare privind dreptul exclusiv al Bisericii de a produce și a valorifica obiectele și bunurile necesare activității

³⁵⁷ Cf. can. 5 I ecum., 20 Antiohia.

³⁵⁸ Cf. can. 5 I ecum., 20 Antiohia.

³⁵⁹ Cf. can 19 Cartagina.

³⁶⁰ Cf. can 19 Cartagina.

de cult.

Art. 167 – Pentru susținerea activităților pastoral-misionare, cultural-educative și social-filantropice, Biserica Ortodoxă Română, prin unitățile sale de cult, poate desfășura activități economico-gospodărești.

B. Instituții media

Art. 168 – (1) La nivelul Patriarhiei Române și al eparhiilor pot funcționa, sub directa îndrumare a chiriarhului, instituții media (posturi de radio și de televiziune, centre și birouri de presă, agenții de știri, **edituri**, cotidiene și periodice etc.), a căror activitate se aprobă de organismele bisericești abilitate, în condițiile legii.

(2) În scopul păstrării, promovării și apărării unității de credință, a unității vieții bisericești și pentru coordonarea misiunii ortodoxe românești, precum și pentru a evita dublarea cheltuielilor prin acțiuni care se suprapun în același teritoriu, înființarea și desființarea de noi instituții media scrise (reviste, ziare și periodice oficiale) și audiovizuale (radio, televiziune și altele) ale Patriarhiei Române și ale centrelor eparhiale, se face cu aprobarea Sfântului Sinod, la propunerea temeinic motivată a Patriarhului României sau a chiriarhilor eparhiilor din țară și din afara granițelor țării, pe baza unui studiu bine fundamentat misionar și economic.

C. Centre sociale, medicale, culturale și educaționale

Art. 169 – La nivelul Patriarhiei Române și al eparhiilor se pot înființa și organiza, sub directa îndrumare a chiriarhului, centre sociale, medicale, culturale și educaționale, în conformitate cu prevederile statutare, regulamentare și legale în vigoare.

D. Casa de ajutor reciproc a clerului și salariaților bisericești

Art. 170 – Casele de ajutor reciproc ale clerului și salariaților bisericești din eparhii au ca scop acordarea de împrumuturi și ajutoare membrilor lor, la cererea acestora, iar activitatea lor se va desfășura potrivit propriului regulament.

PARTEA a IV-a

Dispoziții diverse

A. Dispoziții privind patrimoniul bisericesc

Art. 171 – Totalitatea bunurilor aparținând parohiilor, schiturilor, mănăstirilor, protopopiatelor, vicariatelor, episcopiiilor, arhiepiscopiiilor, mitropoliilor³⁶¹ și Patriarhiei, asociațiilor și fundațiilor constituite de Biserică, fondurile destinate unui scop bisericesc, precum și averile bisericilor fundamentale alcătuiesc patrimoniul bisericesc care aparține Bisericii Ortodoxe Române, iar regimul lui este reglementat de prezentul statut. Bunurile aflate în **folosința unităților administrative bisericești au regimul bunurilor bisericești și fac parte din patrimoniul bisericesc.**

Art. 172 – (1) Din punct de vedere al destinației lui, patrimoniul bisericesc cuprinde bunuri sacre și bunuri comune.

(2) Bunurile sacre, respectiv cele care prin sfințire sau binecuvântare sunt destinate exclusiv și direct cultului, sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile³⁶². Proprietatea asupra bunurilor sacre este exclusiv bisericească, iar cedarea folosinței poate fi acordată pe un termen de până la 3 ani, cu posibilitatea de reînnoire.

(3) Sunt bunuri sacre cele care prin sfințire sau binecuvântare sunt destinate cultului divin, precum: lăcașurile de cult (catedrale, biserici, paraclise, capele etc.), odoarele și veșmintele bisericești,

³⁶¹ Modificat și completat prin hot. ANB nr. 8567/10 iunie 1973.

³⁶² Cf. can. 2 Sf. Chiril al Alexandriei.

cărțile de ritual, cimitirele etc³⁶³.

(4) Sunt asimilate cu bunurile sacre și beneficiază de același regim juridic și: casa parohială, vatra parohială și mănăstirească, incinta Centrului eparhial, a Centrului patriarhal, reședințele chiriarhale, chiliile mănăstirilor și schiturilor, bunurile prețioase, cu valoare artistică, istorică sau datorită materialului din care sunt confecționate, precum: picturile, sculpturile, țeșăturile artistice, miniaturile, cărțile rare, documentele, lucrările din materiale scumpe etc³⁶⁴.

(5) Bunurile comune sunt cele destinate întreținerii bisericilor, a slujitorilor ei, operelor culturale, de caritate și asistență socială și medicală, precum și pentru îndeplinirea celorlalte scopuri ale Bisericii.

(6) Bunurile comune afectate întreținerii bisericilor și slujitorilor bisericești, operelor culturale, de asistență socială, medicală și filantropică, precum și pentru îndeplinirea celorlalte scopuri ale Bisericii sunt: edificiile unităților de învățământ bisericesc, edificiile administrațiilor bisericești, muzeele religioase, așezămintele și instituțiile culturale, social-medicale, filantropice și economice, terenurile agricole, pădurile, pășunile, viile, livezile, grădinile, drepturile patrimoniale, creanțele, părțile sociale, acțiunile, fondurile, hârtiile de valoare, averea în numerar etc.

(7) Terenurile agricole (arabil, pășune, islaz, livadă etc.) și pădurile unităților de cult ale Bisericii Ortodoxe Române vor fi folosite conform dispozițiilor stabilite de organismele bisericești competente.

(8) Normele generale și obligatorii privitoare la asigurarea bunurilor unităților bisericești din cuprinsul Patriarhiei Române se aprobă de Sfântul Sinod.

(9) Apartenența unui bun la categoria bunurilor sacre, în caz de îndoială, se stabilește de către Sinodul mitropolitan.

(10) Instrăinarea în orice mod (vânzare, schimb, donație, cedare de drepturi litigioase etc.) a bunurilor imobile ale unităților bisericești din eparhie, cu excepția bunurilor sacre care sunt inalienabile, se aprobă de Consiliul eparhial³⁶⁵, iar acceptarea donațiilor, legatelor, sponsorizărilor și cumpărarea de bunuri în favoarea eparhiei sau a unităților bisericești din eparhie, precum și transmiterea folosinței bunurilor imobile bisericești (închiriere, comodat, arendare etc.), a grevării cu sarcini sau afectării de servituți a acestora, se aprobă de către Permanența Consiliului eparhial³⁶⁶.

(11) Cu aprobarea prealabilă a Sinodului mitropolitan, Consiliul eparhial ia hotărâri în legătură cu instrăinarea în orice mod (vânzare, schimb, donație, cedare de drepturi litigioase etc.) a bunurilor imobile bisericești ale Centrului eparhial, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale³⁶⁷.

(12) Ori de câte ori, în documente privitoare la drepturi reale asupra bunurilor bisericești, se vorbește de mitropolie ca proprietar, prin aceasta se înțelege arhiepiscopia unde este sediul mitropoliei și organismele de conducere și reprezentare ale arhiepiscopiei respective.

(13) Ori de câte ori, în documente privitoare la drepturi reale asupra bunurilor bisericești, se utilizează pentru proprietar denumiri care nu mai sunt în uz (epitropia, eforia etc.), prin aceasta se înțelege actuala persoană juridică bisericească, căreia îi revine de drept patrimoniul respectiv; în cazul în care identificarea acesteia nu mai este posibilă, dreptul de proprietate revine Centrului eparhial sub jurisdicția căruia s-a aflat.

(14) Pentru îndeplinirea unor obiective misionar-pastorale și social-filantropice la nivel de eparhii, prin aprobarea adunărilor eparhiale, unele proprietăți ale parohiilor și mănăstirilor pot fi administrate în mod unitar și solidar de organismul eparhial abilitat în acest scop.

Art. 173 – (1) Fondurile arhivistice și bibliotecile mănăstirilor, parohiilor, protopopiatelor, episcopiiilor, arhiepiscopiiilor, mitropoliilor și ale Patriarhiei sunt proprietatea exclusivă a acestora, nu

³⁶³ Cf. can. 2 Sf. Chiril al Alexandriei.

³⁶⁴ Cf. can. 2 Sf. Chiril al Alexandriei.

³⁶⁵ Cf. can. 38 și 41 ap., 12 VII ecum., 24 și 25 Antiohia.

³⁶⁶ Cf. can. 38 și 41 ap., 12 VII ecum., 24 și 25 Antiohia.

³⁶⁷ Cf. can. 34 ap., 9 Antiohia; 33 Cartagina; cf. hot. Sf. Sinod nr. 3781/18 iunie 2009 și nr. 4645/7 iulie 2010.

pot fi înstrăinate, grevate sau urmărite și au regimul juridic al arhivelor și bibliotecilor private.

(2) Organizarea și funcționarea fondurilor arhivistice și a bibliotecilor unităților administrative bisericești se fac potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești și normelor legale în vigoare.

Art. 174 – În cazul desființării unei unități de cult sau a unei biserici fundamentale, proprietatea asupra întregului ei patrimoniu se transmite unității de cult superioare ierarhic ce va dispune de acesta cu titlu de proprietar al respectivului patrimoniu bisericesc. Patrimoniul bisericesc fără stăpân revine eparhiei în a cărei jurisdicție teritorială se află.

Art. 175 – Patrimoniul fundațiilor și asociațiilor bisericești cu personalitate juridică constituite de Biserică este proprietatea acestora și se administrează de Biserică în limita și în condițiile actelor constitutive și conform dispozițiilor prezentului statut.

Art. 176 – Bunurile care fac obiectul aporturilor de orice fel – contribuții, donații, succesiuni, legate –, precum și orice alte bunuri intrate în patrimoniul unităților componente ale Bisericii Ortodoxe Române, din țară și din afara granițelor țării, nu pot face obiectul revendicării lor ulterioare.

Art. 177 – (1) Biserica Ortodoxă Română și părțile ei componente pot deține în proprietate bunuri în străinătate a căror situație se reglementează potrivit prevederilor statutare și regulamentare proprii și legislației statelor pe teritoriul cărora se află respectivele proprietăți.

(2) Situația bunurilor bisericești sau similare din străinătate, proprietate a statului român, date în administrare eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor țării și unităților lor, **precum și reprezentanțelor și comunităților Patriarhiei Române din străinătate**, se va reglementa, la cerere, prin acorduri bilaterale între Patriarhia Română, unitatea interesată și statul român.

Art. 178 (1) Dobândirea, înstrăinarea, grevarea și administrarea patrimoniului bisericesc, controlul și verificarea gestionară se desfășoară în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare în vigoare. Forma definitivă a acestor acte este cea aprobată de **Permanența Consiliului Național Bisericesc**, de **Permanența Consiliului eparhial** sau de Sinodul mitropolitan³⁶⁸, **în conformitate cu prevederile prezentului statut**.

(2) În cazul aprobării înstrăinării unor bunuri bisericești, unitățile bisericești ortodoxe au drept de preemțiune.

(3) Actele juridice având ca obiect bunurile din patrimoniul bisericesc, încheiate cu încălcarea prevederilor prezentului statut, sunt lovite de nulitate absolută.

B. Dispoziții cu privire la edificiile bisericești și cimitirele parohiale

I. Edificiile bisericești

Art. 179 – Bisericile sunt:

- a) parohiale și filii;
- b) de cimitir;
- c) fundamentale;
- d) izolate;
- e) paraclise;
- f) catedrale;
- g) de mănăstiri;
- h) din străinătate;

i) din armată, sistemul penitenciar, unități medicale, așezăminte de asistență socială, unități de învățământ etc.

³⁶⁸ Cf. can. 33 Cartagina.

Art. 180 – (1) Bisericile parohiale sunt proprietatea parohiei, sunt integrate patrimoniului eparhiei și stau sub jurisdicția și controlul autorității arhiepiscopiei sau episcopiei. Dacă într-o parohie sunt mai multe biserici, chiriarhul o desemnează pe cea de căpetenie ca biserică parohială.

(2) În municipiile-reședință eparhială ca și în municipiile-reședință de județ, chiriarhul va **stabili** catedrala. Acolo unde există episcop-vicar sau arhieru-vicar, chiriarhul îi va **încredința** acestuia o biserică de slujire.

(3) **În eparhia sa, Chiriarhul poate desemna unele biserici ca paraclise chiriarhale, după rangul eparhiei pe care o păstorește.**

(4) Se consideră anexe ale locașului de cult și urmează regimul juridic al acestuia următoarele construcții: clopotnița, cancelaria parohială, agheasmatarul, capela mortuară, casa parohială cu dependințele sale, muzeul eparhial, **mănăstiresc** sau parohial, incinta pentru aprins lumânări, pangarul, troița, magazia pentru depozitat diverse obiecte de cult, **așezământul** cu caracter social-filantropic, arhondaricul, chilia, trapeza, orice incintă pentru desfășurarea activităților cu caracter administrativ-bisericesc, reședința chiriarhului precum și altele asemenea. Prin **așezământ cu caracter social-filantropic** se înțelege căminul de copii, azilul de bătrâni, cantina socială sau orice altă incintă destinată unei activități asemănătoare, iar **prin așezământ cu caracter medical, se înțeleg cele menționate la art. 137 alin. (6) din prezentul statut.**

Art. 181 – Bisericile din cimitire se află în administrarea parohiilor, a mănăstirilor, a protopopiatelor sau în directă dependență de Centrul eparhial.

Art. 182 – (1) Bisericile fundamentale, întemeiate pe baza actelor de fundații, se conduc potrivit acelor acte de către chiriarh sau delegatul său. Ele stau sub jurisdicția și controlul autorității arhiepiscopiei și episcopiei din punct de vedere religios, administrativ-patrimonial și gestionar ca și bisericile parohiale, supunându-se aceluiași drepturi și obligații față de eparhie.

(2) Actele de fundație ale acestor biserici vor fi puse întotdeauna în acord cu dispozițiile prezentului statut de către autoritățile bisericesti. În caz contrar, biserica, cu toate bunurile ei mobile și imobile, trece în administrarea eparhiei.

(3) Dacă o asociație sau fundație **bisericească cu scop** social-filantropic, **medical** ori cultural-**educațional** se desființează, întregul ei patrimoniu trece în proprietatea eparhiei pe teritoriul căreia se află.

Art. 183 – O biserică, imediat după sfințirea ei, trece în proprietatea și în folosința unității de cult din cadrul eparhiei, **pe teritoriul căreia a fost edificată**, cu tot terenul și clădirile afectate ei și stă sub dispozițiile prezentului statut, ținându-se seama și de actele de fundație. Eventualele condiții testamentare contrare prezentului statut se vor considera nule.

Art. 184 – (1) Bisericile izolate care nu se află pe un teritoriu locuit de vreo așezare omenească aparțin eparhiei pe teritoriul căreia se află și sunt în grija și administrarea acelei eparhii.

(2) Bisericile și edificiile monumente istorice cu caracter religios aparțin, de asemenea, eparhiei pe teritoriul căreia se află și se administrează de către aceasta.

Art. 185 – (1) Paraclisele de la reședințele eparhiale **și cele din eparhie sunt** sub autoritatea directă a chiriarhului³⁶⁹, iar cele de la mănăstiri sub autoritatea mănăstirii de care aparțin³⁷⁰.

(2) Paraclisele, capelele și bisericile din cadrul unităților militare, din sistemul penitenciar, din unitățile medicale, din așezămintele de asistență socială, din unitățile de învățământ și din alte instituții, depind direct de chiriarh³⁷¹, sunt arondate protopopiatelor pe raza cărora funcționează și nu li se poate schimba destinația de lăcaș de cult al Bisericii Ortodoxe Române.

³⁶⁹ Cf. c. 39 ap., 8 IV ecum., 31 trulan.

³⁷⁰ Cf. c. 4 IV ecum.

³⁷¹ Cf. c. 39 ap., 8 IV ecum., 31 trulan; cf. hot. Sf. Sinod nr. 3347/13 iunie 2000.

Art. 186 – Bisericile de orice categorie și clădirile afectate acestora se pot edifica și sfinți doar dacă se află situate pe teren proprietate a Bisericii sau concesionat acestui scop, pe bază de cereri și documente depuse la Centrul eparhial, numai cu aprobarea și binecuvântarea (aprobarea scrisă a) chiriarhului, fie că sunt noi, se reclădesc sau se transformă dintr-un alt edificiu.

Art. 187 – (1) Unitățile de cult pot solicita și primi de la autoritățile administrației publice centrale și locale fonduri în vederea construirii, reparării, conservării și întreținerii lăcașurilor de cult și edificiilor bisericești, în condițiile prevăzute de lege.

(2) În privința lăcașurilor de cult și a edificiilor bisericești care fac parte din patrimoniul cultural-național, autoritățile de stat pot efectua lucrări de restaurare și întreținere a acestora, cu consultarea prealabilă a eparhiilor pe raza cărora acestea funcționează³⁷².

II. Cimitirele parohiale, mănăstirești și eparhiale

Art. 188 – (1) Fiecare parohie și mănăstire au dreptul să dețină sau să înființeze cel puțin un cimitir pentru îngroparea credincioșilor decedați, care este proprietatea parohiei sau a mănăstirii.

(2) Cimitirele parohiale și mănăstirești, ca bunuri sacre destinate exclusiv și direct cultului, sunt insesizabile și imprescriptibile și nu pot fi înstrăinate, schimbate, grevate sau sechestrate³⁷³.

Art. 189 – (1) Cimitirul se administrează de către Consiliul parohial, Consiliul mănăstiresc sau protopopiat, sub controlul periodic al Centrului eparhial.

(2) La parohie, cimitirul stă sub supravegherea preotului paroh, a epitropului și a Consiliului parohial, iar la mănăstire, a starețului (stareței), care sunt datori a se îngriji de împrejmuirea și întreținerea lui.

(3) Locul de veci concesionat rămâne proprietatea parohiei sau a mănăstirii, iar dreptul de concesiune nu poate fi vândut de titular, transmiterea acestuia putând fi făcută doar prin succesiune către soț sau rude până la gradul al IV-lea.

(4) Locuri de înmormântare mai pot fi atribuite și în folosință temporară sau gratuită tot prin hotărârea organismelor parohiale și mănăstirești.

(5) Tarifele și taxele pentru concesionarea și întreținerea locurilor de înmormântare din cimitirele parohiale și cele mănăstirești, precum și pentru prestarea serviciilor specifice din cimitir se vor stabili de Consiliul parohial sau de Consiliul economic al mănăstirii și nu vor putea depăși tarifele ce se percep la cimitirele administrației publice locale de aceeași categorie.

(6) Este interzisă condiționarea ofierii slujbei înmormântării de plata oricărei taxe fixate de preot sau de Consiliul parohial.

Art. 190 – (1) Cimitire parohiale și mănăstirești noi se înființează cu aprobarea Permanenței Consiliului eparhial, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

(2) Centrele eparhiale pot înființa și administra cimitire proprii, prin hotărâri ale Permanenței Consiliului eparhial, în condițiile prevăzute de art. 189 din prezentul statut pentru cimitirele parohiale și mănăstirești, cu adaptările de rigoare.

(3) Cimitirele parohiale, mănăstirești și eparhiale se organizează și funcționează în baza unui regulament aprobat de Sfântul Sinod.

C. Dispoziții privind cheltuielile bisericești și ajutorul Statului

Art. 191 – Cheltuielile pentru întreținerea și funcționarea unităților de cult, precum și pentru reparații și construcții noi vor fi acoperite din contribuțiile benevole ale credincioșilor, din veniturile unităților de cult obținute din activități proprii și din contribuții de la bugetul de stat, de la bugetul autorităților publice locale și al altor instituții, în condițiile legii.

³⁷² Cf. hot. Sf. Sinod nr. 6501/10 decembrie 1997.

³⁷³ Cf. hot. ANB nr. 1058/6 martie 2003.

Art. 192 – Salarizarea personalului bisericesc de conducere, precum și a personalului clerical și neclerical se face conform normelor generale în vigoare în Biserica Ortodoxă Română, prin contribuții de la bugetul propriu al unităților de cult, prin contribuții de la bugetul de stat, de la bugetul administrațiilor publice locale și al altor instituții, în condițiile legii.

Art. 193 – (1) Unitățile de cult ale Bisericii Ortodoxe Române din țară și din afara granițelor țării pot solicita ajutoare financiare de la Patriarhia Română, precum și subvenții de la bugetul de stat și de la bugetele locale pentru sprijinirea unor activități pastorale, spiritual-culturale, sociale și edilitare.

(2) Activitatea unităților de cult ale Bisericii Ortodoxe Române, în calitate de furnizor de servicii sociale și medicale, este recunoscută și sprijinită de stat, scop în care pot fi încheiate parteneriate și acorduri.

D. Dispoziții privind dreptul de succesiune al ierarhilor și al monahilor

Art. 194 – Eparhiile au vocație asupra tuturor bunurilor succesoriale ale ierarhilor lor³⁷⁴.

Art. 195 – Bunurile călugărilor și călugărițelor aduse cu dânsii sau donate mănăstirii la intrarea în monahism, precum și cele dobândite în orice mod în timpul viețuirii în mănăstire, rămân în totalitate mănăstirii de care aparțin și nu pot face obiectul revendicărilor ulterioare³⁷⁵.

Art. 196 – Pentru ierarhii pensionați sau retrași, Sfântul Sinod va reglementa drepturile acestora în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare bisericești.

E. Dispoziții privind stemele și sigiliile eparhiale

Art. 197 – Patriarhia Română are propriul drapel în următoarea descriere: formă dreptunghiulară, lățimea fiind egală cu două treimi din lungimea sa; culoarea de fond este albă; în centru se află imprimată stema oficială a Patriarhiei³⁷⁶.

Art. 198 – (1) Stema Patriarhiei, precum și stemele mitropoliilor, arhiepiscopiilor și episcopioilor din țară și din afara granițelor țării se aprobă de Sfântul Sinod.

(2) Stema mitropoliei este comună cu stema arhiepiscopiei în care își are reședința.

Art. 199 – (1) Fiecare eparhie are propriul sigiliu pe care este reprezentată stema înconjurată de denumirea acesteia înscrisă la art. 6 din prezentul statut.

(2) Sigiliul mitropoliei este comun cu sigiliul arhiepiscopiei în care își are reședința.

(3) Sfântul Sinod are un sigiliu aflat în păstrarea Cancelariei Sfântului Sinod, care se aplică pe documentele semnate de Patriarh în calitate de președinte al organismelor centrale deliberative și executive, pe tomosurile sinodale, pe gramatele și actele sinodale și patriarhale.

(4) Organismele centrale administrative și instituțiile centrale bisericești cu scop misionar cu sectoarele lor, Cancelaria și Administrația eparhială cu sectoarele lor administrative, protopopiatele, parohiile și mănăstirile au propriile sigilii, cu aprobarea autorității superioare bisericești.

F. Dispoziții privind Buletinul Oficial și revistele centrale bisericești

Art. 200 – (1) Patriarhia Română publică următoarele reviste și periodice centrale bisericești: Revista „Biserica Ortodoxă Română”, Buletinul Oficial al Patriarhiei Române; Revista „Ortodoxia” pentru problemele teologice de ordin interortodox, interconfesional și interreligios; Revista „Studii

³⁷⁴ Cf. can. 40 ap., 24 Antiohia.

³⁷⁵ Cf. can. 19 sin. VII ecum; 6 Sin. I-II Constantinopol. În plus, trebuie precizat și faptul că legislația nomocanonică prevede ca toți clericii care mor fără testament și fără succesori legitimi să fie moșteniți de biserica pentru care au fost hirotoniți (cf. Novela 131, cap. 13). În situația în care clericul a fost transferat de la biserica pentru care fusese hirotonit, moștenitor al bunurilor sale este biserica la care a slujit în ultima perioadă.

³⁷⁶ Cf. hot. Sf. Sinod nr. 763/13 martie 2002.

Teologice” a facultăților de teologie ortodoxă; Revista „**Vestitorul Ortodoxiei**”; Revista „**Chemarea Credinței**” și Cotidianul „**Ziarul Lumina**”.

(2) Abonarea la revistele centrale bisericești, prevăzute la alineatul precedent, este obligatorie pentru toate unitățile de cult ale Patriarhiei Române.

G. Dispoziții privind incompatibilități în organismele de conducere

Art. 201 – În întreaga Biserică Ortodoxă Română nimeni nu poate fi în același timp:

a) Membru al Consiliului eparhial și al Consistoriului eparhial, **Consistoriului mitropolitan sau al Consistoriului Superior Bisericesc**;

b) **Vicar eparhial**, consilier eparhial, inspector eparhial, secretar eparhial, protopop și membru ales al Adunării eparhiale;

c) **Vicar eparhial**, consilier eparhial, inspector eparhial, secretar eparhial, protopop și membru al consistoriilor bisericești;

d) Nu pot fi aleși membri ai Consistoriului disciplinar protopopes, ai Consistoriului eparhial, **ai Consistoriului eparhial monahal**, ai Consistoriului mitropolitan, **ai Consistoriului mitropolitan monahal și ai Consistoriului Superior Bisericesc** cei ce sunt înrudiți între ei sau cu chiriarhul respectiv, până la al patrulea grad de sânge și al doilea de cuscrie;

e) Salariat în administrația și controlul bisericesc eparhial și membru în organismele bisericești de disciplină.

Art. 202 – Nici un preot, diacon sau mirean, membru al vreunui organism bisericesc deliberativ, executiv, administrativ, de control și de disciplină bisericească nu poate lua parte la soluționarea următoarelor cauze:

a) A cauzei proprii sau a celor ce le pot aduce pagube ori câștig personal;

b) A cauzelor rudeniilor, până la al patrulea grad de sânge sau al doilea de cuscrie;

c) A cauzelor părinților sau copiilor adoptivi, precum și a cauzelor celor ce stau sub tutoratul sau curatela lor;

d) A cauzelor la care au fost martori, procuratori, experți sau pe care le-au anchetat;

e) A cauzelor la a căror decizie au luat odată parte într-o instanță inferioară.

Dispoziții finale

Art. 203 – (1) Prezentul statut, aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pe temeiul principiilor și dispozițiilor generale, cuprinse în Sfintele **Canoane** ale Bisericii Ortodoxe, pentru a determina modalitățile după care Patriarhia Română își reglementează, conduce și administrează lucrarea sa religioasă, misionar-pastorală, cultural-educativă, social-filantropică, fundațională și patrimonială, este și rămâne obligatoriu pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română din țară și din afara granițelor țării.

(2) Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române se aplică prin regulamente specifice de activitate care au aceeași autoritate canonică și juridică cu cea a prezentului statut. Regulamentele specifice diverselor domenii de activitate ale Bisericii sunt aprobate de Sfântul Sinod.

(3) Până la elaborarea și aprobarea noilor regulamente, rămân în vigoare prevederile actualelor regulamente, în măsura în care acestea nu contravin prezentului statut.